

«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ

ՀՀ ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶԻ ԹԱԼԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ԴԱՇՏԱԴԵՍ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԻ ՍԱԻԴՆԵՐ ԴԱՇՏԱՄԻՋՅԱՆ ՓՈՂՈՑ
ԹԻՎ 1, ԹԻՎ 3 ՀՈՂԱՄԱՍԵՐՈՒՄ
ԱՐԵՎԱՅԻՆ ՖՈՏՈՎՈԼՏԱՅԻՆ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՅԱՆԻ
ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՇՄԱԳ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Լրամշակում

«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ տնօրեն

Վահե Պետրոսյան

Բովանդակություն

1. Ընդհանուր տեղեկատվություն.....	4
2. Հավելվածներ.....	4
3. Օգտագործվող հապավումները.....	4
4. Գնահատման հաշվետվության կազմման իրավական հիմքերը.....	5
5. Նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ և փորձաքննական գործընթացների վերաբերյալ.....	8
6. Գնահատման հաշվետվության մշակման հիմքերը.....	9
7. Նախատեսվող գործունեության վայրը, իրականացման նպատակը.....	9
8. Նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության տարածքի, այդ թվում՝ շրջակա միջավայրի, բնական պայմանների, ռեսուրսների նկարագիրը.....	10
8.1 Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքի նկարագիրը.....	10
8.2 Շրջակա միջավայրի համառոտ նկարագիրը.....	17
8.2.1 Աշխարհագրական դիրքը, ռելիեֆ.....	17
8.2.2 Սելամիկա և երկրաբանություն.....	18
8.2.3 Կլիմա և օդային ավազան.....	18
8.2.4 Հողային ռեսուրսներ.....	23
8.2.5 Ջրային ռեսուրսներ.....	25
8.2.6 Կենսաբազմազանություն.....	27
8.2.7 Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ.....	30
8.2.8 Պատմամշակութային հուշարձաններ.....	31
8.2.9 Բնության հուշարձաններ.....	36
8.2.10 Սոցիալ-տնտեսական.....	38
9. Նախատեսվող գործունեության բնութագիր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները, օգտագործվող բնական ռեսուրսներ և նյութեր, (շինարարության շահագործման , փակման փուլեր).....	41
9.1 Շահագործման փուլ.....	42
9.2 Շինարարության փուլ.....	45
9.3 Նախատեսվող գործունեության իրականացման ժամանակացույցը.....	49
9.4 Օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր.....	51
10. Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները և ռիսկերը (շինարարության և շահագործման փուլ).....	52
10.1 Օդային ավազան.....	53
10.2 Ջրային ռեսուրսներ.....	54
10.3 Հողային ռեսուրսներ.....	55
10.4 Կենսաբազմազանություն.....	56
10.5 Թափոններ.....	57

10.6. Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.	58
10.7. Էկոլոգիապես զգայուն տարածքներ.	59
10.8. Արտակարգ իրավիճակներ.	59
10.9. Աղմուկ և թրթռում.	60
10.10. Մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունները, գործոնները, ռիսկերը.	61
10.11. Սոցիալական ազդեցություն.	62
10.12. Լանդշաֆտ. Բարեկարգում.	63
11. Շրջակա միջավայրի, մարդու առողջության վրա վնասակար ազդեցության բացառմանը, նվազեցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումները(Բնապահպանական կառավարման պլան).....	63
11.1. Օդային ավազան.....	64
11.2 Հողային ռեսուրսներ.	64
11.3 Ջրային ռեսուրսներ.	65
11.4. Կենսաբազմազնություն.	66
11.5. Թափոններ.....	67
11.6. Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.	68
11.7. Աղմուկ և թրթռում.	69
11.8. Արտակարգ իրավիճակներ.	69
11.9. Մարդու առողջություն, աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն.	70
11.10. Սոցիալական գործոններ	72
11.11 Բարեկարգում և Լանդշաֆտ.	72
12. Նախատեսվող գործունեության ազդեցության մշտադիտարկման ծրագիրը.	73
(Մոնիթորինգ).	73
13.Բնապահպանական կառավարման պլան.....	75
14. Մոնիթորինգի (մշտադիտարկում) պլան (շինարարության և շահագործման փուլեր).....	94
15. Հանրային քննարկումներ.....	97
16.Բողոքների ընթացակարգ	97
17. Նախատեսվող գործունեության իրականացման նպատակահարմարությունը, հաստատված հիմնադրությային փաստաթղթերին նախատեսվող գործունեության համապատասխանության հիմնավորումները.	98
18. Փակման և հետփակման փուլեր.....	99
Գրականություն.....	101

1. Ընդհանուր տեղեկատվություն

Հաշվետվություն	Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ Սաիդներ Դաշտամիջյան փողոց թիվ 1, թիվ 3 հողամասերում արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցում:
Ձեռնարկող	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ
Ձեռնարկողի իրավաբանական հասցեն	Երևան: Արաբկիր 0033 Հակոբյան Փ./Շ/9/1,բն 32
Ձեռնարկողի փաստացի գործունեության հասցեն	Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ Սաիդներ Դաշտամիջյան փողոց թիվ 1, 3 հողամասեր:
Հաշվետվության նախագծող	«Նովալ»ՍՊԸ
Հաշվետվություն մշակող ընկերության հասցե, հեռախոս, էլեկտրոնային փոստ	Ք. Երևան, Իսահակյան 18 (093)39-77-60 Noval LLC noval.llc.noval@gmail.com

2. Հավելվածներ

Հավելված 1. Անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների Պետական գրանցման վկայականը, նախագծման թույլտվությունը, պետական ռեգիտրը:

Հավելված 2. Էլեկտրաէներգիայի արտադրության լիցենզիան:

Հավելված 3. «ՀԷՏ»ՓԲԸ-ի տեխնիկական պայմանը:

Հավելված 4. Մալուխագծի, ենթակայանի, արևակայանի հատակագծերը, կոորդինատները:

Հավելված 5. Սշակույթի կարծիքը

Հավելված 6. Թալինի համայնքապետարանի համաձայնությունը նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ:

Հավելված 7. Համայնքի ավագանու որոշում, Հանրային քննարկման արձանագրություն, մասնակիցների ցանկ:

Հավելված 8. Մթնոլորտային օդի հաշվարկներ

Հավելված 9. Վճարման անդորրագիրը:

3. Օգտագործվող հապավումները

ՇՄԱԳ՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում

ՕԳ՝ օդային զիծ

ՀԷՑ՝ Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր

Վտ՝ Վատտ

ՖՎ՝ ֆոտովոլտային

ՍՊԸ՝ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն

կՎտ՝ կիլովատտ

ՄՎՏ՝ մեզավատտ
ԿՎԱ՝ կիրովովտ-ամպեր
ՄՎտԺ՝ մեզավատտ ժամ
ԼՏԵ- լրակազմ տրանսֆորմատորային ենթակայան

4. Գնահատման հաշվետվության կազմման իրավական հիմքերը

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) Օրենք: Օրենքը կարգավորում է նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացակարգը՝ դիտարկելով շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումների, անդրասահմանային և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության պետական փորձաքննության ոլորտի հասարակական հարաբերությունները: Ներառում է նախատեսվող գործունեության 2 կատեգորիա՝ «Ա», «Բ», ըստ շրջակա միջավայրի վրա նվազող ազդեցության աստիճանի: Համաձայն օրենքի իրականացվում է նախատեսվող գործունեության փորձաքննություն, որից հետո տրվում է եզրակացություն:

«Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք («Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-121-Ն (ընդունված 1999թ. և լրամշակված 2022թ.)- կարգավորում է մթնոլորտային օդի պահպանության իրավական և կազմակերպական հիմքերը՝ ուղղված մթնոլորտային օդի որակի պահպանությանը, ինչպես նաև մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի համար բարենպաստ մթնոլորտային օդի որակի ապահովման նպատակով՝ մթնոլորտային օդի պահպանության բնագավառում հասարակական հարաբերությունները:

«Պատմության եվ մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության եվ օգտագործման մասին» ՀՀ օրենք (1998թ.) -Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձաններն են՝ պետական հաշվառման վերցված պատմական, գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող կառույցները, դրանց համակառույցներն ու համալիրները՝ իրենց գրաված կամ պատմականորեն իրենց հետ կապված տարածքով, դրանց մասը կազմող հնագիտական, գեղարվեստական, վիմագրական, ազգագրական բնույթի տարրերն ու բեկորները, պատմամշակութային և բնապատմական արգելոցները, հիշարժան վայրերը՝ անկախ պահպանվածության աստիճանից:

«Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենք (2006)-սահմանում է հատուկ պահպանվող տարածքներն, ինչպես նաև դրանց կառավարման ընթացակարգերը: Նախատեսում է հատուկ պահպանվող տարածքները, առանձնացնելով չորս տեսակ՝ պետական արգելոցներ, պետական պահուստավորման հողեր, ազգային պարկեր, բնական հուշարձաններ, դրանց որոշման և ղեկավարելու գործընթացները:

«Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (1999թ.) – Ապահովում է բուսական տեսակների

(ֆլորայի) և դրանց առաջացրած համակեցությունների (բուսականության) բազմազանության, աճելավայրերի և էկոհամակարգերի հավասարակշռվածության վրա մարդու բացասական ներգործության կանխարգելումը: Իրականացնում է բուսական աշխարհի, դրա գենոֆոնդի և ցենոֆոնդի բազմազանության, աճելավայրերի պահպանության քանակական և որակական, բուսական աշխարհի շարունակական օգտագործման և վերարտադրության գիտականորեն հիմնավորված ապահովումը, բուսական աշխարհի օգտագործման հարաբերությունների կարգավորումը, բուսական աշխարհի պահպանության և օգտագործման բնագավառում օգտագործողների իրավունքների պաշտպանությունը և պարտականությունների կատարումը:

«Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (2000թ.) –Սահմանում է ՀՀ տարածքում կենդանական աշխարհի վայրի տեսակների պահպանության, պաշտպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականությունը: Նախատեսում է գենոֆոնդի և տեսակային բազմազանության պահպանության, պաշտպանության, բնականոն վերարտադրության ապահովումը, կենդանիների բնակության միջավայրի ամբողջականության խախտման կանխումը, կենդանական տեսակների և դրանց պոպուլյացիաների ու համակեցությունների ամբողջականության, կենդանիների միգրացիայի ուղիների պահպանությունը, կենդանական աշխարհի օբյեկտների օգտագործման հարաբերությունների կարգավորումը, կենդանական աշխարհի պահպանության և օգտագործման բնագավառներում օգտագործողների իրավունքների պաշտպանությունն ու պարտականությունների կատարումը:

«ՀՀ հողային օրենսգիրք» (2001թ.) -Սահմանում է հողային հարաբերությունների պետական կարգավորման կատարելագործման, հողի տնտեսվարման տարբեր կազմակերպաիրավական ձևերի զարգացման, հողերի բերրիության, հողօգտագործման արդյունավետության բարձրացման, մարդկանց կյանքի ու առողջության համար բարենպաստ շրջակա միջավայրի պահպանման և բարելավման, հողի նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության իրավական հիմքերը: Կարգավորում է հողային պաշարների կառավարման, տիրապետման, օգտագործման և տնօրինման բնագավառում պետական քաղաքականության ուղղությունների սահմանումը, հողային հարաբերությունները կարգավորող օրենքների և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի ընդունումն ու դրանց կատարման վերահսկողությունը, հողային ֆոնդի՝ ըստ նպատակային նշանակության, հողատեսքերի և գործառնական նշանակության դասակարգումը, հողի մոնիթորինգի, հողաշինարարության, հողերի հետազոտմանն ուղղված գործունեության լիցենզավորման միասնական սկզբունքների սահմանումը և այլն:

«Հողերի օգտագործման և պահպանման նկատմամբ վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք (2008թ.) - Սահմանվում է հողերի արդյունավետ օգտագործման և պահպանման, հողային օրենսդրության պահանջների կատարման նկատմամբ վերահսկողության իրականացման խնդիրները, ձևերը, վերահսկողություն իրականացնող մարմինները, ստուգող և ստուգվող անձանց իրավունքներն ու պարտականությունները, ստուգումների

իրականացման կարգերը: Սույն օրենքի գործողությունը տարածվում է ՀՀ հողային ֆոնդում առկա բոլոր հողամասերի օգտագործման և պահպանության վրա՝ անկախ դրանց նպատակային նշանակությունից, սեփականության և (կամ) օգտագործման իրավունքի սուբյեկտներից:

«Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքը (2004 թ.)-սահմանում է թափոնների հավաքման, փոխադրման, պահման, մշակման, օգտահանման, ինչպես նաև բնական ռեսուրսների, մարդու կյանքի և առողջության վրա թափոններից առաջացող բացասական ազդեցությունների կանխարգելման համար իրավական և տնտեսական հիմքերը:

«ՀՀ ջրային օրենսգիրք» (2002) - Նպատակը երկրի ջրային ռեսուրսների պահպանության, ջրային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարման միջոցով քաղաքացիների և տնտեսության կարիքների բավարարման և ապագա սերունդների համար ջրային ռեսուրսների պահպանման համար իրավական հիմքերի ապահովումն է:

«Էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենք(2004թ.)– Կարգավորում է ՀՀ պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց փոխհարաբերությունները էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում գործունեություն իրականացնելիս, մասնավորապես, էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտի պետական (ազգային, նպատակային) ծրագրերի մշակումը, ընդունումը և իրականացումը, էներգակիրների արդյունավետ օգտագործման ուղղությամբ պետական ծրագրերով իրականացվող աշխատանքների կազմակերպումը և համակարգումը, ՀՀ տնտեսության զարգացման պետական ծրագրերում, համայնքների զարգացման քառամյա ծրագրերում, ինչպես նաև 50 և ավելի տոկոս պետական բաժնեմասով ընկերությունների զարգացման ծրագրերում էներգախնայողության պահանջների ընդգրկումը, սեփական վերականգնվող էներգետիկ ռեսուրսների առաջնահերթ ու արդյունավետ օգտագործման խթանման տնտեսական ու իրավական մեխանիզմների մշակման ու կիրառման ապահովումը՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, էներգախնայողության ծրագրերում և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում միջազգային համագործակցությանն աջակցումը:

«ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ օրենք / Ընդունված է 2001 թվականի մարտի 7-ին/ Սույն օրենքը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինների, սույն օրենքին համապատասխան էներգետիկայի բնագավառում գործունեություն իրականացնող իրավաբանական անձանց և էլեկտրական, ջերմային էներգիա ու բնական գազ սպառողների փոխհարաբերությունները:

ՀՀ կառավարության որոշումներ

- ❖ **ՀՀ կառավարության 28 դեկտեմբերի 2023 թ.** «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2014 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 19-Ի N 1325-Ն ՈՐՈՇՄԱՆ ՄԵՋ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ Մ Ա Ս Ի Ն» N 2343 - Ն որոշում:

- ❖ **ՀՀ կառավարության 29 հունվար 2010թ.** «ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» N72-Ն որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 29 հունվար 2010թ.** «ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» N71-Ն որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 14 օգոստոսի 2008 թ.** «ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» N 967-Ն որոշում :
- ❖ **ՀՀ կառավարության 02 նոյեմբերի 2017 թ.** «Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը եվ հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու եվ ՀՀ կառավարության 20.07.2006թ. N1026-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 1404-Ն որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 08 նոյեմբերի 2011թ.** «Հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» N1396 որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 31 հուլիսի 2014թ.** «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության եվ բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 18 մայիսի 2000 թվականի 1000 Վոլտ և բարձր լարման էլեկտրական ցանցերի ու մայրուղային խողովակաշարերի պահպանության կանոնները հաստատելու մասին N 249 որոշում:**

5.Նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ և փորձաքննական գործընթացների վերաբերյալ

2023 թվականի մայիսի 3-ին ընդունվել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014 թվականի հունիսի 21-ի ՀՕ-110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները) Օրենքը: Գործունեություն, որը կարող է ունենալ ազդեցություն շրջակա միջավայրի վրա, մինչև իրականացումը ենթակա է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման (ՇՄԱԳ) և փորձաքննության:

Համաձայն Օրենքի՝ գործունեությունները դասակարգվում են 2 կատեգորիաների՝ Ա և Բ: Համաձայն Օրենքի 12-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 1-ին կետի գ ենթակետի էներգետիկայի բնագավառում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության ենթակա են. «արևային էլեկտրակայաններ՝ 3 հա և ավելի տարածք զբաղեցնող»: Նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային կայանը զբաղեցնում է 4,6 հա տարածք:

«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ» ընկերությանը պատկանող արևային կայանի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումն իրականացվել է համաձայն Օրենքի 12-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 1-ին կետի գ ենթակետի: Սույն նախատեսվող գործունեությունը ներառված է Բ կատեգորիայի մեջ և շրջակա միջավայրի գնահատման և փորձաքննության է ենթակա Բ կատեգորիայի ընթացակարգով:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման նպատակն է բացահայտել

նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները, նախատեսել համապատասխան միջոցառումներ՝ հնարավոր բացասական ազդեցությունները նվազագույնի հասցնելուն կամ բացառելուն ուղղված: Հաշվետվությունը կազմվել է հիմք ընդունելով նախատեսվող գործունեության աշխատանքային նախագիծը, նախատեսվող գործունեության տարածքի ուսումնասիրության ընթացքում հավաքագրված տեղեկատվությունը, տարածքի վերաբերյալ ուսումնասիրությունների արդյունքները, քարտեզները, լուսանկարները և այլ փաստաթղթեր:

Գնահատման հաշվետվությունը կազմվել է համաձայն Օրենքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի Բ կատեգորիայի ներկայացվող պահանջերին համապատասխան:

6. Գնահատման հաշվետվության մշակման հիմքերը.

Նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության կազմման համար հիմք է հանդիսացել.

- Անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի գրանցման վկայականը՝ N 13042023-02-0016:
- Գործունեության իրականացման Լիցենզիան:
- «ՀԷՅ» ՓԲ ընկերության կողմից տրամադրված էլեկտրամատակարարման տեխնիկական պայմանը:
- Գործունեության իրականացման նախագծային փաստաթղթերը:

7. Նախատեսվող գործունեության վայրը, իրականացման նպատակը.

«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊ ընկերության Արևակայանը տեղակայվելու է Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտաղեմ բնակավայրի վարչական տարածքում՝ Դաշտաղեմ Սաիդներ Դաշտամիջյան փողոց թիվ 1, թիվ 3 հողամասեր հասցեում: Թիվ 1 հողամասի տարածքը կազմում է 1,42հա, թիվ 3 հողամասի տարածքը կազմում է 3,18 հա, ընդամենը տարածքը կազմում է 4, 6 հա:

Նախատեսվող գործունեության նպատակը: Նախատեսվող «ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ-ի արևային կայանի կառուցման նպատակը ֆոտովոլտային կայանի կառուցումն է՝ էլեկտրաէներգիայի արտադրության նպատակով: Արևային էներգիան արևի լույսի վերածումն է էլեկտրաէներգիայի՝ ուղղակիորեն օգտագործելով կա՛մ ֆոտովոլտաիկա (PV), կա՛մ անուղղակիորեն օգտագործելով կենտրոնացված արեգակնային էներգիա (CSP): Սրանցից վերջիններն օգտագործում են ոսպնյակներ կամ հայելիներ ու հետևյալ համակարգեր՝ արևի լույսի մեծ չափաբաժինը փոքր ճառագայթում կենտրոնացնելու համար: Ֆոտովոլտիկան լույսը վերածում է էլեկտրական հոսանքի՝ օգտագործելով ֆոտոէֆեկտը:

Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2024թ.հունվարի 17-ի, N°13-Ս որոշման համաձայն՝ «ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊ ընկերությանը տրամադրվել է ԼԷ N°0763

Էլեկտրաէներգիայի արտադրության լիցենզիա՝ մինչև 2046թ. հունվարի 18-ը գործողության ժամկետով: Ընկերությունը դիտարկում է արևային էլեկտրակայանի արտադրած էներգիայի վաճառքն իրականացնել երկարաժամկետ ժամանակահատվածում: Այն էներգետիկ համակարգի կայունությանը նպաստող ծրագիր է, ինչպես նաև այլընտրանքային էներգետիկայի ոլորտում ներդրում, որը դրական ազդեցություն կունենա երկրում տնտեսական, բնապահպանական, էներգետիկ և ռազմավարական ուղղությունների զարգացման վրա:

8. Նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության տարածքի, այդ թվում՝ շրջակա միջավայրի, բնական պայմանների, ռեսուրսների նկարագիրը.

8.1 Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքի նկարագիրը.

Արևակայանը տեղակայված է լինելու «ԷՆԵՐՁԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ-ին սեփականության իրավունքով պատկանող հողատարածքում՝ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի, Դաշտադեմ բնակավայրի վարչական տարածքում՝ Դաշտադեմ Սահղներ Դաշտամիջյան փողոց թիվ 1, թիվ 3 հողամասեր հասցեում: Նախաձեռնողի իրավաբանական հասցեն է՝ ք. Երևան, Արաբկիր 0033, Հակոբյան Փ./Ծ/9/1, բն. 32 Օդային գծի 3007մ-ից 950 մ –ը անցնում է Թալին բնակավայրի տարածքով, 2057մ Դաշտադեմ բնակավայրի տարածքով:

Համաձայն անշարժ գույքի նկատմամբ պետական գրանցման վկայականի՝ հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների է, գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի: Արևային կայանի տեղաբաշխման վայրն ընտրված է տեղական ինքնակառավարման մարմինների և հողատարածքի սեփականատիրոջ որոշմամբ՝ հաշվի առնելով տվյալ տարածքում արևային ճառագայթման տվյալները, ընկերության զարգացման պլանները, տեղանքում առկա ենթակառուցվածքները:

Կատարվել են տարածքի ինժեներաերկրաբանական ուսումնասիրություններ՝ «Հայր և Որդի Տիտիգյաններ» ՍՊԸ կողմից, նախատեսվող գործունեության տարածքի երկրաբանական տվյալների հավաքագրման և համապատասխան հաշվետվության կազմման նպատակով: Այդ նպատակով տարածքում բացվել են 10շուրֆեր, Շուրֆերի հիման վրա կազմվել է երկրաբանա-լիթոլոգիական կտրվածքներ, ինչպես նաև օգտագործվել են ֆոնդային տվյալները: Շուրֆերի արդյունքները և ֆոնդային նյութերի տվյալները թույլ են տալիս շերտերի նկարագրությունը տալ մինչև 4,0մ խորությամբ՝ համաձայն ըստ ՇՆՁ I-2.101-2002 (ձեռնարկ ՀՀՇՆ I-2.01-99 նորմերի):

Գեոմորֆոլոգիական տեսակետից Ուսումնասիրվող տարածքը գտնվում է Հայաստանի Արագածոտնի մարզում, Արտենի լեռան հարավային ստորոտում: Հեռավորությունը մարզկենտրոնից՝ 52 կմ հյուսիս-արևմուտք, բարձրությունը ծովի մակերևույթից՝ 1450 մ: տեղագնվող տարածքը ներկայացնում է միջին բարձրության

լեռնային հարթություններ, որին բնորոշ է լավաներով ծածկված սարավանդներով և ձորակներով կտրտված լանդշաֆտը: Ուսումնասիրվող տարածքը կազմված է մի շարք միջին չորրորդական լավային հոսքերով: Դրանցից մեկը տարածված է նաև տարածքի մատույցներում: Լավային հոսքերի վրա են տարածված տուֆային նստվածքները: Տուֆերի տարածվածությամբ պայմանավորված սարահարթի հողաբուսական շերտը ունի կիսաանապատային բնութագիր: Բնական լանդշաֆտները չոր տափաստաններ են: Մակերևույթային գերակշռող թեքությունները 3°-5° են:

Շրջանի երկրաբանական պայմանները Ըստ հորատման, ֆոնդային նյութերի և տարածաշրջանի մանրամասն տեղագնման շրջանի երկրաբանական կառուցվածքի ձևավորման գլխավոր գործոնը՝ հրաբխային Արագած լեռան վերին պալեոգենյան գործունեությունն է, որի հետևանքով լեռան միջի օջախից դուրս եկող ժայթքումից է ձևավորվել սարահարթը: Հրաբխային համալիրները ներկայացված են, տուֆերով և տուֆոլավաներով, որոնք ծածկված են էրոզիոն գոյությունների շերտերով: Դրանք հիմնականում կենտրոնական տիպի չորրորդական հասակի առաջացումներ են:

Ուսումնասիրվող տարածքի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են ավազակավեր և տուֆեր:

- **Հիդրոերկրաբանական տեսակետից** քանի որ հրաբխածին կազմավորումները բնութագրվում են ճեղքավորվածությամբ և ծակոտկենությամբ, ջրերի տեղամասերը գտնվում են ցածր հորիզոնների վրա : Ստորերկրյա ջրերի ձևավորումը կատարվում է մթնոլորտային տեղումների ներծծմամբ, իսկ կուտակումը՝ լավատակ հնահուններում: Տեղամասում մինչև 4մ խորությամբ փորված շուրֆերով, ստորերկրյա ջրեր չեն բացահայտվել և ըստ ֆոնդային տվյալների գտնվում են 15մ-ից խորը հորիզոններում :

Ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթներ ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը և այլն, բացակայում են:

Շրջանի սեյսմիկ պայմանները

Համաձայն ՀՀՇՆ 20.04.2020թ.-ի տարածքը գտնվում է I սեյսմիկ գոտում: Տեղամասի հաշվարկային սեյսմիկությունը ըստ սպասվող առավելագույն արագացման գործակցի (g) արտահայտմամբ կկազմի՝ 0.3g: Համաձայն UNDP-ի Հայաստանում աղետների ռիսկի գնահատման իրավիճակի ուսումնասիրության՝ ներկայացվում է Հայաստանում 20 ակտիվ սողանքային տարածքների ուսումնասիրություններ: Նախատեսվող գործունեության տարածքում բացակայում են սողանքային երևույթները:

Կլիման ուսումնասիրվող տարածքի կլիմայական պայմանները բնութագրելիս վկայակոչել ենք ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության ՀՀՇՆ 22.01.24 «Շինարարական կլիմայաբանություն»-ը: Կլիման չափավոր ցամաքային է, շոգ ու չորային ամառներով, չափավոր ցուրտ ձմեռներով: Ըստ «Թալին» օթերևութաբանական կայանի տվյալների տարեկան միջին ջերմաստիճանը 8 °C , օդի բացարձակ առավելագույն ջերմաստիճանը 38°C, օդի բացարձակ նվազագույն ջերմաստիճանը -26°C, տարեկան մթնոլորտային տեղումների քանակը հասնում է 350-450մմ, բնահողի սառչելու առավելագույն խորությունը հասնում է 85սմ:

Համաձայն կատարված ուսումնասիրությունների, բացված շուրֆերի և արխիվային նյութերի տվյալների՝ (լաբորատոր ուսումնասիրման հիման վրա) ուսումնասիրվող տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են հետևյալ գրունտերի

վերևից-ներքև: Երկրաբանալիթոլոգիական կտրվածքին մասնակցում հետևյալ 4 շերտերը:

Շերտ-1 Հողաբուսական շերտ՝ ավազակավի լցնով: Գրունտն ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն I (9^ա) կարգ է, 0-0,20սմ հզորության:

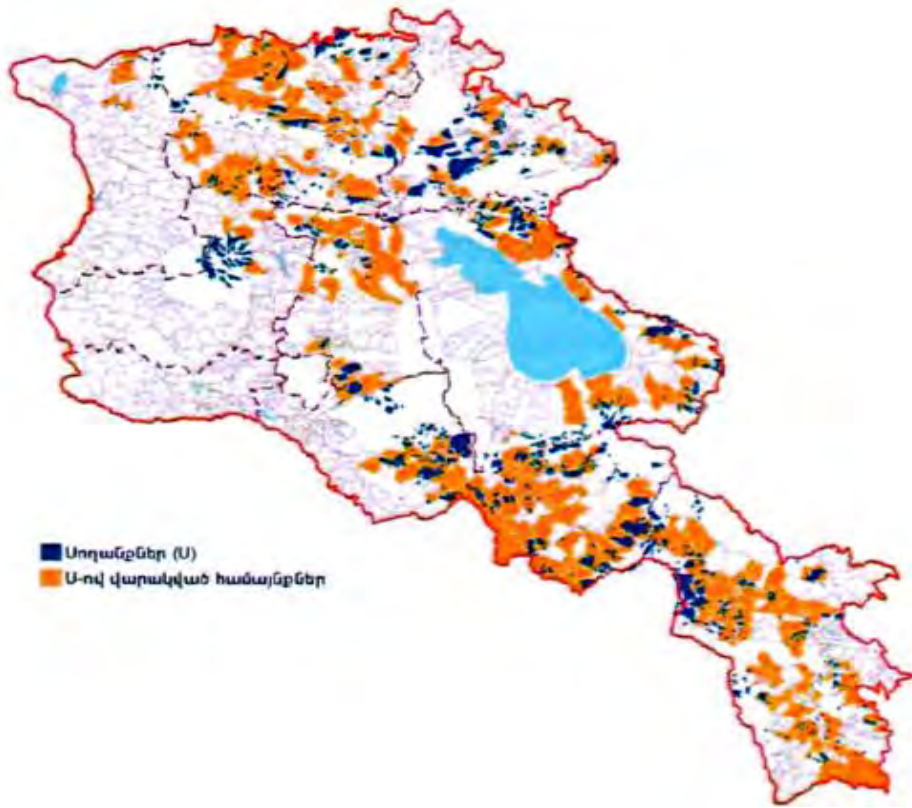
Շերտ-2 Տարբեր ապարների խճաքարային նստվածքներ, տեղ-տեղ մեծ բեկորների պարունակությամբ, ավազակավային լցնով: Ժամանակակից դելյուվիալ-պրոյուվիալ առաջացումներ են: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն (13) IV կարգ:

Շերտ-3 Տուֆ տարբեր երանգների, պինդ, հոծ: Ժամանակակից չորրորդական հասակի ապարներ են: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն (37) V կարգ է:

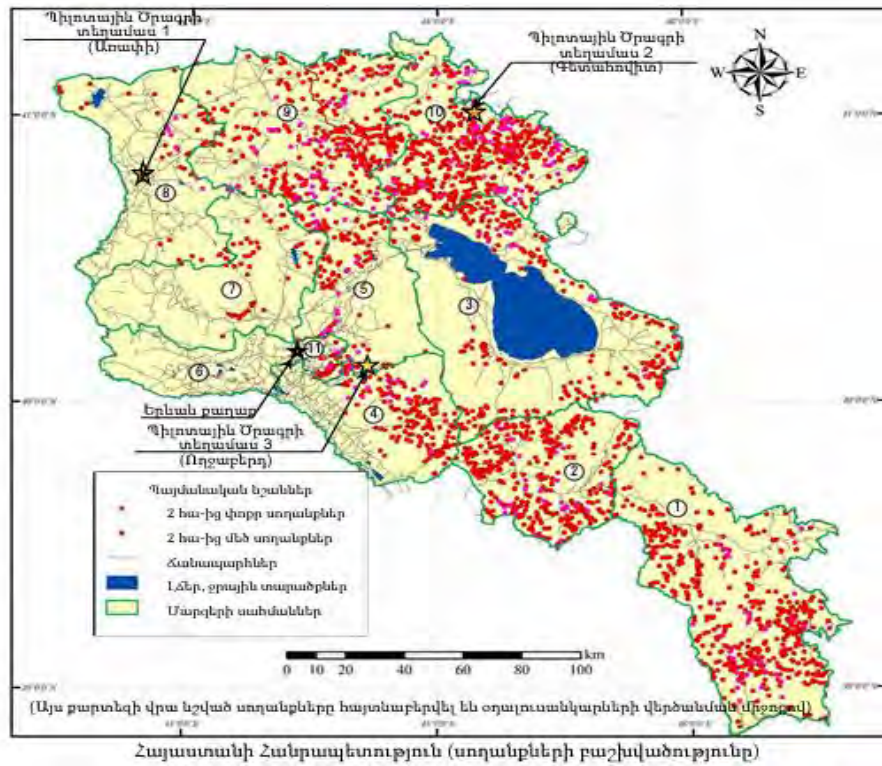
Շերտ-4 Բեկորային բազալտներ ամուր, ծակոտկեն և խոռոչավոր, խճաքարային նստվածքների 10-15% պարունակությամբ, ավազակավային լցնով 15-20%: Չորրորդական հասակի ապարներ են: Գրունտներն ըստ շահագործման դժվարության համաձայն (19) VII կարգ է:

- Ուսումնասիրվող տեղամասում նախագծվող շինություն կառուցելու համար, ապահովելով գրունտերի միասեռությունը, որպես հիմնատակ առաջարկվում է
  - շերտ 1-ը / Տարբեր ապարների խճաքարային նստվածքներ, մեծ տուֆի բեկորների պարունակությամբ /, որի սեյսմիկ հատկությամբ ըստ (ՀՀՇՆ 20.04.2020թ-ի) 2-րդ կարգ են:
    - ✓ Դիմադրությունը $R_0 = 3.50 \text{ կգ/սմ}^2$
    - ✓ Ընկրկելիության գործակիցը $K_n = 4000 \text{ տ/մ}^3$
  - շերտ 2-ը /Տուֆ /, որի սեյսմիկ հատկությամբ ըստ (ՀՀՇՆ 20.04.2020թ-ի) 2-րդ կարգ են:
    - ✓ Դիմադրությունը $R_0 = 5.0 \text{ կգ/սմ}^2$
    - ✓ Ընկրկելիության գործակիցը $K_n = 7000 \text{ տ/մ}^3$
  - շերտ 3-ը /Բազալտ/, որի սեյսմիկ հատկությամբ ըստ (ՀՀՇՆ 20.04.2020թ-ի) 2-րդ կարգ են:
    - ✓ Դիմադրությունը $R_0 = 6.0 \text{ կգ/սմ}^2$
    - ✓ Ընկրկելիության գործակիցը $K_n = 25000 \text{ տ/մ}^3$

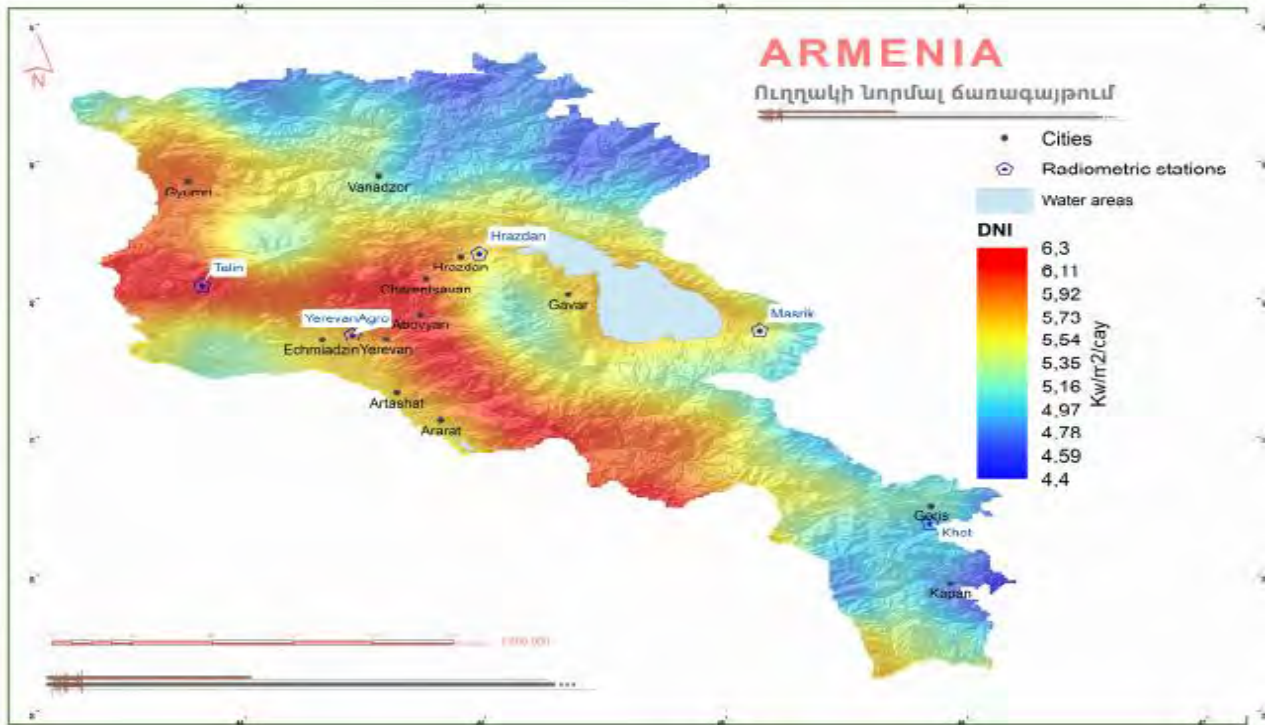
Նկար 2

Նկար 3

Գլոբալ հորիզոնական ճառագայթումը Հայաստանի Հանրապետությունում

Արևային ֆոտոէլեկտրական կայանը (ԱՖԷԿ) նախատեսվում է կառուցել Թային համայնքում:

Տարածքը տեղակայված է տեղակայման աշխարհագրական կոորդինատներն են.

- հս. լայն. 40°20'57.61"N
- արլ. երկայն. 43°52'37.57"E:
- Բարձրությունը ծովի մակարդակից կազմում է 1458 մետր:

Գործունեության տարածքին ամենամոտը գտնվում է բնության հատուկ պահպանվող տարածքը «Տատիկ» քարե քանդակ երկրաբանական հուշարձանը՝ մոտ 0,57 կմ հեռավորության վրա: Գործունեության տարածքի հեռավորությունը միջպետական ճանապարհից կազմում է 1,23 կմ, Դաշտաղեմ բնակավայրի ամենամոտ բնակելի տնից՝ 1. 12 կմ, մոտակա ջրային ռեսուրսներից/վտակներից 1,14 կմ: Տարածքում մոտ 2.15կմ հեռավորության վրա գտնվում է գործող այլ արևակայան:

Հարակից տարածքները մասնավոր և համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողատարածքներ են, էլեկտրահաղորդման գծեր: Տարածքում բացակայում են պատմամշակութային և բնության հուշարձանները:

Գործունեության ենթակա տարածք հնարավոր է մոտենալ գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհով:

Գործունեության ենթակա և հարակից տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքերում ներառված բուսական և կենդանական տեսակները բացակայում են՝ պայմանավորված տարածքի արդեն մարդածին ազդեցության գոտում գտնվելու հանգամանքով:

8.2.Շրջակա միջավայրի համառոտ նկարագիրը

8.2.1 Աշխարհագրական դիրքը, ռելիեֆ.

Նախատեսվող գործունեությունն իրականացվելու է Արագածոտնի մարզի Թալին խոշորացված համայնքի Թալին քաղաքի վարչական տարածքում: Արագածոտնի մարզը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքի հյուսիս-արևմուտքում: Մարզը հյուսիսից սահմանակից է Շիրակի և Լոռու մարզերին, արևելքից՝ Կոտայքի մարզին, հարավում՝ Արմավիրի մարզին և ք. Երևանին, իսկ արևմուտքում պետական սահմանով՝ Թուրքիային: Թալինի տարածաշրջանի մի մասը գտնվում է նախալեռնային գոտում, իսկ մյուս մասը՝ լեռնային գոտում, ծովի մակերևույթից 2000-2500 մետր բարձրության վրա:

Նկար 5

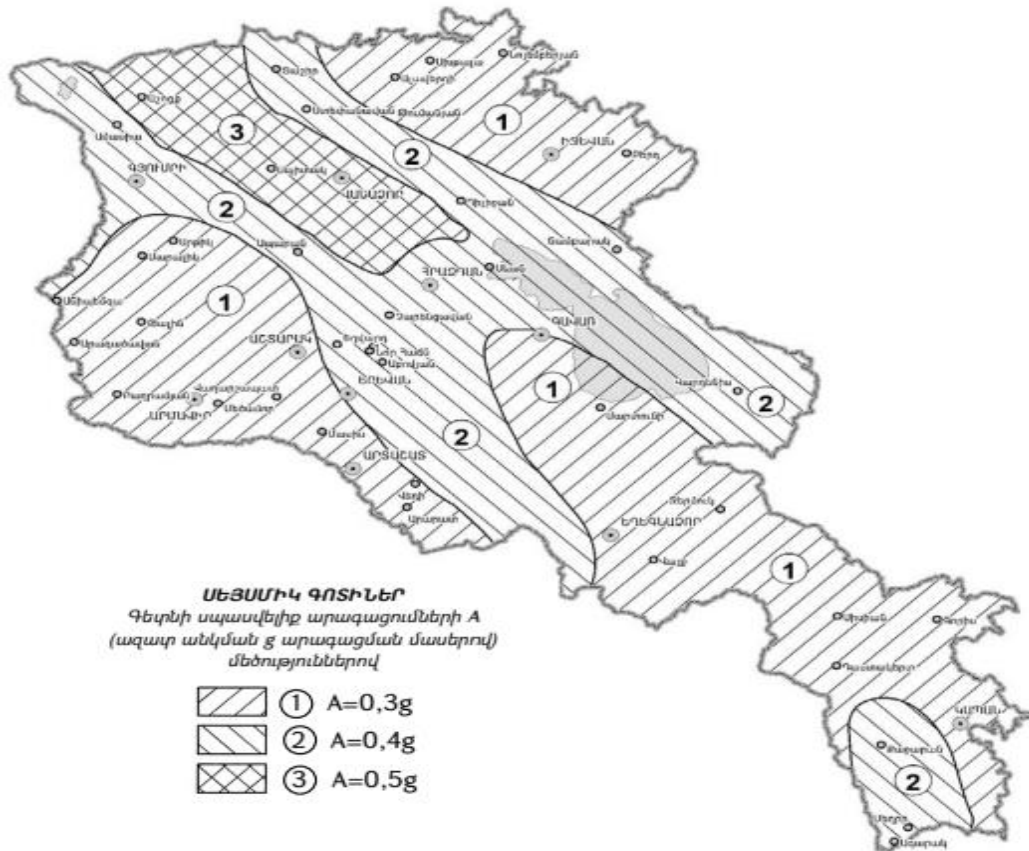

Տարածաշրջանի մակերևույթի մեծ մասը կազմված է տարբեր տիպի ու բնույթի երիտասարդ հրաբխային լավաներից: Այստեղ են գտնվում Թալինի, Կարմրաշենի, Ապարանի սարավանդները, որոնց մակերևույթին բնորոշ են խարամային կոները, տուֆային դաշտերը, քարակարկառները: Երկրաբանական կառուցվածքի ձևավորման գլխավոր գործոնը հրաբխային է, սարահարթը ձևավորվել է Արագած լեռան վերին պալեոգենյան գործունեության հետևանքով լեռան օջախից դուրս եկող ժայթքումից: Հրաբխային համալիրները ներկայացված են անդեզիտա-բազալտներով, դացիտներով, տուֆերով և տուֆոլավաներով, որոնք ծածկված են էրոզիոն գոյացությունների շերտերով: Դրանք հիմնականում կենտրոնական տիպի չորրորդական առաջացումներ են: Ռելիեֆին բնորոշ են հրաբխաերոզիոն ձևերը, մակերևույթի խիստ կտրտվածությունը, ինչպես նաև ֆիզիկական ակտիվ հողմնահարությունը:

8.2. 2. Սեյսմիկա և երկրաբանություն

Համաձայն Արտակարգ իրավիճակների նախարարի 2021թ. մարտի 31-ի 372-Ն հրամանով հաստատված ՀՀ տարածքի սեյսմիկ վտանգի, սեյսմիկ գոտևորման քարտեզների և Քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2020թ. դեկտեմբերի 28-ի թիվ 102-Ն հրամանով հաստատված «ՀՀՇՆ 20.04_ 2020թ. Երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն. Նախագծման նորմեր»-ի Թալինի համայնքը գտնվում է սեյսմիկ առաջին գոտում, գրունտների հնարավոր սեյսմիկ արագացումները կազմում են $A=0.3g$:

Գծապատկեր 4

8.2.3 Կլիմա և օդային ավազան

Արագածոտնի մարզի և հատկապես նախատեսվող գործունեության տարածքին բնորոշ է չոր ցամաքային կլիման: Կլիման չափավոր ցամաքային է, շոգ ու չորային ամառներով, չափավոր ցուրտ ձմեռներով: Ըստ «Թալին» օթերևութաբանական կայանի տվյալների՝ օդի բացարձակ առավելագույն ջերմաստիճանը 37.5°C , օդի բացարձակ նվազագույն ջերմաստիճանը -26.1°C , հարաբերական խոնավությունը՝ 66%, տարեկան մթնոլորտային տեղումների քանակը հասնում է 434մմ:

Կլիմայական բնութագրի համար հիմք է ծառայել ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության ՀՀՇՆ 22-01-2024թ. «Շինարարական կլիմայաբանություն» նորմատիվային փաստաթուղթը և համապատասխան կլիմայական ցուցանիշները Թալին քաղաքի համար՝ որպես խոշորացված համայնք:

Օդի միջին ջերմաստիճանը, °C

Աղյուսակ 1

ՕԴԻ ՄԻՋԻՆ ԵՎ ԷՔՍՏՐԵՄԱԼ ՋԵՐՄԱՍՏԻՃԱՆԸ,
ՁՄՈԱՆ ՍԿԻՋԲԸ, ՎԵՐՋԸ ԵՎ ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աղյուսակ 1 Օդի միջին ջերմաստիճան

Բնակավայրի անվանումը	Միջին ջերմաստիճանն ըստ ամիսների, °C												Միջին տարեկան, °C	Բացարձակ նվազագույն, °C	Բացարձակ առավելագույն, °C
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
15. Թալին	-5.7	-4.1	1.0	7.5	12.3	16.7	20.8	21.0	16.7	10.2	3.3	-2.9	8.1	-26.1	37.5

Օդի հարաբերական խոնավությունը

Աղյուսակ 2.

ՕԴԻ ՀԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ԽՈՆԱՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աղյուսակ 10 Օդի հարաբերական խոնավությունը

Բնակավայրի անվանումը	Օդի հարաբերական խոնավությունը, %														Ամենացուրտ ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %		Ամենատաք ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %	
	ըստ ամիսների												Միջին տարեկան	Միջին ամառական խոնավությունը, %	Միջին ամառական խոնավությունը, %			
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
15. Թալին	77	75	69	66	66	60	55	52	54	63	73	78	66	77	73	52	44	

Մթնոլորտային տեղումները և ձնածածկույթը

Աղյուսակ 3

ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՏԵՂՈՒՄՆԵՐԸ

Աղյուսակ 12 Մթնոլորտային տեղումները

Բնակավայրի անվանումը	միջին ամսական Տեղումների քանակը _____ մմ օրական առավելագույն													Տեղումների քանակը նոյեմբեր-մարտ ամիսներին, մմ	Տեղումների քանակը ապրիլ-հոկտեմբեր ամիսներին, մմ
	ըստ ամիսների												Տարեկան		
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
15. Թալին	23	25	37	60	77	51	35	22	20	36	25	23	434	133	301
	21	22	38	36	37	63	58	44	27	36	22	19	63		

Քամի

Աղյուսակ 4.

Աղյուսակ 15 Քամի (արդիականացման ենթակա)

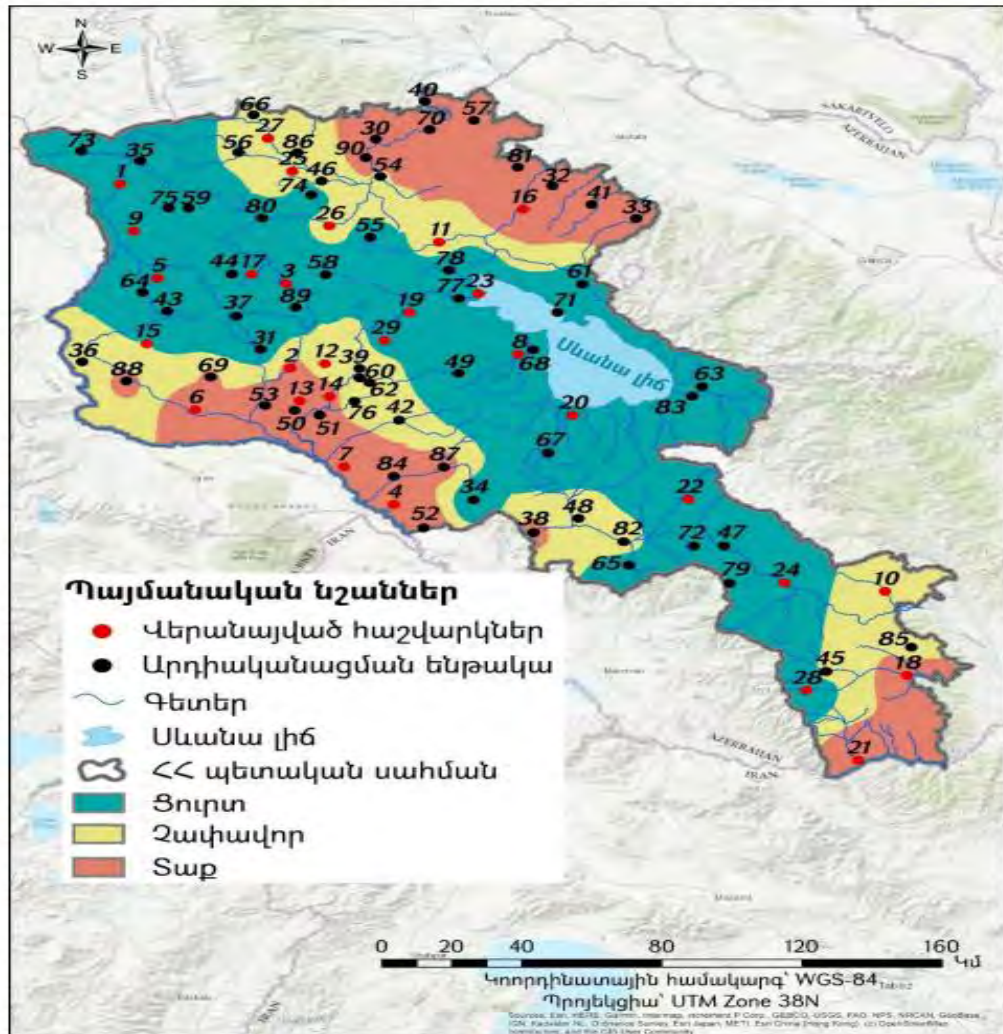
Բնակավայրի անվանումը	Ամիսներ	Կրկնելիությունը, %								Միջին արագությունը, մ/վ	Տարեկան արագությունը, մ/վ	Ֆեդերալ ռուսական հունիս - օգոստոս ամիսներին	Միջին արագություններից նվազագույնը ըստ ուղղությունների հուլիսին, մ/վ	Ֆեդերալ ռուսական դեկտեմբեր - փետրվար ամիսներին	Միջին արագություններից առավելագույնը ըստ ուղղությունների հունվարին, մ/վ
		Միջին արագությունը, մ/վ													
		Հյուսիսային	Հյուսիս-արևելյան	Արևելյան	Հարավ-արևելյան	Հարավային	Հարավ-արևմտյան	Արևմտյան	Հյուսիս-արևմտյան						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
19. Թալին	հունվար	29	9	13	27	11	3	3	5	50	1.5	<վԱրլ	3.2	<վԱրլ	2.9
		2.4	2.2	2.6	2.9	2.1	2.2	2.6	3.6						
	ապրիլ	22	8	13	27	15	4	4	7	33	2.2				
		3.3	2.4	2.6	3.6	2.9	3.5	3.2	4.1						
	հուլիս	31	8	9	25	12	3	3	9	36	2.2				
		3.5	2.6	2.4	3.2	2.4	2.7	2.7	4.1						
	հոկտեմբեր	31	9	10	22	15	3	3	7	42	1.8				
		2.9	2.2	2.4	3.0	2.2	2.8	2.7	3.9						

ԱՐԵՎԱՓԱՅԼ ԵՎ ԱՐԵԳԱԿՆԱՅԻՆ ՃԱՌԱԳԱՅԹՄԱՆ ՀԱՇՎԱՐԿԱՅԻՆ ՄԵԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Աղյուսակ 28 Արևափայլի տնտղություն (Ժ) և առանց արևի օրերի քանակ (օր)

Բնակավայրի անվանումը	Տնտղություն	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	Տարեկան
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
19. Թալին	Ժ	92	105	142	157	202	270	318	301	251	176	133	94	2241
	օր	13	10	9	7	5	1	1	1	2	7	8	12	76

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ԿԼԻՄԱՅԱԿԱՆ
ՇՐՋԱՆԱՑՈՒՄԸ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ**

Համաձայն նորմատիվային փաստաթղթի՝ Թալին համայնքը գտնվում է ծովի մակարդակից 1600մ բարձրության վրա՝ ցուրտ կլիմայական գոտում: Ամառը՝ զով, քամոտ, օպտիմալ խոնավությամբ, միջին ջերմաստիճանը հուլիսին 16°C, հարաբերական խոնավությունը (ժամը 15-ին)՝ 45-60%, քամու միջին արագությունը՝ 3.0- 6.0 մ/վ Ձմեռը՝ շատ ցուրտ, քամոտ, խոնավ, միջին ջերմաստիճանը հունվարին՝ մինուս 5°C-ից մինչև մինուս 12°C, հարաբերական խոնավությունը (ժամը 15-ին)՝ 70% և ավելի, քամու միջին արագությունը՝ 5.0-7.0 մ/վ:

Օդային ավազան: Հայաստանի հանրապետությունում օդային ավազանի դիտարկումներ են կատարվում շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից՝ հանրապետության տարածքի 45 (այդ թվում՝ 6 դժվարամատչելի և 3 մասնագիտացված) օդերևութաբանական կայաններում:

Նկար 6

Մթնոլորտային օդի որակի գնահատումը կատարվում է ՀՀ կառավարության 2006 թվականի փետրվարի 2-ի N 160-Ն որոշմամբ հաստատված աղտոտիչների սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների (ՍԹԿ) հետ համեմատությամբ: Նախատեսվող գործունեության տարածքում օդի որակական ցուցանիշների, մթնոլորտն աղտոտող նյութերի և աղտոտվածության մակարդակի ելակետային տվյալների վերաբերյալ՝ տեղեկատվությունը ներկայացվել է «Վնասակար նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաներ բնակավայրերում, որտեղ բացակայում են մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտարկումները» ժամանակավոր առաջարկություններից՝ հրապարակված «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կայքում (<http://meteomonitoring.am/page/1591>): Ներկայացվում է Թալին և Դաշտադեմ բնակավայրերում օդի որակական ցուցանիշներն ըստ բնակչության թվաքանակի, որպես մինչև 10000 բնակիչ ունեցող բնակավայրեր.

- ✓ Փոշի՝ 0,071 մգ/մ³,
- ✓ ծծմբի երկօքսիդ(SO₂)՝ 0,006 մգ/մ³,
- ✓ ազոտի երկօքսիդ (NO₂)՝ 0.023 մգ/մ³,
- ✓ ածխածնի օքսիդ (CO)՝ 0.8 մգ/մ³:

8.2.4 Հողային ռեսուրսներ

ՀՀ Արագածոտնի մարզը ՀՀ այն մարզերից է, որտեղ հանդիպում են հայտնի բոլոր վերընթաց լանդշաֆտային գոտիները (950 մ-ից մինչև 4090 մ բացարձակ բարձրությունները): ՀՀ Արագածոտնի մարզում են գտնվում Հայաստանի Հանրապետության ամենաբարձր

գագաթ Արագածը (4090 մ) և Ծաղկասար (2219 մ), Իրինդ (2050 մ), Արտենի (2047 մ) հանգած հրաբուխները: Մարզի ռելիեֆը գրավիչ է ինչպես դահուկային սպորտի, այնպես էլ լեռնագնացների համար, առկա են տարաբնույթ բարդության ուղիներ, հարմար տարբեր պատրաստվածություն ունեցող անձանց համար: Մարզի տարածքի մեծ մասը զբաղեցնում են լեռնային սևահողերը՝ ծածկված տափաստանային բուսականությամբ: Մարզի 19 համայնքներ ունեն լեռնային, իսկ 40 համայնքներ՝ բարձր լեռնայինի կարգավիճակ:

Համաձայն ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարության կաթիլային և անձրևացմամբ ոռոգման նորմերի մշակման ատլասի՝ Արագածոտնի մարզի նախալեռնային հատվածներում հողածածկույթը կազմում են կիսաանապատային գորշ, ինչպես նաև բաց և տիպիկ լեռնային շագանակագույն հողերը: Ըստ մեխանիկական կազմի հիմնականում միջակ և ծանր կավավազային հողեր են: Հողի խտությունը տատանվում է 1,3-1,33 գ/սմ³ սահմաններում, հողի տեսակարար կշիռը՝ 2,53-2,72 գ/սմ³ սահմաններում:

Արագածոտնի մարզի 1400-1500մ բարձրությունների վրա տեղաբաշխված է չոր լեռնատափաստանային հատվածները: Հողածածկույթը կազմում են տիպիկ և մուգ լեռնային շագանակագույն, ինչպես նաև տիպիկ լեռնային սևահողերը: Ըստ մեխանիկական կազմի՝ միջակ և ծանր կավավազային հողեր են: Հողի խտությունը տատանվում է 1,22-1,25 գ/սմ³ սահմաններում, հողի տեսակարար կշիռը՝ 2,6-2,63 գ/սմ³ սահմաններում:

1500 մետրից ավելի բարձրությունների վրա՝ բարձր լեռնատափաստանային տարածքներն են: Հողածածկույթը կազմում են կրազերծված լեռնային սևահողերը և սևահողանման լեռնային մարգագետնատափաստանային հողերը: Ըստ մեխանիկական կազմի՝ միջակ և ծանր կավավազային հողեր են:

Տարածաշրջանի մեծ մասը զբաղեցնում են լեռնային սևահողերը՝ ծածկված տափաստանային բուսականությամբ: Բարձր լեռնային մասերում, լեռնամարգագետնային հողերի վրա տարածվում են մերձալպյան և ալպյան մարգագետիններ, որոնք հաճախ ընդմիջվում են քարակարկառներով ու լերկ ժայռերով: Որոշ վայրերում հանդիպում են կաղնու ոչ ընդարձակ անտառակներ:

Համայնքի վարչական սահմաններում ընդգրկված հողերի ընդհանուր մակերեսը՝ ընդամենը՝ 4313.0 հա է: Համայնքի արևելյան հատվածի հողածածկույթը խիստ աղքատիկ է: Այս տարածքները ներկայացված են խիստ կտրտված թեք լանջերով, հողերը՝ էրոզացված են:

Մարդու գործունեության հետևանքով առաջանում է հողային ծածկույթի աղտոտում ծանր մետաղներով (պղինձ, ցինկ, արսեն, կապար, մոլիբդեն, մանգան, նիկել, կադմիում, քրոմ և այլն) և ցիանական միացություններով: Հողերի որակի գիահատումն իրականացվում է ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N 01-Ն հրամանի և ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2015թ. հունիսի 16-ի «ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N 01-Ն հրամանում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 25-Ն հրամանի համաձայն:

Հիդրոոդերոլոգաֆանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից 2023թ. և 2024թ. 1-ին եռամսյակների հրապարակված տեղեկագրերում Արագածոտնի մարզի վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացակայում է:

8.2.5 Ջրային ռեսուրսներ

Մարզի ջրային պաշարները գոյանում են Արագած լեռան ձնահալոցքից, տեղումներից և բնական աղբյուրներից: Մարզում բազմաթիվ են լավային ծածկույթների տակից բխող սառնորակ աղբյուրները: Ջրային պաշարներից սնվում են Ապարան-Երևան և Ապարան-Մալիտակ ջրատարները: Արագածոտնի մարզում ստորգետնյա ջրերը գտնվում են 120-150մ խորության վրա: Մարզի հիմնական զարկերակը Քասախ գետն է՝ երկարությունը 89 կմ, ավազանի մակերեսը՝ 1480 քառ. կմ, Գեղարոտ և Ամբերդ գլխավոր վտակներով: Մարզի տարածքով են հոսում նաև Հալավար, Գեղաձոր (երկարությունը 34 կմ է, ջրհավաք ավազանը՝ 144 քառ. կմ), Շահվերդ, Ամբերդ և Գեղարոտ գետերը:

Կան շատ հեղեղատարեր (նշանավոր է Մաստարայի հեղեղատարը): Մարզի տարածքով է անցնում Արզնի-Շամիրամ ջրանցքը, գործում է նաև Թալինի ջրանցքը:

Մարզն աչքի է ընկնում ջրամբարների առատությամբ: Մարզում առկա է 29 արհեստական ջրամբար: Գործում են Ապարանի, Հալավարի, Ծիլքարի, Ներքին

Սասնաշենի, Դավթաշենի, Թալինի, Վերին Բազմաբերդի, Կաքավաձորի, Շենիկի, Աշնակի, Սաբունչի ջրամբարները: Ամենամեծը Ապարանի ջրամբարն է. մակերեսը 7.0 քառ. կմ է, ընդհանուր ծավալը՝ 91 մլն.մ³, օգտակարը՝ 81 մլն.մ³, ջրթողունակությունը վայրկյանում՝ 18 մ³: Արագածի մերձգագաթային սարավանդի վրա գտնվում է Քարի լիճը: Նշված ծավալի ոռոգման ջրից տարեկան օգտագործվում է մոտ 85 մլն.մ³, առկա քանակության 16%-ի չափով: Մնացած քանակությունը կորչում է գոլորշիացման տեսքով կամ դուրս է գալիս մարզի տարածքից:

Թալինի ջրանցք: Ջրանցքը գտնվում է Հայաստանի Արագածոտնի և Արմավիրի մարզերում: Սկիզբ է առնում Ախուրյանի ձախ ավից: Մնվում է Ախուրյան ջրամբարի ամբարտակված ջրերից:

Առաջին հերթը շահագործման է հանձնվել 1957թ., երկրորդը՝ 1974թ., երրորդը՝ 1986թ.: Մայր ջրանցքի երկարությունը 91 կմ է, բաժանարար ցանցինը՝ 118 կմ: Մայր ջրանցքը բաժանվում է աջ և ձախ ճյուղերի: Ջրթողունակությունը 30 մ³/վ է: Ոռոգում է Արագածոտնի և Արմավիրի մարզերի մոտ 24 հազար հեկտար հողատարածք:

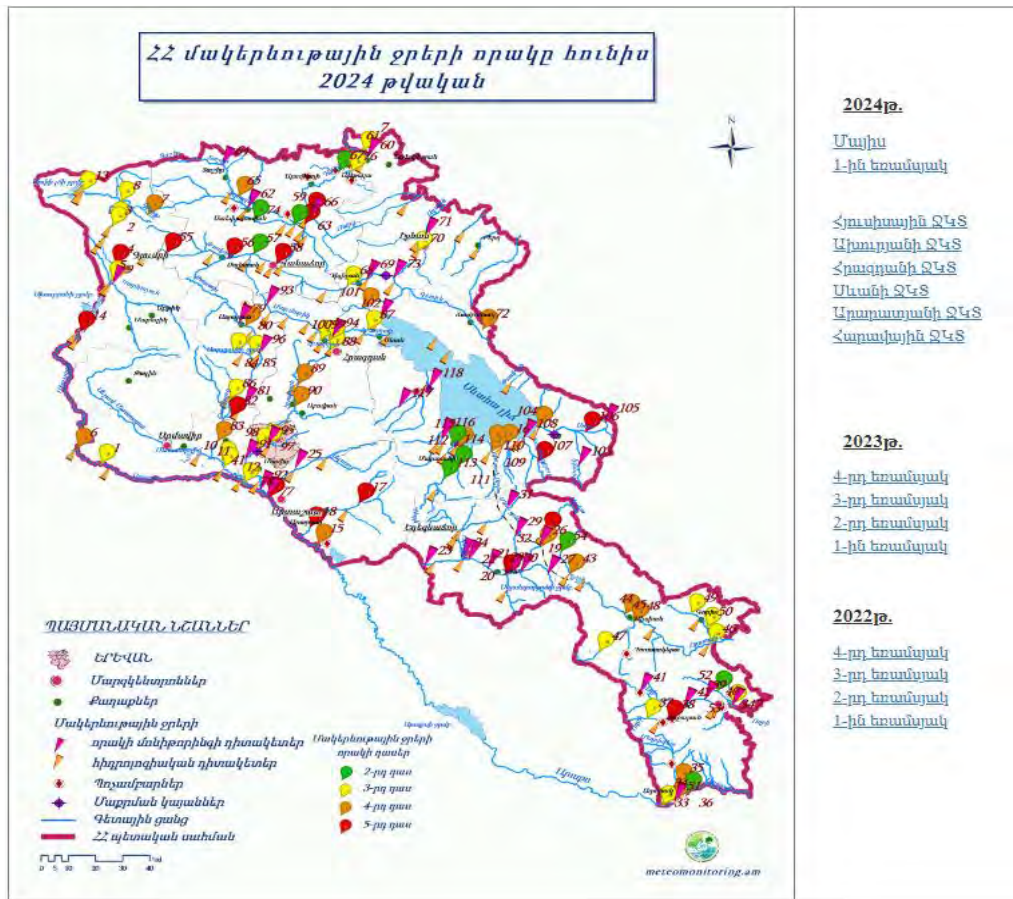
Նախատեսվող գործունեության և հարակից տարածքներում մակերևութային ջրային հոսքեր չկան: Արևային կայանի շինարարական և հետագա շահագործման փուլերում մակերևութային և գրունտային ջրերի բաշխվածությունը փոփոխության չի ենթարկվելու:

Հայաստանի հանրապետությունում ջրային ռեսուրսների մոնիթորինգն իրականացվում է շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից: Հրազդանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 դիտակետում. այդ թվում՝ 13 գետային. 2 ջրամբարային և մեկ 1 ջրանցքի: Մակերևութային ջրի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման:

Համաձայն կազմակերպության 2024թ. 1-ին եռամսյակի տեղեկագրի՝ Քասախ գետի ջրի որակը Ապարան քաղաքից վերև մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Ապարան քաղաքից ներքև ջրի որակը մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), Աշտարակ քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում ջրի որակը մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանում ջրի որակը փետրվարին և մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Ներկայացվում է գործունեության տարածաշրջանի մակերևութային ջրերի որակի բնութագիրը՝ համաձայն «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի 2024թ. 1-ին եռամսյակի տեղեկագրի:

Նկար 9

Նախատեսվող գործունեության տարածքում ջրային ռեսուրսներ չկան:

8.2.6. Կենսաբազմազուրություն.

Հայաստանը գտնվում է Կովկասի էկոտարածաշրջանում: Այն բարձր լեռնային երկիր է, որտեղ առանձնացվում են 5 հիմնական լանդշաֆտային տիպեր՝ կիսաանապատային, տափաստանային, անտառային, ենթալպյան և ալպյան մարգագետնային:

Հանդիսանալով մարդու կենսագործունեության համար անհրաժեշտ էկոլոգիական միջավայր, Հայաստանի կենսաբազմազանությունն ունի բնապահպանական կարևոր նշանակություն:

Հողերի մշակումը, դաշտապաշտպան անտառաշերտերի ստեղծումը, խոտհարքերը, նաև հրդեհները բացասաբար են ազդում հանրապետության բուսածածկույթի և կենդանական աշխարհի վրա:

Քուսական աշխարհ: Տարածաշրջանին բնորոշ է կիսաանապատային և տափաստանային բուսածածկույթը: Տարածքի բուսականությունը ներկայացված է հիմնականում կիսաանապատային օշինդրա-էֆեմերային և տափաստանային մոլախոտային բուսականությամբ:

Տարածաշրջանում աճում է հաճարենի, կաղնի, բոխի, սոճի, լորենի, կեչի, թեղի, հացենի և այլն: Արագածոտնի մարզում հատկապես առատ են մշակաբույսերի վայրի ազգակիցները՝ ցորենը, աշորան, գարին, վարսակը, ոլոռը, ճակնդեղը, զանազան հատապտուղներ, կորիզավոր, ունդավոր, կերային, բանջարանոցային բուսատեսակներ և այլն:

Թալինի տարածաշրջանում առկա են Կարմիր գրքյան հետևյալ տեսակները՝ Խլոպուզ Գրոյտերի *Merendera greuteri* Gabrielian, Կատեգորիա՝ CR B 1 ab(i,ii,iii,v) + 2 ab(i,ii,iii,v), կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ, Տուղտավարդ Սոֆիայի *Alcea sophiae* Iljin՝ EN B 1 ab(iii) + 2 ab(iii), վտանգված տեսակ:

Նկար 11. Խլոպուզ Գրոյտերի

Նկար 12. Տուղտավարդ Սոֆիայի

Նախատեսվող գործունեության տարածաշրջանը ենթարկված է անտրոպոգեն ազդեցության, բուսականությունը գրեթե բացակայում է: Գործունեության տարածքում ՀՀ բույսերի Կարմիր գրքում գնացված բուսատեսակներ կամ դրանց աճելավայրեր չկան:

Կենդանական աշխարհ: Արագածոտնի մարզի կենդանական աշխարհին բնորոշ են հիմնականում լեռնատափաստանային կենդանատեսակները: Մարզի տարբեր շրջաններում հանդիպում են գայլ, աղվես, լուսան, կզաքիս, գորշուկ, նապաստակ և այլն: Մեծ է նաև օձերի տեսակների բազմազանությունը: Մարզի տարբեր գոտիներում հանդիպում են ինչպես անվտանգ, այնպես էլ թունավոր օձեր:

Սողունների գլխավոր ներկայացուցիչներից է հայկական լեռնատափաստանային իժը, որն ապրում է մարզի լեռնային շրջաններում: Այս աշխարհագրական տեղամասում ապրում են նաև մի շարք թռչուններ՝ ալպիական ճայ /*Pyrrhocorax graculus*/, կովկասյան մայրեհավ (*Tetrao mlokosiewiczi*), տափաստանային արծիվ (*Aquila nipalensis*), և այլն:

Տարածաշրջանում կան մի շարք կենդանատեսակներ, որոնք բավականաչափ հանդուրժող են մարդկային միջամտության նկատմամբ, և մնում են տեղում (օրինակ՝ նապաստակը, ոզնին և այլն): Բացի այդ, որոշ տեսակներ կարող են բավականաչափ հարմարվողական կենսակերպ վարել նոր պայմանների նկատմամբ (օրինակ՝ աղվեսը կամ որոշ թռչնատեսակներ):

Սողունների և երկկենցաղների վերաբերյալ տեղեկատվությունը հիմնականում ստացվել է գրականության հիման վրա: Կապված բնական լանդշաֆտների ոչնչացման հետ, ինչի արդյունքում ոչնչացվեցին սողունների և երկկենցաղների բնական ապրելավայրերը, նրանց տեսակային կազմը զգալի փոփոխությունների է ենթարկվել: Տարածքում կան սողուններից՝ Կույր օձ (*Typhlops vermicularis*), Վզնոցավոր(Էյրենիս *Eirenis collaris*), Գյուրգա(*Vipera lebetina*), Կովկասյան ազամա(*Laudakia caucasica*), երկկենցաղներից՝ կանաչ դողոշ(*Bufo viridis*) կենդանատեսակները:

Տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքի կենդանատեսակներից՝ հայտնի են

անադոնաշարավորներից՝ Գնայուկ բզեզներ(Carabidae), Թերթիկաբեղավորներ (Scarabaeidae), Սևամարմիններ (Tenebrionidae), Տերևակերներ(Chrysomelidae), Սիմպեկմա ճպուռ (Sympecma paedisca), Մորեխ հայկական(Gomphocerus armeniacus), Բուռլենի ճերմակաթիթեն(Artogeia bowdeni), Պորչինսկու իշամեղու (Bombus portshinskii Radoszkowsky) և այլն:

Կարմիր գրքյան կենդանատեսակներից է՝ Բալոբան(Falco c. herrug J. E. Gray, 1834), Բազանմանների կարգից, Հայաստանի համար անհետացող տեսակ է, որն ընդգրկված է ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակում՝ (ver. 3.1) «Endangered A2bcd+3cd+4bcd» կարգավիճակով:

Նկար 13. Բալոբան

Ուսումնասիրվող և հարակից տարածքները, մարդու գործունեության արդյունքում, բավականաչափ յուրացված են, բացակայում են ինչպես հազվագյուտ էկոհամակարգերը, այնպես էլ կենդանիների հազվագյուտ տեսակները, որի հետ կապված դրանց պահպանության համար հատուկ միջոցառումներ չի նախատեսվում:

8.2.7 Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ.

Մարզի տարածաշրջանում է գտնվում Արագածի ալպյան արգելավայրը, բնության հատուկ պահպանվող տարածք է, Հայաստանի Հանրապետության 24 արգելավայրերից մեկը: Կազմավորվել է 1959 թվականին, ունի 300 հա տարածք: Գտնվում է Հայաստանի Արագածոտնի մարզում՝ Արագած լեռնազանգվածի 3200-3500 մ բարձրություններում: Ստեղծվել է սառցադաշտային Քարի լճի և հարակից ալպյան մարգագետինների պահպանության նպատակով:

Գործունեության տարածքը գտնվում է Ալայան արգելավայրից գտնվում է բավականին մեծ հեռավորության վրա :

«Ագարակ» պատմամշակութային արգելոց»-ը գտնվում է ՀՀ Արագածոտնի մարզի Ագարակ և Ոսկեհատ գյուղական համայնքների վարչական տարածքներում, Երևան-Աշտարակ-Գյումրի մայրուղու երկու կողմերում, Ամբերդ գետի աջ ափին, հրաբխային տուֆե ելուստներից կազմված ժայռոտ հրվանդանի վրա: Հուշարձանի /պետ. ցուցիչ՝ 2.4.1/ հիմնական առանձնահատկություններից մեկն այն է, որ բնակատեղիի ողջ տարածքը և շրջակայքն ամբողջությամբ պատված են ժայռափոր ու քարակոփ կառույցների հսկայածավալ համալիրներով, որոնց մեծ մասը շաղկապվում է Ագարակի վաղ բրոնզեդարյան բնակատեղիի հետ: Առկա են ժայռափոր խորշեր, դեպի այդ խորշերը տանող աստիճանահարթակներ և այլ նշանակության կերտվածքներ: Բոլոր այդ կերտվածքների, ինչպես նաև շրջանաձև, պայտաձև, մեանդրաձև փորվածքների, այդ փորվածքները միմյանց կապող առվակների կամ եռագագաթ, սեղանաձև զոհարանների շնորհիվ բնական լանդշաֆտը վերածվել է հսկա կոթողի:

8.2. 8 Պատմամշակութային հուշարձաններ

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. մարտի 15-ի «ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐՎՈՂ ԵՎ ՕՏԱՐՄԱՆ ՈՉ ԵՆԹԱԿԱ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» N 385-Ն որոշման՝ սահմանվում է Թալին քաղաքի և Դաշտադեմ բնակավայրի պատմամշակութային հուշարձանների ցանկը:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԲԱՅՕԹՅԱ ԿԱՅԱՆ	քարի դար	Արտին լեռան հս-աե լանջին	Հ	«Մատանի դար» վայրում
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզ մ	1,5 կմ աե-հս.	Հ	Արալի դաշտում, Կարմրաշեն տանող ճանապարհից 0,5 կմ աջ
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 4-2 հզ մ		Հ	Կարմրաշեն տանող ճանապարհի խաչմերուկին հարող հատվածում
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆ ԹԱԼԻՆԻ ՄԵԾ	մթա 4-3 հզ մ	աե եզրին	Հ	Երևան-Թալին ավտոճանապարհից ձախ
4.				ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ԹԱԼԻՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿԵ	4-20 դդ.	հս մասում	Հ	
	4.1.			եկեղեցի	5 դ.		Հ	Կաթողիկեից հս, պահպանվել են միայն հիմնապատերը
	4.2.			Կաթողիկե	7 դ.		Հ	
	4.3.			պալատ	9-11 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 150 մ հվ-աե
	4.4.			գերեզմանոց	4-20 դդ.		Հ	Կաթողիկեի շուրջը
		4.4.1		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ կողմում
		4.4.2		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 30 մ հվ-ամ, պահպանվել է պատվանդանը
		4.4.3		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հս կողմում, պահպանվել է պատվանդանը
		4.4.4		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ կողմում
		4.4.5		կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում
		4.4.6		կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում
		4.4.7		կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում, պահպանվել է պատվանդանը

	4.4.8	կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում
	4.4.9	խաչքար	9-10 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 35 մ հս-ամ, երկատված, ընկած գետնին
	4.4.10	խաչքար	10 դ.		Հ	Կաթողիկեից 20 մ հս-ամ, ընկած գետնին, ստորին մասը չի պահպանվել
	4.4.11	խաչքար	10-11 դդ.		Հ	Կաթողիկեից հս-ամ, ընկած գետնին, ստորին մասը և վերնամասի ձախ անկյունը՝ կոտրված
	4.4.12	խաչքար	10-11 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 25 մ հս-ամ, ընկած գետնին, ստորին մասը չի պահպանվել
	4.4.13	խաչքար	11դ.		Հ	Կաթողիկեի հս-ամ կողմում, ընկած գետնին
	4.4.14	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	Կաթողիկեի ամ կողմում, կանգնեցված գետնին
5.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	613- 615 թթ.	ք.մ.	Հ	
	5.1.	կոթող	4-5 դդ.		Հ	եկեղեցու հս-ամ կողմում
	5.2.	կոթող	4-7 դդ.		Հ	եկեղեցու հս կողմում, պահպանվել է միայն պատվանդանը
	5.3.	կոթող	5-6 դդ.		Հ	եկեղեցու հվ կողմում, պահպանվել է միայն պատվանդանը
	5.4.	կոթող	5-6 դդ.		Հ	եկեղեցու հս-ամ կողմում, խիստ քայքայված
	5.5.	կոթող	6-7 դդ.		Հ	եկեղեցու հս-ամ կողմում, վերին և ստորին մասերը՝ կոտրված
	5.6.	խաչքար	10-11 դդ.		Հ	արձանագիր, եկեղեցու խորանում
	5.7.	տապանաքար	874 թ.		Հ	եկղ-ուց 10 մ հվ-ամ, կոտրված՝ 6 մասի
	5.8.	տապանաքար	9-10 դդ.		Հ	եկղ-ուց 10 մմ հվ-ամ, արձանագիր
6.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	19 դ.	ք.մ.	Տ	
	6.1.	զանգակատուն	19 դ.		Տ	կից է եկեղեցուն ամ-ից
	6.2.	խաչքար	10 դ.		Հ	ագուցված ամ ճակատին,

						արտաքուստ, մուտքից աջ
6.3.		խաչքար	13 դ.			Հ ագուցված հվ ճակատին, արտաքուստ, մուտքից աջ
6.4.		խաչքար	13 դ.			Հ ագուցված աե ճակատին, արտաքուստ
6.5.		խաչքար	19 դ.			Տ ագուցված հվ ճակատին, արտաքուստ, մուտքից ձախ
7.		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	ք.մ.		Տ քաղաքի սկզբնամասում, ճարտ.՝ Ո. Իսրայելյան
8.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻՆ	1979 թ.	հս մասում		Տ բարձունքի վրա
9.		ՄԱՏՈՒՌ «ՄԱՆԴՈՒԽՏ ԿՈՒՅՍ»	19 դ.	ամ եզրին		Տ վրկնգ՝ 1991- 1992 թթ.՝ Ամիրբեկ Դերգյանի կողմից
9.1.		խաչքար	7-8 դդ.			Հ մատուռի ներսում
9.2.		խաչքար	7-8 դդ.			Հ մատուռի ներսում
9.3.		խաչքար	8 դ.			Հ մատուռի ներսում, Թալինի հանրահայտ կլոր խաչքարն է
9.4.		խաչքար	8-9 դդ.			Հ մատուռի ներսում
9.5.		խաչքար	10 դ.			Հ մատուռի ներսում
10.		ԶՐԱՂԱՅՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	19-20 դդ.	1 կմ հս-աե		Տ Արալրդի դաշտում, Կարմրաշեն տանող ճանապարհից աջ, պահպանված ջրաղացների թիվը մոտ. 30 է
11.		ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ԹԱԼԻՆ	մթա 2-1 հզ մ, մջնդ	հս մասում		Հ «Ջուլիակ» բլրի ստորոտին
11.1		ամրոց Թալին	մթա 4 դ., 12-16 դդ.			Հ «Ջուլիակ» բլրի վրա
11.2		դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզ մ, մթա			Հ «Ջուլիակ» բլրի շուրջը, Ս. Կաթողիկե եկեղեցուց հս

				4-3 դդ.		
	11.3		ջրամբար	մթա 1 հզմ, վաղ մջնդ		Հ ամրոցից հս, Թալին- Մաստարա հին ճանապարհին, Ս. Կաթողիկե եկեղեցուց 500 մ հս
	12.		ՔԱՐԱՎԱՆԱՏՈՒՆ. ԹԱԼԻՆԻ ՄԵԾ	13 դ.	հվ-աե եզրին	Հ «Չայիր» վայրում, նախկինում սխալմամբ ներկայացվել է Դաշտադեմ գյուղով

Կարևոր է Թալինի դամբարանադաշտը (գերեզմանատուն), որը գտնվում է Թալինի քաղաքամերձ տարածքի Հարավ-արևելքում՝ Թալին- Գյումրի ճանապարհի երկայնքով:

ԴԱՇՏԱԴԵՄ գյուղ

Աղյուսակ 7

1	2	3	4	5	6	7	8
1			ԱՄՐՈՑ ԴԱՇՏԱԴԵՄ	7-19 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ	<	1
	1.1		Գաղտնուղի	11-13 դդ.		S	1.2
	1.2		Եկեղեցի	10 դ.		<	1.3
	1.3		Միջնաբերդ	7-10 դդ.		<	1.1
2			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-13 դդ.	գյուղից 0.3 կմ աե	S	2
3			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-14 դդ.	գյուղից 0.5 կմ հվ	S	3
4			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-14 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-աե	S	4
5			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-16 դդ.	գյուղից 1.3 կմ հվ-ամ, Սբ. Քրիստափոր եկեղե- ցի տանող ճանապարհի աջ կողմում, դաշտի մեջ	S	5: Ենթակայու- թամբ ներկայաց- ված է 6 հուշարձան (5.1-5.6)
6			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	14-15 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, Դաշտադեմ ամրոցից 300 մ հվ	S	6
	6.1		Խաչքար	1481 թ.		<	6.1
7			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	16-17 դդ.	գյուղից 1.2 կմ հվ, ծիրանի այգիների տարածքում	S	7
	7.1		Խաչքար	1594 թ.		<	7.1

8		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՔԱՂԵՆԻ»	7-18 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, Թալին-Արմավիր ճանա- պարհի երկու կողմում	S	8: Ենթակայու- թյամբ ներկայաց- ված է ևս 14 հու- շարձան (8.1-8.14)
	8.1	Հնձանների համալիր	17-18 դդ.		S	8.17
	8.2	Չիթհան	12-14 դդ.		<	8.15
	8.3	Մատուռ	10-15 դդ.	գյուղատեղիի ամ կողմում, Թալին- Արմավիր ավտոճանապարհ ից աջ	<	8.16
9		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի աե մասում	<	9
10		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի ամ մասում	<	9
11		ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ	7 դ.	գյուղից 2.5 կմ հվ-ամ	<	10
	11.1	Գերեզմանոց	7-20 դդ.	Եկեղեցու շուրջը	S	10.3: Ենթակայու- թյամբ ներկայաց- ված է 17 հուշար- ձան (10.3.1- 10.3.17)
	11.2	Զանգակատուն	13-14 դդ.	Եկեղեցու հս-աե կողմում	<	10.1
	11.3	Շինություններ օժանդակ	13-14 դդ.	Եկեղեցու շուրջը	S	10.2
12		ԽԱՉՔԱՐ	9-10 դդ.	գյուղի հվ-ամ մասում, Սբ. Քրիստափոր Եկե- ղեցի տանող ճանա- պարհից ձախ՝ բարձրադիր վայրում	<	11
13		ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	գյուղից 1 կմ ամ, «Չայիր» վայրում, ծորի մեջ	<	12

Նախատեսվող գործունեության տարածքում պատմամշակութային հուշարձանները բացակայում են: Գործունեության տարածքը չի առնչվում նշված պատմամշակութային հուշարձանների հետ:

8.2.9 Բնության հուշարձաններ

ՀՀ Կառավարության 2008թ. օգոստոսի 14-ի «Հայաստանի հանրապետության բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» N 967-Ն որոշման հավելվածի՝ Արագածոտնի

մարզում առկա են. 23 բնության հուշարձաններ, որից 10 հատ՝ երկրաբանական, 4 հատ ջրաերկրաբանական և 4 հատ ջրագրական, 5 հատ բնապատմական հուշարձաններ:

Աղյուսակ 8

NN ը/կ	Անվանումը (նկարագիրը)	Տեղադիրքը
1	2	3
	Երկրաբանական հուշարձաններ	
1.	«Տափակ Բլուր» լիպարիտային գմբեթ	Արագածոտնի մարզ, Թաթուլ գյուղից 2.0 կմ հվ-արմ
2.	«Բազալտե արև», եզակի ճառագայթաձև անջատում	Արագածոտնի մարզ, Բյուրական գյուղից 7 կմ հս, Արիաշան գետի ձախափնյա մասում Ամբերդ ամրոցի մոտ
3.	«Տատիկ» քարե բնական քանդակ	Արագածոտնի մարզ, Դաշտադեմ գյուղի հվ-արլ եզրին
4.	«Փոքր Արտենի» հրաբուխ	Արագածոտնի մարզ, Արևուտ գյուղից 2.5 կմ հվ-արմ
5.	«Քարե կարկուտ» տեքստուրային առանձնահատուկ ներփակումներ	Արագածոտնի մարզ, Սարալանջ գյուղից մոտ 3.0 կմ հս-արմ
6.	Արայի լեռան խառնարանը	Արագածոտնի մարզ, Արտաշավան գյուղից 6 կմ հս-արլ
7.	«Անանուն» ժայռ-մնացուկներ	Արագածոտնի մարզ, Սարալանջ գյուղից 4.5 կմ հվ-արմ, Արայի լեռ, հրաբխի հարավային լանջերին
8.	«Անանուն» էրոզիոն աշտարակ	Արագածոտնի մարզ, Սարալանջ գյուղից 4 կմ արմ, Արայի լեռան հրաբխի խառնարանում
9.	«Չինգիլային դաշտ» քարե կուտակումներ	Արագածոտնի մարզ, Քուչակ գյուղից մոտ 1.5 կմ հս-արմ, «Էլոյի բերդ» տանող ճանապարհին
10.	«Մեծ Արտենի» էքստրուզիվ կոն	Արագածոտնի մարզ, բնապատմական համալիր Մեծ Արտենի լեռ (2047մ), քարեդարյան (օլիգոցեն) հասակի եզակի հնագիտական հուշարձաններ
	Ջրաերկրաբանական հուշարձաններ	
11.	«Սրբի» կամ «Քառասուն» աղբյուր	Արագածոտնի մարզ, Ապարան քաղաքի կենտրոնում, ծ.մ-ից 1870 մ բարձրության վրա
12.	«Քյահրիզ» աղբյուր	Արագածոտնի մարզ, Գեղաձոր գյուղից 8.5 կմ հվ-արմ, Գեղաձոր գետի վերին հոսանքի տրոգային կրկեսի վերին եզրին
13.	«Գեղաձոր» աղբյուր	Արագածոտնի մարզ, Գեղաձոր գյուղից 7.5 կմ հվ-արմ, Գեղաձոր գետի վերին հոսանքի

		տրոգային կրկեսում, 9 մ-ից 3000 մ բարձրության վրա
14.	«Ջաղացի» աղբյուր	Արագածոտնի մարզ, Ղազարավան գյուղի հվ ծայրամասում, ծ.մ-ից 1180 մ բարձրության վրա
	Ջրագրական հուշարձաններ	
15	«Ամբերդ» լիճ	Արագածոտնի մարզ, Բյուրականից մոտ 2.1 կմ հս-արմ, Արագած լեռան հվ-արմ մերձկատարային սարավանդին
16	«Լեսինգ» լիճ	Արագածոտնի մարզ, Ծաղկաշեն գյուղից մոտ 11 կմ հս-արմ, Արագած լեռնազանգվածի հս-արլ լանջին
17	«Ումրոյ» լիճ	Արագածոտնի մարզ, Ծաղկաշեն գյուղից մոտ 8 կմ հս-արմ, Արագած լեռնազանգվածի արլ լանջին
18	«Գեղարոտի» ջրվեժ	Արագածոտնի մարզ, Արագած գյուղից 11 կմ հս-արմ
	Բնապատմական հուշարձաններ	
19	«Մեծ Արտենի» էքստրուզիվ կոն	Արագածոտնի մարզ, Արևուտ գյուղից 2 կմ հվ-արմ
20	«Արտաշավան» բնապատմական համալիր	Արագածոտնի մարզ, Արտաշավան գյուղի արլ եզրին
21	«Աստվածընկալ» հրաբխային տուֆերի ստվարաշերտ	Արագածոտնի մարզ, Հարթավան գյուղից մոտ 4 կմ դեպի արլ, Քասախ գետի կիրճի աջ լանջին
22	«Քասախի դարավանդներ»	Արագածոտնի մարզ, Օհանավան գյուղի արլ եզրին
23	«Քասախի կիրճ»	Արագածոտնի մարզ, Սաղմոսավան գյուղ

Գործունեության տարածքին ամենամոտ բնության հատուկ պահպանվող տարածքը «Տատիկ» քարե քանդակ երկրաբանական հուշարձանը՝ գտնվում է մոտ 0,57 կմ հեռավորության վրա:

8.2.10 Սոցիալ-տնտեսական.

Արագածոտնի մարզի տարածքը կազմում է 2773քառ. կմ, որը կազմում է ՀՀ տարածքի 9,3%-ը: Ներառում է 8 համայնք, 3 քաղաքներ և 118 գյուղական բնակավայրեր: Բնակչության թվաքանակը 2024թ. տարեսկզբի դրությամբ կազմում է 131,8 հազ. մարդ: Գյուղատնտեսական նշանակության հողերը կազմում են 218,597,2 հա, որից վարելահողերը՝ 54,299,9հա:

Տարածքը Territory	2 773 քառ. կմ/ sq. km
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը, % Territory share of the marz in the territory of the RA, %	9.3
Համայնքներ, 2024թ. տարեկգրի դրությամբ Communities, as of the beginning of 2024	8
Քաղաքներ Towns	3
Գյուղեր Villages	118
Բնակչության թվաքանակը 2024թ. տարեկգրի դրությամբ Population number as of the beginning of the year, 2024	131.8 հազ. մարդ/ ths. person
այդ թվում՝ including:	
Քաղաքային urban	27.2 հազ. մարդ/ ths. person
Գյուղական rural	104.6 հազ. մարդ/ ths. person
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2023թ., % Share of marz population in the total population of the RA 2023, %	4.4
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2023թ., % Share of urban population size 2023, %	20.6
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր Agricultural land	218 597.2 հա/ ha
այդ թվում՝ վարելահողեր including: arable land	54 299.9 հա/ ha

Մարզի տնտեսության հիմնական ուղղությունը արդյունաբերությունը և գյուղատնտեսությունն են: Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է սննդամթերքի և խմիչքների, ըմպելիքների թանկարժեք իրերի արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում: Գյուղատնտեսությունը հիմնականում մասնագիտացած է բուսաբուծության (մասնավորապես, հացահատիկային մշակաբույսերի արտադրության) և անասնաբուծության մեջ: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են ինչպես բուսաբուծության (հացահատիկ, կարտոֆիլ, բազմամյա տնկարկներ, կերային մշակաբույսեր), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Համաձայն ՀՀ Վիճակագրության կոմիտեի կայք էջի՝ 2023թ.-ին մարզի տնտեսության հիմնական ոլորտների տեսակարար կշիռները ՀՀ տնտեսության համապատասխան ոլորտների ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն 2.2 %,
- գյուղատնտեսություն 9.9 %,
- շինարարություն 2.9 %
- մանրածախ առևտուր 1.8 %
- ծառայություններ 0.8 %:

Արագածոտնի մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող 3 ավտոխճուղիներ՝ Երևան-Աշտարակ-Թալին-Գյումրի, Երևան-Աշտարակ-Սպիտակ և Երևան-Արմավիր-Քարակերտ-Գյումրի: Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

Թալին համայնք. համաձայն Թալին համայնքի 2023-2027թթ. 5-ամյա զարգացման ծրագրի՝ Թալին համայնքը գտնվում է Արագած լեռան հարավ-արևմտյան փեշերին, ծովի մակերևույթից 1585 մետր բարձրության վրա: Հեռավորությունը մայրաքաղաքից կազմում է 70 կմ, մարզկենտրոն Աշտարակ քաղաքից՝ 48 կմ: Թալին համայնքը նախկինում եղել է Թալինի շրջանի վարչական կենտրոնը: Տարածքը քարքարոտ է, կան շատ բլուրներ, ձորեր, լեռներ և անհարթ տարածություններ:

Բնակլիմայական պայմանները փոփոխական են, հիմնականում ցամաքային և ոչ բարենպաստ են գյուղատնտեսության համար: Հողերը հիմնականում ոռոգովի չեն և բերքատվությունը մեծ կախում ունի տարվա տեղումներից: Ձմեռը չափավոր ցուրտ է, ամառը զով, երբեմն էլ շոգ ու երաշտ: Գարունը շուտ է բացվում, աշունը ուշ վերջանում: Ձնածածկույթը տարածքում տևական չի լինում, ուղեկցվում է բքի վերածվող ուժեղ քամիներով: Գարնանը լինում են տեղատարափ անձրևներ: Տարեկան մթնոլորտային տեղումների քանակը տատանվում է 400-450 մմ-ի սահմաններում:

Թալին համայնքով է անցնում Հյուսիս-Հարավ միջպետական նշանակության ավտոմայրուղին, Հյուսիս-Հարավ մայրուղին և Գյումրի-Երևան երկաթգիծը: Համայնքում կան երեք արդյունաբերական ձեռնարկություններ, որոնցից մեկը զբաղվել է ադամանդե քարերի մշակմամբ, ունենալով բավականին մեծ արտադրական հզորություն, ներկայումս չի գործում, իսկ մյուս երկուսը գործում են, որոնցից մեկը զբաղվում է կաթնամթերքի արտադրությամբ, իսկ մյուսը զբաղվում է հակակարկտային կայանների արտադրությամբ: Այս երկու գործող ձեռնարկությունները իրենց արտադրանքը հիմնականում սպառում են Հանրապետության տարածքում:

Համայնքում առկա է ջրամատակարարման, ջրահեռացման, էներգամատակարարման, գազամատակարարման համակարգերը, կապի և փոստային ծառայությունները: Արտադրվող հիմնական գյուղատնտեսական արտադրանքը՝ հացահատիկն է (ցորեն և գարի), կաթը և միսը: Արտադրանքի ծավալները մեծ չեն, հիմնականում ունեն սեփական սպառման նշանակություն: Համայնքի բնակավայրերուի մեծ մասում ոռոգման ջուրը բացակայում է,

Թալին համայնքը շնորհիվ իր աշխարհագրական դիրքի և պատմական հարուստ ժառանգության, հնարավորություն ունի վերածվելու տուրիստական վայրի: Համայնքի զբոսաշրջային հետաքրքրություններ կայացնող պատմա-մշակութային հուշարձաններից են Թալին քաղաքում գտնվող Կաթողիկե եկեղեցին, Իջևանատունը (Քարվանատուն), Սուրբ Աստվածածին և Սուրբ Գևորգ եկեղեցիները:

Թալին համայնքի վարչական տարածքում գործում են 11 հիմնական, 25 միջնակարգ դպրոցներ, Թալինի ավագ դպրոցը և Արագածոտնի տարածքային պետական քոլեջը: Համայնքն ունի նորակառույց մարզադպրոց և ֆուտբոլի մարզադաշտ, մեկ մշակութի կենտրոն, որտեղ գործում են ժամանակակից և ժողովրդական երգի-պարի խմբեր, 2 զբոսայգի՝ մեկը քաղաքային, մեկը մանկական:

Համայնքում աղբահանությունը կատարվում է կենտրոնացված աղբավայրերում, որտեղ պարբերաբար կատարվում է բնահողով ծածկում ու սանիտարական այլ միջոցառումներ: **Թալին քաղաքը** գտնվում է Արագած լեռան հարավ-արևմտյան լանջին, Երևան քաղաքից 65կմ հեռավորության վրա: 2024թ. հունվարի 1-ի դրությամբ բնակչությունը կազմում է 4,4հազ. մարդ: Տնտեսության մեջ կարևոր տեղ է զբաղեցնում արդյունաբերությունը, առկա է բնական ադամանդի մշակությամբ զբաղվող ձեռնարկություն: Զարգացած է սննդի արդյունաբերությունը: Ունի Չանախ տեսակի պանրի և կաթնամթերքի գործարան: Համախառն արտադրանքի մեծ մասը տալիս է գյուղատնտեսությունը: Համայնքում արտադրվող հիմնական գյուղատնտեսական արտադրանքը հացահատիկն է (ցորեն, գարի), կաթը և միսը: Արտադրանքի ծավալները մեծ չեն, հիմնականում ունեն սեփական սպառման նշանակություն: Զարգացած է անասնապահությունը, զբաղվում են խոշոր և մանր եղջերավոր անասնապահությամբ, թռչնաբուծությամբ: Քաղաքը հարուստ չէ մշակութային օջախներով, ունի մեկ մշակութային կենտրոն:

Համայնքի և քաղաքի հիմնախնդիրներից են՝ ոռոգման ջրի և ջրամատակարարման ցանցի անբավարար վիճակը կամ բացակայությունը, գյուղատնտեսական տեխնիկայի անբավարար վիճակը, ներքաղաքային ճանապարհների անբավարար վիճակը, արդյունաբերական ձեռնարկությունների ոչ լրիվ հզորությամբ գործելը, գործազրկության և արտագաղթի բարձր մակարդակը:

Դաշտադեմ բնակավայր. Բնակավայրը գտնվում է ՀՀ արագածոտնի մարզում, ներառված է Թալին խոշորացված համայնքում: Համաձայն Դաշտադեմ համայնքի 2016-2021թթ. զարգացման ծրագրի՝ բնակավայրը գտնվում է Արտենի լեռան հարավ-արևելյան ստորոտին՝ ծովի մակարդակից 1416մ բարձրության վրա: Հեռավորությունը մարզկենտրոնից կազմում է 52 կմ: Բնակավայրի վարչական տարածքը կազմում է 139,66 հա: Համաձայն վիճակագրության կայք էջի՝ բնակչությունը 2024թ. դրությամբ կամում է 576 մարդ: Բնակավայրը գտնվում է նախալեռնային գոտում՝ կլիման չորային է, ձմեռն անցնում է քիչ ձյան տեղումներով, անձրևները լինում են խոր աշնանար: Բնակավայրի միջով անցնում է նոր վերակառուցված M 9 Թուրքիայի սահման միջպետական ավտոմայրուղին: Բնակավայրը գազիֆիկացված է: Գյուղն ունի դպրոց, բուժկետ, մանկապարտեզ:

Բնակավայրի տնտեսության հիմնական ճյուղը գյուղատնտեսությունն է, բնակչությունը հիմնականում զբաղված է՝ անասնապահությամբ և դաշտավարությամբ: Գյուղում առկա են պատմամշակութային հուշարձաններ: Գյուղից 2.5 կմ հարավ գտնվում է VII դարով թվագրված «Սուրբ Քրիստափորի» վանքը, VII-IX դարերի՝ «Դաշտադեմի ամրոցը», Քաղենի գյուղատեղին, միջնաբերդ, խաչքարեր՝ պահպանվում VII դարի պատմական կլոր – խաչքարը, Չանգակատուն և այլն: Համաձայն Թալին համայնքի զարգացման ծրագրի՝ նախատեսվում է բնակավայրի ոռոգման համակարգի վերանորոգում, կենտրոնացված ջրահեռացման համակարգի ստեղծում, ճանապարհների վերանորոգում, պատմամշակութային ժառանգության վերականգնում, որը կխթանի տուրիզմի զարգացմանը:

9. Նախատեսվող գործունեության բնութագիր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները, օգտագործվող բնական ռեսուրսներ և նյութեր, (շինարարության շահագործման , փակման փուլեր).

Նախատեսվող գործունեությունը իրականացվելու է ՀՀ Արագածոտնի մարզի, Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրի Սաիդներ դաշտամիջյան փողոց թիվ 1 և թիվ 3 հողամասերում, համապատասխանաբար 1.4 շհա և 3,18հա, ընդհանուր 4,6հա տարածքի վրա:

Համաձայն տրված լիցենզիայի՝ նախատեսվում է 4000 կՎտ /3996ԿՎտ/ հզորության արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի, 4000 կՎտ հզորության 10/0,8 կՎ լարման տրանսֆորմատորային ենթակայանի կառուցում և ենթակայանի միացումը իրականացվելու է 220/110/10 կվ «Աշնակ ենթակայանի» 10 կվ լարման N 9 պահուստային բջջից տրանսֆորմատորի միջոցով:

Նախագիծը կատարված է հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության 2023 թվականի ապրիլի 21-ի «ԷԼԵԿՏՐԱՏԵՂԱԿԱՅԱՆՔՆԵՐԻ ՍԱՐՔՎԱԾՔԻ ԿԱՆՈՆՆԵՐ» N 592-Ն որոշման պահանջները:

Թիվ 1 հողամասում, որը զբաղեցնում է 1,42 հա տարածք, կառուցվելու է 999ԿՎՏ դրվածքային հզորությամբ ֆոտովոլտային էլեկտրակայան: Ընտրվել են Tide Solar ֆիրմային արտադրության 23.18% ՕԳԳ-ով, IP 68, 3 diode s տիպի, 710Վտ առավելագույն հզորությամբ բազմաբյուրեղ ֆոտովոլտային մոդուլներ, մոդուլի չափսերը՝ 238 4x130 3x35 մմ: Փոխակերպիչները GinlongSolis արտադրության, մոդելը S6-GU333K-EHV Grid-Tied ցանցային տեսակի:

Արևային ֆոտովոլտային կայանի ընդհանուր դրվածքային հզորությունը կկազմի 3 x 333 կՎտ, որը հավասար է 999 կՎտ: Վահանակների քանակը 1848 հատ: Թիվ 1 հողամասում կառուցվելու է մեկ ենթակայան:

Թիվ 3 հողամասում, որը զբաղեցնում է Դաշտադեմ Սաիդներ դաշտամիջյան փողոցի 3,18հա տարածքը, կառուցվելու է 2997 ԿՎտ դրվածքային հզորությամբ ֆոտովոլտային էլեկտրակայան: Ընտրվել են TideSolar ֆիրմային արտադրության 23.18% ՕԳԳ-ով, IP 68, 3 diodes տիպի, 710Վտ առավելագույն հզորությամբ բազմաբյուրեղ ֆոտովոլտային մոդուլներ, մոդուլի չափսերը՝ 2384x1303x35մմ: Փոխակերպիչները GinlongSolis արտադրության, մոդելը S6-GU333K-EHV Grid-Tied ցանցային տեսակի:

Այս հողամասում արևային ֆոտովոլտային կայանի դրվածքային հզորությունը կկազմի 9x333 կՎտ, որը հավասար է 2997 կՎտ: Վահանակների քանակը 5064 հատ: Այս հողամասում կառուցվելու է երեք ենթակայան:

Ընդամենը: Վահանակների քանակը երկու հողամասերում՝ 6912 հատ: Ենթակայանների ընդհանուր թիվը՝ չորս, արևակայանի ընդհանուր հզորությունը՝ 3996ԿՎտ: Երկու հողամասերը իրարից բաժանված են գրունտային ճանապարհով:

Արևակայանի, ենթակայանի, մալուխագծերի, ՕԳ-ի նախագծերը կատարված են հիմք ընդունելով «Շինարարական Նորմեր և Կանոններ»-ի պահանջները (ՇՏՈՒ) 3.05.06-85, գործող «Էլեկտրատեղակայանքներ. Սարքվածքին ներկայացվող ընդհանուր պահանջների» տեխնիկական կանոնակարգի 6-րդ և 7-րդ բաժինների՝ ներառյալ փոփոխությունները և լրացումները, ինչպես նաև ՀՀ ստանդարտ ՀՍ 335-2011 «Արևային Լուսաէլեկտրական Կայանքների (մինչև 5ՄՎտ) Միացումը Էլեկտրաէներգետիկական Համակարգի Ընդհանուր Նշանակության Էլեկտրական Ցանցին» դրույթները:

Գործունեությունն իրականացվելու է ՀՀ կառավարության 21 ապրիլի 2023 թվականի «Էլեկտրակայանքների շահագործման անվտանգության կանոնները հաստատելու մասին» N 583-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան:

9.1 Շահագործման փուլ.

Արևային կայանի տեխնիկա-տեխնոլոգիական լուծումները: Նախատեսվում է 4.0 ՄՎտ դրվածքային հզորությամբ ֆոտովոլտային կայանի կառուցում: Արևակայանի փոխակերպիչները և ֆոտովոլտային պանելները տեղադրվում են կոնստրուկցիայով: Ֆոտովոլտային կայանի գեներատորային մասը նախատեսվում է կառուցել 6912 հատ բազմաբյուրեղային ֆոտովոլտային վահանակներով՝ յուրաքանչյուրը 710Վտ հզորությամբ, որոնք 12 հատ 333կՎտ էլքային հզորությամբ փոխակերպիչների փոփոխական հոսանքի էլուստներից մալուխներով միանում են ենթակայանի 0.8կՎ լարման գլխավոր ընդունիչ վահաններին: Ընտրվել են Tide Solar ֆիրմային արտադրության 23.18% ՕԳԳ-ով, IP 68 տիպի, 710Վտ հզորությամբ բազմաբյուրեղ ֆոտովոլտային մոդուլներ, մոդուլի չափսերը՝ 2384x1303x35մմ: Փոխակերպիչները Solis արտադրության, մոդելը S6-GU 333 K-EHV ցանցային տեսակի: Փոխակերպիչը ունի համացանցին միանալու և սովյալները փոխանցելու հնարավորություն, նրանում ներկառուցված են DC և AC իմպուլսային գերլարրումների

պաշտպանիչ սարքեր (SPD): Փոխակերպիչի հաստատուն հոսանքի " + " և " - " շղթաների մուտքերը պաշտպանված են 20Ա ապահովիչներով: Յուրաքանչյուր փոխակերպիչից դեպի ՏԵ-ի ցածր լարման վահաններին էլեկտրամատակարարումը իրականացվում է ստորգետնյա, զրահապատ, այլումենե АВЕՃШВ տիպի մալուղագծով: Մալուխները կարճ միացման և գերբեռնվածության հոսանքներից պաշտպանվում են մուտքային եռաֆազ ավտոմատ անջատիչներով: Արևային էլեկտրակայանի վահանակների կրող կոնստրուկցիաններ են ծառայում գալվանացված մետաղական կոնստրուկցիանները, որոնք ամրանում են В20 տեսակի երկաթբետոնյա հիմքերի վրա: Փոխակերպիչները և ֆոտովոլտային վահանակները տեղադրվում են կոնստրուկցիայով հորիզոնի նկատմամբ 25° թեքվածությամբ: Ֆոտովոլտային վահանակների կոնստրուկցիաները նախատեսված են մինչև 35մ/վ քամու արագության համար (տարածքում քամու առավելագույն արագությունը ըստ շինարարական կլիմայաբանություն նորմերի 24մ/վ է, (ՀՀ ՇՆ II-7.01-2011):

Տրանսֆորմատորային ենթակայան: Նախատեսվում է կառուցել 4 հատ ենթակայան, մեկ ենթակայանը նախատեսվում է թիվ 1 հողամասում, երեք ենթակայանները՝ թիվ 3 հողամասում: Յուրաքանչյուր ենթակայանում տեղադրվելու է մեկ 10/0,8ԿՎ, 1600 ԿՎԱ հզորությամբ տրանսֆորմատորներ, յուրաքանչյուր տրանսֆորմատորի տակ կառուցվելու է բետոնյա հիմքով յուղընդունիչներ՝ 1145լ տարողությամբ: Արևային ֆոտովոլտային 4,0 ՄՎտ հզորության կայանի միացումն իրականացվելու է գոյություն ունեցող 220/110/10 կՎ «Աշնակ» ենթակայանի 10կՎ լարման N 9 պահուստային բջջից՝ մալուխային միացմամբ: Նախագծվող 1600ԿՎԱ հզորության լրակազմ տրանսֆորմատորային ենթակայանները ընտրված են ըստ 3.407-3-327 տիպարային նախագծի:

Էլեկտրական էներգիայի հաշվառքը ենթակայանի տարածքում տեղադրվում է բլոկային մետաղական կոնստրուկցիա, որի վրա մոնտաժվում է հաշվիչ:

Սեփական կարիքներ. Արևային ֆոտովոլտային 4.0 ՄՎտ հզորության կայանի միացումն իրականացվելու է 220/110/10 կՎ «Աշնակ» ենթակայանի 10 կՎ լարման N 9 պահուստային բջջից տրանսֆորմատորի միջոցով, օգտագործվում է նաև 25կՎտ/0.8/0,4կՎ տրանսֆորմատոր՝ սեփական կարիքների համար:

Օդային գիծ. Ճյուղավորման կետից նախատեսված է կառուցել 3007մ երկարության 10կՎ լարման օդային գիծ: Ուղեգծում նախատեսված է 75 հատ Ե/բ կանգնակների տեղադրում: Նախագծով նախատեսվում է նոր կառուցվող 10կՎ ՕԳ-ի ճյուղավորումն իրականացնել No1 հենարանից: Նոր կառուցվող 10կՎ ՕԳ-ն սկիզբ է առնում No1 հենասյունից, մոնտաժվում է նոր տեղադրվող 10կՎ No1-No61 փայտե հենարաններին եւ արտաքին տեղադրման կցորդիչների միջոցով անցում կատարում 10կՎ ՄԳ-ի: Համաձայն տեխնիկական պայմանի էլեկտրաէներգիայի հաշվարկի իրականացման համար 10կՎ ՓԲՄ-ում նախատեսվում է տեղադրել հաշվառքի սարքերը (լարման տրանսֆորմատոր, հոսանքի տրանսֆորմատորը և 100Վ հաշվիչ:

Նախագծում նախատեսվում է РЛНД-10/400У1 տիպի բաժանիչները տեղադրել No1, 57, 58, 59, 61 հենարանների վրա:

Հաշվի առնելով որ q/ու ՕԳ-ի կտրվածքը AC-95/6.2մմ² է, հետևաբար նոր ՕԳ-ի կտրվածքը ընտրվում է համանուն q/ու-ին, որի թողունակությունը կազմում է 165Ա՝ ապահովելով ԼՏԵ-ի համար անհրաժեշտ հզորությունը:

Համաձայն էլեկտրական էներգիայի հաղորդաբաշխման վերաբերյալ տեխնիկական կանոնակարգի (էէՀ ՏԿ) VI գլուխ, 48.3 կետի՝ նախագծվող 10կՎ օդային գծերում առավելագույն կախվածքի դեպքում օդային գիծը անցկացնել գետնից 7մ բարձրությամբ:

Էլեկտրահողորդման օդային գծի ուղեգիծն անցնում է ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին խոշորացված համայնքի Թալին բնակավայրի և Դաշտադեմ բնակավայրի համայնքային՝ չմշակվող հողերով:

Մալուխագիծ. Յուրաքանչյուր փոխակերպիչից դեպի ՏԵ ցածր լարման վահաններ էլեկտրամատակարարումը իրականացվում է այլումենե հաղորդաչղերով պոլիվիլիքլորիդե մեկուսացմամբ, հարթ ժապավենով մետաղե զրահով, որի բարձիկներում պաշտպանիչ շերտը բացակայում է, արտաքին ծածկույթը պոլիվիլիքլորիդ նյութից АВВ6IIIВ տիպի 3x150մմ մալուխագծերով: Մալուխները խրամուղու մեջ տեղադրելուց առաջ փորված խրամուղու մեջ պատրաստվում է 100մմ հաստությամբ ավազե անկողին, այնուհետև տեղադրվում են մալուխները և ծածկվում 150մմ ավազե շերտով, որից հետո խրամուղին լցվում է ավազակոպճային խառնուրդով, այնքան որ հնարավոր լինի մալուխից 150մմ բարձրության վրա տեղադրել ազդանշանային ժապավեն, ապա խրամուղին լցվում է ավազակոպիճով: Մալուխները խրամուղում տեղադրվում են գետնից 1մ խորության վրա: Մալուխները տեղադրվում են օձաձև, ջերմային դեֆորմացիաներից խուսափելու համար: Մալուխները կարճ միացման և գերբեռնվածության հոսանքներից պաշտպանվում են մուտքային եռաֆազ 1000Ա ավտոմատ անջատիչներով: Բաց տարածքում տեղակայվող ավտոմատ անջատիչները IP 65 տիպի են, իսկ փակ տարածքում՝ IP 31 տիպ:

Շանթապաշտպանություն. հողակցում. Շանթապաշտպանությունն իրականացված է 2 հատ С-35 տիպի ճոպանով: Ճոպանի մոնտաժը նախատեսված է N2-N5 հենարանների հատվածում: Մեկ ճոպանի երկարությունը ուղեգծով կազմում է 335.0մ: Հաղորդալարերի մեկուսացման համար նախատեսված են ապակյա մեկուսիչներ: Հաղորդալարերի ձգող շարանները կոմպլեկտավորված են 4-ական ПС70Е տիպի մեկուսիչներով: Հենարանների հողակցումը նախատեսված է ճառագայթային հողակցիչներով՝ Ø12մմ կլոր պողպատով՝ յուրաքանչյուր հենարանի համար նախատեսված հողակցման սարքվածքով, պահանջվող նորմատիվային դիմադրությանը համապատասխան:

Ներտարածքային լուսավորության համակարգ. նախատեսվում է լուսավորության հենարանների տեղադրում, ստորգետնյա մալուխագծերի անցկացումը, լուսավորության ավտոմատ ղեկավարման արկղի մոնտաժումը և սնուցումը 25կՎԱ/0.8/0,4կվ ՏԵ-ի 0,4կվ վահանից: Լուսավորության ցանցը կառուցվում է 4,0մ բարձրության մետաղական բարձակներով՝ հենարաններով: Լուսավորությունը կառավարվում է լուսավորության ղեկավարման արկղից (ԼՂԱ), որն ունի ավտոմատ և ձեռքի կառավարման ռեժիմներ:

Պաշտպանական հողանցում. Ֆոտովոլտային կայանի հողանցումն իրականացնել համաձայն՝ СНиП 3.05.06-96: Հողի մակերևույթին 0.6մ խորության վրա հավաքվում է հողանցման սարքվածքը (կոնտուրը), որը բաղկացած է.

- հողանցման հորիզոնական հաղորդիչից (40x4 շերտապողպատ),
- հողանցման հաղորդաձող (50x50x5, L=1,5-2.0մ անկյունակ),
- հողանցման հաղորդալարերից:

Հողանցման սարքվածքն իրականացվել է տեսական հաշվարկի հիման վրա: Հողանցման դիմադրությունը տարվա ցանկացած եղանակի չպետք է գերազանցի 40հմ:

Պաշտպանական հողանցումն իրականացվում է հողանցման հաղորդալարերով: Այդ նպատակով ֆոտովոլտային պանելների այլումինե իրանը հողանցման հաղորդալարով միացվում է հողանցման համակարգին: Բոլոր մետաղական ոչ հոսանքատար սարքավորումները պետք է հողանցվեն:

Արևակայանի ցանկապատում. Էլեկտրակայանի պարագծով նախատեսվում է կառուցել ցանկապատ, որն իրականացվում է 1.9 մ բարձրության մետաղական խողովակներով՝ երկաթբետոնյա հիմքերով՝ դարպասային մուտքով, 1408,11մետր երկարությամբ:

Հենասյուներ- օդային գծի կառուցման համար նախատեսվում են 61 հատ ե/բ հենասյուների տեղադրում:

Պահակատուն. Էլեկտրակայանի մուտքի մոտ 3-րդ հողամասում նախատեսվում է 30մ2 մակերեսով տնակ պահակատուն՝ պահեստային հատվածով: Պահեստային հատվածում նախատեսվում է վնասված վահանակների պահեստավորում: Պահակատան մասը ջեռուցվելու է սեփական կարիքների 25կՎտ/0.8/0,4կվ տրանսֆորմատորից, ջեռուցվելու է Էլեկտրական ջեռուցիչով:

Արտակարգ իրավիճակներ և տեսահսկման համակարգ. տարածքում նախատեսվում են տեղադրել հրդեհաշիջման վահանակներ և կրակմարիչեր: Ենթակայանի տարածքում նախատեսվում է հակահրդեհային, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչների տեղադրում: Տեղադրվելու է 12 հատ տեսախցիկ, գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ, լուսատուներ՝ 50Վտ հզորությամբ, 1 հատ հրդեհաշիջման վահանակով, 1 հատ հաշվառքի կետում և 1 հատ մուտքի մոտ:

9.2 Շինարարության փուլ.

Գործունեության տարածքում բացակայում են շենք-շինություններն, ուստի քանդման աշխատանքներ չեն նախատեսվում: Կատարվելու են միայն հողային աշխատանքներ:

Շինհրապարակ. գործունեության իրականացման համար կազմակերպվելու շինհրապարակ՝ 1000 մ² մակերեսով:

Շինարարության փուլում նախատեսվում է հետևյալ շինարարական աշխատանքները.

- շինարարական հրապարակի կազմակերպում,
- հողային աշխատանքներ,
- շինտեխնիկայի կայանման վայր,
- ծածկեր, կոնստրուկցիաներ,
- հարդարման, բարեկարգման աշխատանքների իրականացում և այլն:

Շինարարական հրապարակում լինելու են.

- աշխատակազմի սենյակ- 1 հատ
- բիոզուգարան - 1 հատ
- պահակատուն-1 հատ
- նյութերի պահեստավորման տարածք- 1հատ
- շին աղբի հավաքման կետ,
- հակահրդեհային վահանակ, հիդրատներ
- մեքենաների անիվների լվացման հարթակ՝ 1 հատ 8,0x3,5 մ չափերի:

Շինհրապարակներն ապահովված է լինելու գիշերային լուսավորությամբ՝ 2 լյուքսից ոչ պակաս: Շինհրապարակներում նախատեսված է շինարարական աղբի պահման

Շինարարության ժամանակ նախատեսվող նյութերի պահեստավորման տարածք, շինտեխնիկայի կայանատեղի ինչպես նաև աշխատողների համար նախատեսվող աշխատակազմի սենյակ, պահակատուն, պահեստ, շինադրի հավաքման կետ, անիվների լվացման կետ, զուգարան և այլն: Շինհրապարակի տարածքում կատարվելու է մեքենաների անիվների լվացում, որի համար նախատեսված է մեկ հատ անիվների լվացման հարթակ՝ 8,0x3,5 մ չափերի: Անիվների լվացում պահանջող մեքենաները պետք է անցնեն անիվների լվացման սարքի միջով՝ շինհրապարակից դուրս գալուց առաջ: Շինհրապարակում անիվների լվացումից առաջացած հոսքաջրերը հեռացվելու են դեպի բիոզուգարան: Շինարարական և անձրևաջրերից առաջացող հոսքաջրերը պլաստմասսե վերգետնյա խողովակներով, բակային սելավային ջրացանցի միջոցով հեռացվելու են դեպի տարածքում տեղադրվող 3տ տարողության պարզարան: Պարզարանում տեղի է ունենում մեխանիկական նստեցում: Պարզեցված ջրը կօգտագործվի շինարարական աշխատանքների ժամանակ շինարարական հրապարակի ջրցանման և անիվների լվացման համար, իսկ փոքր քանակներով նստվածքը կհեռացվի որպես շինադր:

Շինհրապարակը ցանկապատվելու է ցանցաթաղանթով՝ ծալքաթիթեղով: Շինհրապարակն ապահովված է լինելու գիշերային լուսավորությամբ, էլեկտրականությամբ, պահպանվելու են անվտանգության և հակահրդեհային պայմանները, տեղադրվելու են վտանգն ազդարարող համապատասխան նշաններ, տեղեկատվական պաստառ՝ Կառուցապատողի վերաբերյալ:

Գործունեության ենթակա տարածքում բացակայում են ջրամատակարարման և ջրահեռացման, էներգամատակարարման, գազամատակարարման համակարգերը:

Լուսավորություն և ջեռուցում. շինարարական աշխատանքները կատարվելու են ցերեկային ժամերին: Տարածքում աշխատողների համար տեղադրվելու է ժամանակավոր հանգստի կացարան(տնակ), որի լուսավորությունը և ջեռուցումը կկատարվի ժամանակավոր էլեկտրական հոսանքի անցկացման դիզելգեներատորների միջոցով: Տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներ.

Շինարարության փուլում օգտագործվելու են տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներ, որոնք լինելու են Կապալառու կազմակերպության սեփական միջոցները կամ վարձակալվելու են այլ կազմակերպություններից: Օգտագործվելու են, մասնավորապես.

- հորատող
- Հարթեցնող
- Ինքնաթափ
- Ավտոմոբիլային մոնիպուլյատոր
- Կցորդային բեռնատար
- Ավտոմոբիլային ամբարձիչ
- Ավտոինքնաթափ
- Խորքային թրթռիչ
- Աշտարակային կռունկ՝ 25տ տարողության
- Էքսկավատոր-1 հատ
- Բետոնախառնիչ և այլն:

Հողային ռեսուրսներ. նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում կատարվելու են հողային աշխատանքներ՝ արևային վահանակները կրող կոնստրուկցիաների հիմքերի համար նախատեսված հորատանցքերի և դեպի ենթակայան

տանող ստորգետնյա էլեկտրական գծի անցկացման նպատակով խրամուղիների փորման, հողատարածքի ցանկապատման, ենթակայանում տրանսֆորմատորի տեղադրման, յուղընդունիչ հորի կառուցման, ինչպես նաև օդային գծի հենասյունների տեղադրման համար: Տարածքում տեղ-տեղ առկա է հողաբուսական շերտ՝ ավազակավի լցոնով:

Մալուխագծերի՝ փոսորակներում և խրամուղիներում հողային աշխատանքների կատարման ժամանակ հանվելու են 230մ³ ծավալի հողային աշխատանքներ, որից 46մ³ օգտագործվելու հետկիցքի և հարթեցման համար, իսկ մնացած՝ 184մ³-ը նախատեսվում է տեղափոխել համայնքի հետ համաձայնեցված վայր:

Արևակայանի վահանակների հիմքերի տեղադրման արդյունքում կատարվելու է 389,0մ³ ծավալի հողային աշխատանքներ, որից՝ 129մ³ հողային զանգվածով կատարվելու է հետկիցք, մնացած 260մ³ հողը հեռացվելու է համայնքի կողմից հատկացված վայր:

Խարսխային հենասյունների, հողանցման աշխատանքների համար հանվելու է 340մ³ ծավալի հողային զանգված, որից 200մ³ կատարվելու է հետկիցք, իսկ մնացած 140մ³ հողային զանգվածը տեղափոխվելու է:

Գործունեության իրականացման հետևանքով առաջանալու է ընդհանուր 959մ³ ծավալի հողային աշխատանքներ, որից 375մ³ ծավալի հողային զանգվածը կատարվելու է հետկիցք, հարթեցում և բարեկարգում, իսկ մնացած 584մ³ հողային զանգվածը տեղափոխվելու է համայնքի հետ համաձայնեցված վայր՝ կմ հեռավորության վրա:

Առաջանալու է ընդհանուր 80մ³ ծավալի բուսահող, որը պահվելու է տեղում, օգտագործվելու է բարեկարգման նպատակով:

Ջրային ռեսուրսներ. Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով, ըստ պահանջի: Ջրցանի և տեխնիկական նպատակով օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր, որը տարածք է բերվելու ջրցան մեքենաներով՝ պայմանագրային հիմունքներով՝ ըստ պահանջի: Տեխնիկական ջրի պայմանագիրը կկնքվի շինարարական աշխատանքների սկսվելու պահից:

Կեղտաջրերի հեռացում. Աշխատողներն օգտվելու են տարածքում տեղադրվող՝ շարժական 1,0*1,5 չափերի 1 հատ բիոզուգարան՝ լվացարանով:

Թափոններ. Շինարարության փուլում առաջանալու են թափոններ՝ շինարարական աղբի տեսքով՝ նյութերի մնացորդներ (ավազ, մանրախիճ, պլաստմասե իրեր և այլն), աղտոտված լաթեր, պարկեր, կենցաղային աղբ, մետաղական մնացորդներ(մետաղյա լարերի մնացորդներ, տարաներ և այլն):

Մոցիլակական. Շինարարական աշխատանքներին ներգրավվելու են 30 մարդ՝ 8 ժամյա աշխատանքային գրաֆիկով: Ներգրավվելու են համայնքի բնակիչներ, որոնք տարածք են հասնելու սեփական տրանսպորտային միջոցներով:

Բարեկարգում. Կառուցապատման ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում, թափոնների հեռացում, տարածքի հնարավորինս նախկին տեսքի բերում, օգտագործված ճանապարհների կարգաբերում: Կատարվելու է փոսերի, հենասյունների եզրային մասերի լիցք՝ հողային զանգվածով:

9.3 Նախատեսվող գործունեության իրականացման ժամանակացույցը.

Ընդհանուր աշխատանքները տևելու է 12 ամիս, իսկ արևակայանի և ենթակայանի տեղակայման, մալուխագծի անցկացման աշխատանքները 8 ամիս կամ 208 օր՝ ըստ ժամանակացույցի:

Նախատեսվող գործունեությունն իրականացվելու է ըստ նախատեսված ժամանակացույցի՝ հերթականությամբ.

1. Պլանավորում և կազմակերպում:
2. Հողային աշխատանքներ/փորում, հետլիցք/:
3. Խրամուղիների նախապատրաստում և մալուխների տեղադրում:
4. Մոնտաժային աշխատանքներ:
5. Լուսավորության համակարգի կառուցում և այլն:

9.4. Օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր

Ջուր: Նախատեսվող գործունեության շինարարության և շահագործման փուլերում բնառեսուրսներից օգտագործվելու է ջուր՝ աշխատողների խմելու և կենցաղային կարիքները հոգալու նպատակով: Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով, ըստ պահանջի: Ջրցանի և հողային գրունտի խոնավացման համար օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր, որը տարածք է բերվելու ջրցան մեքենաներով՝ պայմանագրային հիմունքներով: Պայմանագիրը կնքվելու է Կապալառու կազմակերպության կողմից համապատասխան թույլտվությունները ստանալուց հետո՝ շինարարական աշխատանքների սկզբում:

Շինարարությունը տևելու է 208 օր, շինարարության ընթացքում աշխատելու են առավելագույնը 30 աշխատակից:

Ջրի մատակարարման հաճախականությունը կատարվելու է ըստ կարիքի: Տեխնիկական ջուրն ըստ անհրաժեշտության օգտագործվելու է տարածքի հրդեհամարման, անիվների լվացման, տարածքի ջրման համար:

ա) Շինանձնակազմի կենցաղային և տնտեսական ջրածախսը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$W_{\text{Է.ձ.}} = (n \times N + n1 \times N1) \times T$, որտեղ

n – ԻՏ աշխատողների, ծառայողների թվաքանակն է՝ 4 մարդ

N– ԻՏՍՍ ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.016 մ³օր/մարդ

n1– սպասարկող աշխատողների թվաքանակն է՝ 26 մարդ

N1 – սպասարկողների ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.025 մ³օր/մարդ

T – աշխատանքային օրերի թիվն է՝ 208 օր:

$W_{\text{խ.տ.}} = (4 \times 0.016 + 26 \times 0.025) \times 208 = 148,5 \text{ մ}^3 / \text{շին. ժամ. կամ } 0,714 \text{ մ}^3 / \text{օր:}$

Անիվների լվացման համար Շինարարության փուլում նախատեսվում է, մեքենաների լվացումը նախատեսվում է 2-3 հատ, օրը 1 անգամ հաճախականությամբ տեղադրվելու է մեկ լվացման կետ, ջրաքանակի նորման ընդունված է 0,8լ/վրկ:

$$Q_2 = 0.8 \times 1 = 0.8 \text{ ր/վրկ}$$

Ջրցանի համար օգտագործվող ջրի ծախսը որոշվում է հետևյալ կերպ՝

$$U1 = S1 \times K1 \times T, \text{ որտեղ՝}$$

S1 – ջրվող տարածքի մակերեսը 750 մ², (շինհրապարակ, ճանապարհներ)

K1 – 1 մ² օրական ջրցանի նորմը, 0.0015 մ³,

T – ջրցանի ժամանակահատվածը օրերով՝ 130 (առավելագույնը 130օր)

$U1 = 750 \times 0.0015 \times 130 = 146,25 \text{ մ}^3 / \text{շին. ժամ. կամ } 1,225 \text{ մ}^3 / \text{օր:}$

Ելնելով տարածքի կլիմայական պայմաններից, ինչպես նաև անվտանգության կանոններից շահագործման փուլում տարածքի ջրցան չի նախատեսվում:

Օգտագործվող նյութեր

Շինարարության համար նախատեսված նյութերը մատակարարվելու են համապատասխան մասնագիտացված կազմակերպություններից:

Գործունեության իրականացման ընթացքում օգտագործվելու են հետևյալ նյութերը.

- մալուխ,
- մետաղ՝ ալյումին, պողպատ, պղինձ
- մետաղական կոնստրուկցիաներ,
- մեկուսիչ նյութեր
- բետոն,
- խիճ,
- փայտանյութ:

Հաղորդակարերը լինելու են պղինձ, ալյումին:

Հենասյունների հիմքերի ամրացման և ենթակայանի կառուցման համար օգտագործվելու է բետոնանյութ, որը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ մասնագիտական կազմակերպություններից՝ պայմանագրային հիմունքներով: Բետոնն օգտագործվելու է հիմնականում արևակայանում մետաղական կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնացման աշխատանքների, հենասյունների, ցանկապատի, լուսավորության վահանակների տեղադրման, պահակակետի, ենթակայանի կառուցման ժամանակ: Շինարարության համար նախատեսված նյութերը մատակարարվելու են համապատասխան մասնագիտացված կազմակերպություններից:

Տարածքում վառելիքի պահեստավորում չի նախատեսվում: Անհրաժեշտ շինանյութերը գործունեության վայր են բերվելու ըստ տեսակների և անհրաժեշտության, տեղադրվելու են տակդիրների վրա:

Շահագործման փուլում բնառեսուրսների՝ ջրի, գազի օգտագործում չի նախատեսվում: Աշխատողների համար ջրամատակարարման համակարգի կառուցում չի նախատեսվում, յուրաքանչյուր աշխատող իր հետ կրերի իր համար անհրաժեշտ ջուրը՝ շշերով: Գործելու է միայն էլեկտրամատակարարման համակարգը: Արևակայանն ապահովված է լինելու, արտաքին լուսավորության, տեսահսկման սարքավորումներով:

10. Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները և ռիսկերը (շինարարության և շահագործման փուլ)

Գործունեության իրականացման ենթակա տարածքը ներառում է ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի վարչական տարածքը՝ Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրի Սաիդներ Դաշտամիջյան փողոց թիվ 1 և թիվ 3 հողամասերում՝ 4.6 հա տարածք: Նախատեսվում է 4000 կՎտ հզորության արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի, 6400 կՎԱ տրանսֆորմատորային ենթակայանի /թվով 4 ենթակայան/ կառուցում և միացում գոյություն ունեցող 220/110/10 կՎ «Աշնակ» ենթակայանի 10 կՎ լարման N 9 պահուստային բջջին՝ մալուխային միացմամբ, կառուցելով մոտ 3007մ 10 կՎ օդային գիծ: Արևային ֆոտովոլտային կայանը արևային էլեկտրաէներգիայի լուծումներով էներգիայի ստացման ամենատարածված ձևերից մեկն է: Դրա միջոցով հնարավոր է դառնում արևի էներգիան կերպափոխելու էլեկտրական հաստատուն կամ փոփոխական հոսանքի, և ունենալ մատչելի գներով էլեկտրաէներգիայի սպառում:

ՇՄԱԳ շրջանակներում իրականացվել են արևային կայանի կառուցման և

շահագործման ընթացքում հնարավոր բնապահպանական և սոցիալական ազդեցությունների ուսումնասիրություններ:

ՇՄԱԳ-ի հիմնական նպատակն է վեր հանել հնարավոր բոլոր ազդեցությունները, մշակել ազգային և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան բնապահպանական և սոցիալական մեղմման ուղղված միջոցառումներ և ներկայացնել դրանց արդյունավետ իրականացման մեխանիզմները: Շրջակա միջավայրի գնահատումները կատարելու համար հիմք են հանդիսացել գործունեության իրականացման նախագիծը, վերջինիս վերաբերյալ գոյություն ունեցող գրականությունը, համակարգչային տեղեկատվությունը, քարտեզագրական նյութերը, համայնքի և այլ կառույցների կողմից տրված տեղեկատվությունը, կարծիքները, առաջարկությունները:

Կատարվել է նաև գոյություն ունեցող բնապահպանական և սոցիալական ելակետային պայմանների ուսումնասիրություն, որի հիման վրա գնահատվել են այն բոլոր ազդեցությունները, որոնք կառաջանան արևային կայանի շինարարության և շահագործման ընթացքում: Նախատեսվող գործունեության տարածքը ընտրվել է այնպես, որպեսզի նվազագույնի հասցվի շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունը:

Գործունեության իրականացման ընթացքում ծառահատումներ չեն կատարվելու, ենթակառուցվածքների փոփոխություններ չի առաջանալու: Կատարվելու են միայն հողային աշխատանքներ: Տարածքն ի սկզբանե օգտագործվել է որպես արոտավայր, հողային ծածկույթն արդեն իսկ ենթարկելով էրոզիայի: Այժմ տարածքի հողի նպատակային նշանակությունը փոխվել է՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների:

Գործունեության իրականացման հետևանքով հնարավոր բացասական ազդեցությունները կլինեն շինարարական աշխատանքների ժամանակ, որոնք կլինեն կարճաժամկետ:

Արևակայանի կառուցման շինարարության և շահագործման փուլերում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները կապված են լինելու՝

- արևակայանի և ենթակայանի շինարարական աշխատանքների ընթացքում օդային ավազան արտանետումների:
- Ջրային և հողային ռեսուրսների օգտագործման:
- Լանդշաֆտի, Կենդանական և Բուսական աշխարհի փոփոխությունների:
- Շինարարական թափոնների, կայանի աշխատանքի ընթացքում և ապամոնտաժումից հետո առաջացող թափոնների կառավարման:
- Արտակարգ իրավիճակների առաջացման, մարդու առողջության և աշխատանքի անվտանգության հետ:

Գործունեության ենթակա տարածքում բացակայում են ջրամատակարարման և ջրահեռացման, էներգամատակարարման, գազամատակարարման համակարգերը:

10.1. Օդային ավազան.

Շինարարության փուլ: Արագածոտնի մարզն աչքի է ընկնում արևային էներգիայի

պոտենցիալով, տարածքը լավագույններից մեկն է արևային էներգիայի տեխնոլոգիաների առումով՝ արեգակնային ֆոտովոլտային տեխնոլոգիաների և արեգակնային ջրատաքացուցիչների կիրառման տեսանկյունից:

Գործունեության իրականացման հետևանքով օդային ավազան լինելու են արտանետումներ ծխագազերի տեսքով՝ ավտոտրանսպորտի և շինարարական տեխնիկայի շահագործումից, ինչպես նաև հողային աշխատանքների (փորման, բեռնման, բեռնաթափման), ճանապարհների օգտագործման ժամանակ առաջացող փոշու տեսքով: Շահագործվող տեխնիկայի և շին հրապարակի անկազմակերպ փոշու արտանետումների հաշվարկի արդյունքները

Վնասակար նյութը	Տեսակարար արտանետումները, գ/կգ	Արտանետումները	
		գ/վրկ	տ/շին. ժամանակահատված: /208ժամ/
CO (ածխածնի մոնօքսիդ)	36.4	0.101	0,0756
CH (ածխաջրածիններ)	0,243	0.000675	0.000505
NO2 (ազոտի օքսիդներ, երկօքսիդի հաշվարկով)	42.3	0.117	0,087
ՊՄ (պինդ մասնիկներ)	4.3	0.0119	0,0089
Ծծմբային անհիդրիդ		0,0083	0,32
Անկազմակերպ փոշու արտանետում		0,13	0,19

Արևային կայանի համար նախատեսված տարածքը 1,12կմ հեռու է ամենամոտ բնակելի տարածքից: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ կայանի շահագործման ընթացքում աղտոտումը գործնականում զրոյական է, օդային ավազանի աղտոտման մակարդակը կարելի է գնահատել նշված ցուցանիշներից շատ ցածր: Ազդեցությունները կանխատեսվում են միայն շինարարության ընթացքում ավտոմեքենաների աշխատանքից, ինչը կրելու է կարճաժամկետ և ժամանակավոր բնույթ: Շինարարության փուլում Օդային ավազան արտանետումները նվազեցնելու նպատակով կառավարման պլանով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

Շահագործման փուլ. ելնելով գործունեության բնույթից, օդային ավազանի և կլիմայի վրա հնարավոր ազդեցություն չի կանխատեսվում:

10.2. Ջրային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Համաձայն «Հայր և Որդի Տիտիզյաններ»ՍՊԸ-ը-ի կողմից կատարված ուսումնասիրության՝ ստորգետնյա ջրերի տեղամասերը գտնվում են ցածր հորիզոնների վրա՝ 15մ-ից խորը հորիզոններում: Գործունեության իրականացման հետևանքով մակերևութային ջրային ռեսուրսների աղտոտում չի կատարվելու, քանի որ տարածքում մակերևութային ջրահոսքերը բացակայում են: Ամենամոտ մակերևութային ջրային ռեսուրսը /վտակ/ գտնվում է 1,14 կմ հեռավորության վրա:

Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով, ըստ պահանջի: Ջրցանի և տեխնիկական նպատակով օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր, որը տարածք է բերվելու ջրցան մեքենաներով՝ պայմանագրային հիմունքներով՝ ըստ պահանջի: Տեխնիկական ջրի մատակարարման պայմանագիրը կկնքվի գործունեության իրականացման շինարարության փուլում՝ համապատասխան ՋԹ ունեցող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձի հետ, հստակեցնելով ջրի մատակարարման աղբյուրը:

Կեղտաջրերի հեռացում. Շինարարության ընթացքում առաջացած կենցաղային և անիվների լվացումից առաջացած հոսքաջրերի հեռացման համար կտեղադրվի շարժական բիոզուգարան՝ 1,0*1,5 չափերի՝ լվացարանով:

Բիոզուգարանի մաքրումը կկատարվի մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Նախատեսվող գործունեության և հարակից տարածքներում մակերևութային ջրային հոսքերի բացակայությամբ պայմանավորված՝ արևային կայանի շինարարական փուլում մակերևութային և գրունտային ջրերի բաշխվածության փոփոխություն չի լինելու, ուստի արևակայանի շինարարության ընթացքում ջրային ռեսուրսների վրա ազդեցությունները բացակայում են:

Շահագործման փուլում ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր ազդեցություն չի կանխատեսվում:

10.3. Հողային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Համաձայն անշարժ գույքի նկատմամբ պետական գրանցման վկայականի՝ հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների է, գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի: Համաձայն տարածքում կատարված երկրաբանահետախուզական աշխատանքների հաշվետվության՝ գործունեության ենթակա տարածքում հողաշերտը տարբեր ապարների խճաքարային նստվածքներ են, հողաբուսաշերտը առկա է տեղ տեղ՝ ավազակավի լցոնով: Իսկ մալուխագծի անցկացման տարածքները արևակայանի տարածքներն են: Արևային կայանի կառուցման շինարարության փուլում կատարվելու են հողի գրունտի քանդման աշխատանքներ՝ մեխանիզմներով և ձեռքով:

Մալուխագծերի՝ փոսորակներում և խրամուղիներում հողային աշխատանքների կատարման ժամանակ հանվելու են 230մ³ ծավալի հողային աշխատանքներ, որից 46մ³ օգտագործվելու հետկիցքի և հարթեցման համար, իսկ մնացած՝ 184մ³-ը նախատեսվում է տեղափոխել համայնքի հետ համաձայնեցված վար՝ :

Արևակայանի վահանակների հիմքերի/ տեղադրման արդյունքում կատարվելու է 389,0մ³ ծավալի հողային աշխատանքներ, որից՝ 129մ³ հողը կատարվելու է հետլիցք, մնացած 260մ³ հողը հեռացվելու է համայնքի կողմից հատկացված վայր:

Խարսխային հենասյունների, հողանցման աշխատանքների համար հանվելու է 340մ³ ծավալի հողային զանգված, որից 200մ³ կատարվելու է հետլիցք, իսկ մնացած 140մ³ հողային զանգվածը տեղափոխվելու է:

Գործունեության իրականացման հետքանքով առաջանալու է ընդհանուր 959մ³ ծավալի հողային աշխատանքներ, որից 375մ³ ծավալի հողային զանգվածը կատարվելու է հետլիցք, հարթեցում և բարեկարգում, իսկ մնացած 584մ³ հողային զանգվածը տեղափոխվելու է համայնքի հետ համաձայնեցված վայր՝ 1կմ հեռավորության վրա:

Առաջանալու է ընդհանուր 80մ³ ծավալի բուսահող, որը պահվելու է տեղում, օգտագործվելու է բարեկարգման նպատակով:

Հողային ռեսուրսները ադոտումից պահպանելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական կառավարման պլանով միջոցառումներ:

Շահագործման փուլում հողային ռեսուրսների վրա հնարավոր էական ազդեցություն չի կանխատեսվում: Արևային մոդուլներով զբաղեցված տարածքում ստեղծվելու է նոր էկոհամակարգ, դադարելու է գերարածեցումը, առաջանալու են ստվերային տարածքներ, առաջանալու է հողի խոնավության նոր ռեժիմ, նկատի ունենալով թվարկված փոփոխությունները, հնարավոր են հողի որակի առավել դրական փոփոխություններ:

10.4. Կենսաբազմազանություն.

Շինարարության փուլ: Արևակայանի և ենթակայանի կառուցման տարածքը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների հողեր են՝ հողատեսքը էներգետիկայի: Տարածքն անտառածածկ չէ, բացակայում է ծառաթփային բուսականությունը, տեղ-տեղ առկա է խոտածածկ՝ փշաբույսերի տեսքով: Իսկ խրամուղիների անցկացման հողատարածքները համայնքային գյուղնշանակության հողատեսքեր են՝ արոտավայրեր: Գործունեության տարածքում բացակայում են ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսատեսակները և կենդանատեսակները:

Կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչները համեմատաբար պակաս ազդեցության կենթարկվեն՝ պայմանավորված կենդանիների շարժունակությամբ:

Շինարարության ընթացքում՝ տեխնիկական միջոցների ադմուլի մակարդակի ավելացման պատճառով որոշ տեսակներ հնարավոր է հեռանան այդ տարածքներից, սակայն դա կունենա ժամանակավոր բնույթ, հետագայում հնարավոր է վերադառնան իրենց նախկին տարածքները:

Կենսաբազմազանության վրա հնարավոր ազդեցությունները նվազեցնելու նպատակով կառավարման պլանով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

Շահագործման փուլում՝ Արևային էլեկտրակայանի կառուցման արդյունքում տարածքի

մի մասը ծածկվում է արևային մոդուլներով և ստվերվում է հողի զգալի մասը: Արևային էլեկտրակայանի մոդուլները ստվերում են զբաղեցված տարածքի 30-40 տոկոսը: Մասնակիորեն լուսավորված, ինչպես նաև հողի խոնավության նոր ռեժիմի պայմաններում տարածքում հնարավոր է ստեղծվի բուսական նոր համակեցություն: Կենսաբազմազանության հնարավոր դրական փոփոխություններն արդեն առկա են շահագործվող արևակայանների տարածքում՝ վահանակների տակ, ինչը ապացուցվել է մոնիթորինգի արդյունքում: Ուստի կենսաբազմազանության վրա բացասական ազդեցություններ չեն կանխատեսվում, դրանք առավել քան դրական միտում են ունենալու:

10.5. Թափոններ.

Շինարարության փուլում առաջանալու են թափոններ՝ աղբի, օգտագործվող նյութերի մնացորդների, յուղոտված լաթերի տեսքով: Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի՝ «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկի» N430-Ն և 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության /այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման/ և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N 342-Ն հրամանների՝ գործունեության արդյունքում առաջացող թափոնները պատկանում են վտանգավորության 3-5-րդ դասերին:

Առաջանալու է.

- մալուխների, հաղորդալարերի մնացորդներ՝ կտորների տեսքով սև մետաղներ պարունակող թափոններ(ծածկագիր՝ 35131200 01 995)՝ 10կգ, օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված այլումինե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 35310105 01 99 5)՝ 6կգ և օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված պղնձե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 3531030501013)՝ 8կգ թափոնների տեսքով:
- Յուղոտված լաթեր (4-րդ 58200600 01 01 4) 2կգ/տարի:
- Փորման աշխատանքների ընթացքում առաջացած վտանգավոր նյութերով չաղտոտված հող» (ծածկագիրը՝ 31401100 08 99 5)՝ 584 մ³:
- Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած խոշոր եզրաչափերի աղբ (ծածկագիր՝ 91200500 01 00 5), 25մ³:
- Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ /բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի՝ (ծածկագիր՝ 91200400 01 00 4) 3600կգ/տարի քանակով:

Կենցաղային աղբի հաշվարկները.

Կենցաղային աղբի ծավալը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով.

$$M=n*m$$

m – 1 հերթափոխում կենցաղային աղբի ծավալն է մեկ մարդու հաշվով՝ 120կգ/տարի

n – աշխատողների թիվն է/ըստ ամենաձանրաբեռնված հերթափոխի/,

հետևաբար,

$$M=30*120=3600\text{կգ/տարի}$$

Նախատեսվող գործունեությունը տևելու է 1 տարի 8 ամիս, ուստի կենցաղային աղբի տարեկան քանակը կկազմի.

$$3600 \cdot 1.8 = 6480 \text{ կգ/տարի}$$

Թափոնների ճիշտ կառավարման և վերջիններիս ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա նվազագույնի հասցնելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

Շահագործման փուլ. Արևակայանի և տրանսֆորմատորային ենթակայանի շահագործման ընթացքում՝ հնարավոր վթարների կամ ենթակայանի վերանորոգման ժամանակ կառաջանան վտանգավոր թափոններ: Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի N 430-Ն հրամանի հնարավոր առաջացող թափոններն են.

- Հալոգեններ, դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղեր (3-րդ դաս՝ 54100207 02 033)՝ 4,2 տ ընդհանուր քանակով: Թափոնի առաջացման հնարավոր քանակը պայմանավորված է 4 տրանսֆորմատորներում, յուրաքանչյուրը՝ մոտ 1.05 տ, յուղերի քանակությամբ:
  - Յուղոտված լաթեր (4-րդ 58200600 01 01 4):
  - Ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդներ (4-րդ դաս՝ 31401200 01 00 4):
  - Յուղերով աղտոտված ավազ (կոշտ՝ յուղի պարունակությունը 15%-ից ավել (3-րդ դաս՝ 31402303 04 03 3):

• Քիչ քանակությամբ մալուխների, հաղորդալարերի մնացորդների թափոններ՝ կտորների տեսքով սև մետաղներ պարունակող թափոններ (ծածկագիր՝ 35131200 01 995), Չտեսակավորված այլումինի ջարդոն (ծածկագիր՝ 35310101 01 99 5) և Օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված պղնձե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 3531030501013) քանակներով:

Այս թափոնների քանակական գնահատում՝ վթարների կամ վերանորոգման դեպքում հնարավոր չէ գնահատել, քանի որ այն հաշվարկվելու է կատարված աշխատանքների փաստացի արդյունքներից: Շահագործման փուլում թափոնների հաշվառումը կատարվելու է թափոնների գոյացման փաստացի ծավալների հիման վրա՝ համաձայն ՀՀ Կառավարության 14 սեպտեմբերի 2006թ N 1343-N որոշման:

Հաշվետվությունում նախատեսվում են թափոնների ազդեցության մեղմմանն ուղղված միջոցառումներ, որոնց ճիշտ կառավարման արդյունքում վերջիններիս ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա կլինեն նվազագույնը:

10.6. Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.

Համաձայն ՀՀ Կրթության, Գիտության, Մշակույթի և Սպորտի նախարարության «Պատմամշակութային ժառանգության Գիտահետազոտական Կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից կատարվել է գործունեության ենթակա տարածքում հնագիտական օբյեկտների և պատմամշակութային արժեք ներկայացնող շերտերի առկայության մասին վերգետնյա հետազոտություններ, համաձայն որի, տարածքում մշակութային շերտեր չեն հայտնաբերվել: Դիտարկումներ կատարվել են նաև կենտրոնի արխիվային փաստաթղթերում, քարտեզագրական նյութերում: Համադրության արդյունքում պարզվել է, որ նախկինում ևս տարածքում փաստագրված հուշարձաններ չկան: Սակայն նկատի ունենալով տարածաշրջանին բնորոշ հուշարձանների առկայությունը և վերգետնյա դրանց

պահպանվածությունը՝ առաջարկում է տարածքում հողային աշխատանքները կատարել հնագետի հսկողությամբ, իսկ անհրաժեշտության դեպքում կատարել հետախուզական պեղումներ՝ հուշարձանի խաթարումից խուսափելու համար: Հավելված 6:

Միաժամանակ՝ շինարարական աշխատանքների ընթացքում որևէ հնագիտական շերտի հայտնաբերման դեպքում շինարարական աշխատանքներն անմիջապես դադարեցվելու և տեղեկացվելու են համապատասխան պետական մարմին (Պատմական և մշակութային հուշարձանների պահպանության վարչությանը)՝ համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության հետագա գործողությունները կազմակերպելու համար: Շինարարական աշխատանքները հնարավոր կլինի շարունակել միայն համապատասխան թույլտվության տրամադրման դեպքում:

Համապատասխան թույլտվությունները ստանալուց հետո, Կապալառու կազմակերպությունը կպարտավորվի հողային աշխատանքները սկսելուց առաջ, ներգրավել հնագետի՝ նախարարությանը տրամադրելով վերջինիս տվյալները:

10.7. Էկոլոգիապես զգայուն տարածքներ.

Գործունեության վայրը չի առնչվում՝ վայրի բնության կամ այլ արգելոցի, ազգային զբոսայգու կամ միջազգային նշանակության այլ տարածքների հետ, ուստի որևէ ազդեցություն չի կանխատեսվում:

10.8. Արտակարգ իրավիճակներ.

Շինարարության փուլ: Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում հնարավոր են արտակարգ իրավիճակների և աշխատանքի անվտանգության հնարավոր ռիսկերի առաջացում՝ կապված.

- բնական աղետների(երկրաշարժ, սողանք, ջրհեղեղ և այլն) և անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների փոփոխության (քամու ուժեղացում, փոթորիկ),
- հրդեհների առաջացման, հեղուկ նյութերի արտահոսքի,
- աշխատողների վնասվածքների և շահագործվող տեխնիկայի վթարների հետ:

Համաձայն կատարված «Հայր և որդի տիտուլյաններ»ՍՊԸ-ի ուսումնասիրությունների՝ գործունեության ենթակա տարածքում ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթներն՝ ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը և այլն, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ, տվյալ տարածքում բացակայում են:

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը և հեռավորությունը բնակավայրերից, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները կլինեն շատ ցածր:

Շահագործման փուլում արտակարգ իրավիճակ կարող է ստեղծվել.

- հնարավոր հրդեհային իրավիճակների,
- կլիմայական և այլ երևույթների (երկրաշարժ, քամի և այլն) դեպքում:

Արտակարգ իրավիճակների և անվտանգությունն ապահովելու նպատակով տարածքն ապահովված է լինելու հակահրդեհային վահանակներով, օդափոխության և հակահրդեհային համակարգերով, տեսահսկման այլ ազդանշանային սարքերով:

Արտակարգ իրավիճակների և անվտանգության ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

Արտակարգ իրավիճակների ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

10.9. Աղմուկ և թրթռում.

Շինարարության փուլ: Ներկայացվող տեղանքում աղմուկի և տատանումների մակարդակը ցածր է, քանի որ բացակայում են աղմուկ առաջացնող արտադրությունները: ՀՀ-ում աղմուկի մակարդակը կանոնակարգվում է ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2002թ. մարտի 6-ի՝ «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» N2-III-11.3 Սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին N 138 և ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի 2014թ. մարտի 17-ի՝ ՀՀՇՆ 22-04-2014 «Պաշտպատություն աղմուկից» Շինարարական նորմերը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2001 թվականի հոկտեմբերի 1-ի N 82 Հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին N79-Ն հրամանների պահանջներին համապատասխան:

Շինարարության ընթացքում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը կապված է լինելու շինարարական տեխնիկայի, սարքավորումների և տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի հետ:

Ավտոմեքենաների և սարքավորումների աշխատատեղերում աղմուկի մակարդակը 90 դԲ (A) գերազանցելու դեպքում աշխատողները պետք է օգտագործեն անհատական պաշտպանական միջոցներ (գլխարկներ, ականջակալներ և այլն): Բնակավայրերի համար աղմուկի սահմանված թույլատրելի մակարդակը ցերեկային ժամերի համար կազմում է 70 դԲ (A), կամ ֆոնային մակարդակի ոչ ավել քան 3 դԲ (A) ավելացում: Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը, աշխատակիցների վրա աղմուկի ազդեցությունը կրելու է կարճատև և ժամանակավոր բնույթ:

Շինարարության ընթացքում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը կապված է լինելու շինարարական տեխնիկայի, սարքավորումների և տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի հետ: Արևային էլեկտրակայանի շինարարության ընթացքում բնակավայրերին կամ առանձին բնակելի տներին, աղմուկի մակարդակը չի կարող հասնել, հաշվի առնելով բնակավայրերից ունեցած հեռավորությունը՝ Դաշտադեմ բնակավայրի ամենամոտ բնակելի տունը՝ 1,12կմ: Ուստի աղմուկի մակարդակի գնահատում չի կատարվում:

Միաժամանակ համապատասխան բնապահպանական միջոցառումների կիրառման դեպքում շինարարական աղմուկի և թրթռումների մակարդակը գործունեության և շինհրապարակին հարակից տարածքներում շատ ցածր կլինի ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նորմերից:

Շահագործման փուլում որոշակի աղմուկի ավելացում կնկատվի ենթակայանի մոտ, սակայն այն կլինի ոչ էական, քանի որ արևակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից բավական հեռու և աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակչության վրա:

Էլեկտրական և մագնիսական դաշտ:

Արևակայանը, ենթակայանը նախագծվել են ՀՀ և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան::

Արևային կայանի շինարարությունը և շահագործումը կատարվելու է ոլորտին առնչվող ՀՀ-ում գործող նորմատիվային փաստաթղթերի և կանոնակարգերի պահանջներին համապատասխան:

Նկատի ունենալով բնակավայրերից ունեցած հեռավորությունը բնակավայրերի վրա ազդեցություններ չեն կանխատեսվում:

10.10. Մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունները, գործոնները, ռիսկերը.

/Աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն/.

Շինարարության փուլ: Գործունեության իրականացման ընթացքում հնարավոր են մարդու առողջությանը և աշխատանքի անվտանգությանը սպառնացող վտանգներ՝ կապված հետևյալ ռիսկերի հետ.

- ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված՝ էներգետիկայի, քաղաքաշինական, առողջապահական, բնապահպանական և այլ նորմերի խախտման,
- ոչ բավարար աշխատանքային պայմանների,
- թափոնների հավաքման, կուտակման, տեղափոխման,
- օգտագործվող հեղուկ նյութերի օգտագործման, պահպանման, տեղափոխման,
- շինտեխնիկայի շահագործման,
- արտակարգ իրավիճակների առաջացման,
- շինարարության ընթացքում մարդու անվտանգությանը, առողջությանը սպառնացող այլ երևույթների հետ:

Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում հնարավոր են աշխատողների աշխատանքի անվտանգության և մարդու առողջության հետ կապված հնարավոր ռիսկերի առաջացում՝ կապված հրդեհների, հեղուկ նյութերի արտահոսքի, աշխատողների վնասվածքների և տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցների շահագործման ընթացքում հնարավոր վթարների հետ, որից խուսափելու համար անհրաժեշտ է աշխատանքի ճիշտ կազմակերպում և աշխատանքի ընթացքում անվտանգության պահպանում:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում մարդու առողջության և անվտանգության վրա անմիջական ազդեցությունը կապված է նաև էլեկտրահարման, սանիտարական իրավիճակի և այլ գործոնների հետ: Պոտենցիալ վտանգ առողջության և անվտանգության համար կարող է առաջանալ խմելու ջրի և սննդամթերքի որակի (աղտոտման) պատճառով:

Շինարարության ամբողջ ընթացքում անհրաժեշտ է ապահովել բժշկական միջոցների բավարար քանակը, ջրի և սննդամթերքի որակի, դրանց տեղափոխման հիգիենիկ պայմաններն ու անվտանգությունը:

Կայանի կառուցման փուլում պահպանվելու են մարդկանց կյանքի և առողջության ապահովման պայմանները:

Շահագործման փուլում Արևակայանի, ենթակայանի և օդային գծի անվտանգության գոտու ապահովումը նախատեսված է ոլորտին առնչվող ՀՀ օրենքների, կառավարության որոշումների, տեխնիկական կանոնակարգերի, Առողջապահության նախարարության

հրամանների պահանջներին համապատասխան:

Մարդու առողջության և աշխատանքի անվտանգության ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով կառավարման պլանով նախատեսվում են միջոցառումներ, ուղղված՝ մարդու առողջության և աշխատանքի անվտանգության պահպանմանը:

10.11. Սոցիալական ազդեցություն.

Շինարարության փուլ: Գործունեությունն իրականացվելու է Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի վարչական տարածքում՝ Թալին համայնքի Դաշտադեմ Սաիդների Դաշտամիջյան փողոց թիվ 1, թիվ 3 հողամասերում:

Գործունեության իրականացումը բնակիչներից հողային տարածքների ձեռք բերման, հողերի օտարման խնդիրներ չի առաջացնելու: Օդային զծի ուղեգիծը նախագծված է միայն համայնքային հողերի տարածքներով: Նոր ենթակառուցվածքներ չեն նախատեսվում, գործունեության վայր մոտենալու համար օգտագործվելու են գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհը:

Նախատեսվող գործունեությունը համահունչ է «Հայաստանի հանրապետության Արագածոտնի մարզի 2017-2025 թվականների ռազմավարական զարգացման ծրագիր»-ի դրույթներին: Համաձայն ծրագրի՝ նախատեսվում է մարզում կարողությունների, արդյունաբերության և այլ ոլորտների զարգացում՝ նորագույն տեխնոլոգիաների ներդրմամբ, ինչպես նաև փոքր և միջին ձեռնարկությունների խթանման համար վարկային երաշխավորությունների, տեղեկատվության և խորհրդատվությունների տրամադրում, գործարար ուսուցում: Նախատեսված են արտասահմանյան կազմակերպությունների հետ երկխոսության ու համագործակցության կայացման խթանում, համայնք-բիզնես կապի սերտացում:

Շինարարության փուլում բացվելու է նոր աշխատատեղեր՝ 30 մարդու համար:

Արևային կայանի կառուցումը նախատեսում է որոշակի սոցիալական ազդեցություններ, կապված.

- Աշխատանքների իրականացման ընթացքում՝ կից գտնվող արոտավայրերի, ճանապարհի հնարավոր խաթարումներ, եթե աշխատանքները կատարվեն անփութորեն և դուրս գան նախատեսվող գործունեության սահմաններից կամ չնախատեսված հանգամանքներում վնասվեն արոտավայրերի տարածքները:
- Բնակչությանը պատճառվող անհանգստություն՝ մեքենաների և շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժից:
- Դրական սոցիալական ազդեցությունները կապված կլինեն տարածքում նոր ծառայությունների և ենթակառուցվածքների ստեղծման և նոր աշխատատեղերի բացման հետ:

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը և հեռավորությունը բնակավայրերից, ազդեցությունները կլինեն շատ ցածր:

Շահագործման փուլում Արևային կայանի կառուցման հետևանքով բացասական սոցիալական ազդեցություններ չեն նախատեսվում:

Լինելու են դրական սոցիալական ազդեցություններ, այն կնպաստի.

- Հայաստանի հանրապետությունում ներմուծվող էներգառեսուրսներից կախվածության նվազմանը, կանաչ էներգիայի զարգացմանը:
- Համայքում նոր ծառայությունների և ենթակառուցվածքների ստեղծմանը:
- Աշխատատեղերի բացմանը:
- Մարզի և համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը:

Շահագործման փուլում մոնիթորինգ իրականացնելու նպատակով ընդգրկվելու են 2-4 աշխատողներ, որոնք աշխատելու են հերթափոխային գրաֆիկով:

Ներգրավվելու են հիմնականում համայնքի բնակիչները, որոնք տարածք են հասնելու սեփական տրանսպորտային միջոցներով:

Նախաձեռնողը նախատեսում է մասնակցություն ունենալ համայնքի զարգացման ծրագրերին, անհրաժեշտության դեպքում համայնքի բյուջե փոխանցել ֆինանսական միջոցներ, որոնք կնպաստեն համայնքի սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավմանը:

10.12. Լանդշաֆտ. Բարեկարգում.

Շինարարության փուլ: «ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊ ընկերության նախատեսվող Արևակայանը տեղակայվելու է Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի վարչական տարածքում, զբաղեցնելու է 4.6հա տարածք:

Շինարարության փուլում լանդշաֆտի որոշակի փոփոխություններ կառաջանան պայմանավորված հողային աշխատանքներով, որոնք լինելու են ժամանակավոր:

Կայանի կառուցման արդյունքում տեղի կունենա լանդշաֆտի փոքրածավալ փոփոխություն՝ պայմանավորված տարածքում արևային մոդուլների տեղադրումով: Լանդշաֆտի փոփոխությունը տեսանելի չի լինի բնակավայրերից՝ հեռավորության պատճառով: Իսկ ավտոճանապարհներից պատկերների փոփոխությունը էական չի լինի:

Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում, թափոնների և վտանգավոր նյութերի հեռացում, բոլոր ժամանակավոր կառույցների ապամոնտաժում, ճանապարհների կարգաբերում: Կատարվելու է փոսերի, հենասյուների եզրային մասերի լիցք՝ հողային զանգվածով, իսկ վերին մասը ծածկվելու է բուսահողով:

11. Շրջակա միջավայրի, մարդու առողջության վրա վնասակար ազդեցության բացառմանը, նվազեցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումները(Բնապահպանական կառավարման պլան)

Բնապահպանական կառավարման պլանը սահմանում է գնահատման հաշվետվությունում նշված գործունեության իրականացման հետևանքով շրջակա միջավայրի բաղադրիչների՝ օդային ավազան, հողային, ջրային ռեսուրսների, կենսաբազմազանության, արտակարգ իրավիճակների, աղմուկի մակարդակի, ինչպես նաև թափոնների կառավարման, մարդու առողջության և աշխատանքի անվտանգության հետ

կապված հնարավոր ազդեցությունների մեղմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումներ:

Նախագծի և բնապահպանական միջոցառումների ճիշտ կիրառման արդյունքում՝ գործունեության իրականացման հետևանքները շրջակա միջավայրի վրա կլինեն նվազագույնը:

11.1. Օդային ավազան.

Շինարարության փուլ: Օդային ավազան արտանետումների հնարավոր ազդեցությունը կրճատելու և մեղմելու նպատակով.

- օդի դրական ջերմաստիճանի դեպքում/շոգ և չոր եղանակներին/ շինարարական հրապարակը, բացառությամբ վերանորոգվող և վերակառուցվող փողոցների, օրվա ընթացքում պարբերաբար ջրել՝ բացառելով կեղտաջրերի թափանցումը շինարարական հրապարակի սահմաններից դուրս,

- ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը տեղափոխել փոշու համար անթափանց ծածկոցներով ծածկված տրանսպորտային միջոցներով,

- ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը պահեստավորել փակ տարածքներում կամ ծածկել անթափանց թաղանթներով,

- ցանկապատել շինարարական հրապարակը համապատասխան նախագծի,

- շինարարական հրապարակից դուրս եկող տրանսպորտային միջոցների անվադողերը լվանալ,

- հղկման աշխատանքներ կատարելիս օգտագործել փոշու արտանետումը բացառող սարքեր և տեխնոլոգիաներ,

- շինարարական աղբը տեղափոխել դրանց հեռացման համար հատուկ հատկացված վայրեր և հատուկ սահմանված երթուղով:

- շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցներն կօգտագործվեն միայն սարքին վիճակում, պարբերաբար կիրականացվեն ստուգումներ:

Շահագործման փուլում օդային ավազանի վրա հնարավոր ազդեցություն չի կանխատեսվում:

11.2 Հողային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Հողային ռեսուրսների աղտոտումից պահպանելու նպատակով նախատեսվում է .

- հողի բերրի շերտի հանում և պահում համաձայն՝ ՀՀ կառավարության 02.1.2017թ. «Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը և հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու և ՀՀ կառավարության 2006 թվականի հուլիսի 20-ի թիվ 1026-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» թիվ 1404-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան,

- բերրի շերտը հանելու, պահեստավորելու և պահպանելու ընթացքում ձեռնարկվում են միջոցներ, որոնք բացառում են դրա որակական հատկանիշների վատթարացումը:

- նախքան բերրի շերտի հանելը՝ հողի մակերեսը կմաքրվի խոշոր քարերից, թփերից, կոճղերից,

- հողի բերրի շերտը օգտահանվելու է, հեռացվելու են ապարները, պահեստավորվելու է առանձին,

- ջրային և հողմնային հողատարումից զերծ պահելու համար պահեստավորված հողաթմբերը ծածկվելու է խոտաբույսերով կամ հողաթմբերի ամրացվելու է, ծածկվելու է անջրթափանց թաղանթով,

- մալուխագծի և օդային գծի անցկացման աշխատանքների ժամանակ հանվող հողային զանգվածը կկուտակվի անմիջական հորատանցքերի հարևանությամբ՝ ծածկված վիճակում,

- հողային զանգվածի մի մասն օգտագործվելու է տեղում՝ հետլցման և տարածքի բարեկարգման համար,

- ավտոմեքենաները շինհրապարակից դուրս են գալու միայն մաքուր վիճակում, անվաղողերը լվանալուց հետո՝ շրջակա տարածքը չաղտոտելու նպատակով,

- այն հատվածներում, որոնք նախատեսված են շինարարական տեխնիկայի տեխնիկական սպասարկման և կայանման համար փովելու է մանրախիճ,

- ճանապարհի ջրցանը և գրունտի խոնավեցումը կկատարվի այնպես, որպեսզի չառաջանան մակերևութային հոսքաջրեր,

- շինարարության ընթացքում կօգտագործվեն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհները,

- շինարարական նյութերը կտեղադրվեն հատուկ տակդիրների վրա,

- օդային գծի կառուցման ավարտից հետո՝ անմիջապես իրականացնել համայնքային հողերի վերականգնում,

- շինարարական տեխնիկայի, լիցքավորումը և սարքավորումների վերանորոգումը կկատարվի գործունեության տարածքից դուրս՝ հատուկ մասնագիտացված կետերում:

Շահագործման փուլում հողային ռեսուրսների պահպանման նպատակով նախատեսվում է.

- հնարավորինս պահպանել գործունեության վայրում՝ ազատ տարածքում խոտածածկ հատվածները:

11.3 Ջրային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Գործունեության իրականացման շինարարության փուլում ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու կամ կանխարգելու, նպատակով նախատեսվում է.

- գործունեության իրականացման ընթացքում աշխատողների համար կմատակարարվի խմելու որակի ջուր՝ բերովի(շշերով),

- աշխատողների կենցաղային կարիքները հոգալու, ինչպես նաև հրդեհաշիջման նպատակով կտեղադրվի ջրի բաք,

- շինհրապարակում կտեղադրվի պլաստմասե տարա՝ շինարարական հոսքաջրերի, անձրևաջրերի հեռացման և հավաքման նպատակով,

- պարզարանում առաջացած նստվածքը կտեղափոխվի աղբավայր՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- ջրցանի և փոշենստեցման, մեքենաների անիվների լվացման համար կօգտագործվի տեխնիկական որակի ջուր, որը բերվելու է ավտոցիստեռնով՝ պայմանագրային հիմունքներով, կամ օգտագործվելու է պարզարանի ջուրը,

- ճանապարհների ջրցանն իրականացվելու է տարվա չոր եղանակներին՝ ըստ անհրաժեշտության,

- շինարարական տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների սպասարկումը կատարել համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում,

- շինարարության համար անհրաժեշտ բետոնախառնուրդը բերվելու է պատրաստի վիճակում մասնագիտացված կազմակերպությունների բետոնախառնիչ մեքենաներով՝ ըստ պահանջի,

- բետոնի լցվածությունը պետք է լինի վերահսկելի՝ ճանապարհներին բետոնանյութի արտհոսքը կանխելու նպատակով :

Կեղտաջրեր.

- շինհրապարակում տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների լվացումից առաջացած հոսքաջրերը կուղղորդվեն տարածքում տեղադրված բիոզուգարան,

- բիոզուգարանի մաքրումը կկատարվի մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով: Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո այն կհեռացվի կապալառու կազմակերպության կողմից:

Շահագործման փուլ. Ջրային ռեսուրսների պահպանման համար նախատեսվում է.

- աշխատողների համար խմելու ջուրը բերել պատրաստի վիճակում՝ շշերով,
- աշխատողների կենցաղային և սանիտարական կարիքները հոգալու նպատակով կտեղադրվի սանհանգույց (բիոզուգարան),
- բիոզուգարանի մաքրումը կատարել մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

11.4. Կենսաբազմազանություն.

Շինարարության փուլ: Գործունեության իրականացման ընթացքում բուսական և կենդանական աշխարհին հնարավոր ազդեցություններից զերծ պահելու համար նախատեսվում է.

- գործունեության և հարակից տարածքներում ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսատեսակների նոր պոպուլյացիաների կամ կենդանիների բնադրավայրերի հայտնաբերման դեպքում դադարեցնել շինարարական աշխատանքները և տեղեկացնել համապատասխան գերատեսչություններին,

- գործունեության տարածքում շինարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ ընկերության կողմից պարբերաբար կատարել մոնիթորինգ, առաջնորդվելով ՀՀ

կառավարության 31.07.2014թ. «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշման պահանջներից՝ ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների պոպուլիացիաների հայտնաբերման և դրանց պահպանության նպատակով,

- շինարարական աշխատանքներն իրականացնել բացառապես ցերեկային ժամերին՝ տարածքում հնարավոր գոյություն ունեցող որոշ կենդանիների կենսակերպի վրա ազդեցությունից խուսափելու համար:

Շահագործման փուլ. Կենդանական աշխարհին չվնասելու համար նախատեսվում է.

- հնարավորինս նվազեցնել տարածքի գիշերային լուսավորությունը՝ կենդանիների որոշ տեսակների բնականոն վարքին չխանգարելու նպատակով,

- խախտված հողաշերտի հնարավորինս արագ վերականգնում՝ տարածքում կենդանական աշխարհի տեղաշարժը չխաթարելու նպատակով:

11.5. Թափոններ

Շինարարության փուլում թափոնների հնարավոր ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.

- խուսափել տարածքում վտանգավոր նյութերի և մետաղական թափոնների կուտակումից,

- նյութերի մնացորդները Կապալառու կազմակերպության կողմից հավաքել հատուկ տարողությունների մեջ և աշխատանքների ավարտից հետո տեղափոխել, անհրաժեշտության դեպքում հանձնել համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին, դրանց հետագա վերամշակման և օգտագործման համար,

-մետաղական մասերի և նյութերի մնացորդները հանձնել համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին, դրանց հետագա վերամշակման և օգտագործման համար,

-շինարարական թափոնները՝ բետոնի մնացորդներ, մեկուսիչներ կհավաքվեն պարկերի մեջ և կտեղափոխվեն համայնքի կողմից հատկացված վայր, քանի որ տարածաշրջանում չկան կազմակերպված սանիտարական աղբավայրեր,

- կենցաղային աղբը կհավաքվի աղբահավաք տարողության մեջ և կտեղափոխվի աղբավայր՝ համայնքապետարանի համաձայնությամբ,

-շինարարության ժամանակ առաջացած աղտոտված լաթերը, պարկերը հանձնվելու է թափոնների ջերմային վնասազերծում կատարող կազմակերպություններին կամ խառնվելու է կենցաղային աղբի հետ 1/10 հարաբերակցությամբ և տեղափոխվելու է աղբավայր:

Շահագործման փուլ. Ենթակայանի տարածքում հնարավոր վթարների կամ վերանորոգման ժամանակ հողային ռեսուրսների մեջ տրանսֆորմատորային յուղի հնարավոր արտահոսքերը կանխելու նպատակով նախատեսվում է.

- կառուցել 1145լիտր տարողության յուղընդունիչ /4հատ/ (հոր)՝ տրանսֆորմատորներից յուղի հեռացման նպատակով: Յուղընդունիչը լինելու է

բետոնապատ՝ խճաքարի և մետաղական էլեմենտների համակցությամբ,

- հնարավոր վթարների դեպքում յուղընդունիչում հավաքված յուղը, յուղոտված լաթերը և յուղային նյութեր պարունակող այլ մասերը հեռացվելու և հանձնվելու են համապատասխան վերամշակող կազմակերպություններին,

- հալոգեններ, դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղերը հավաքվելու է համապատասխան տարրաների մեջ և հանձնվելու է մասնագիտացված վերամշակող կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կիրառվելու են spill kit կոչված ներծծիչ կտորներ, որոնք հնարավորություն են տալիս արագ ներծծելու յուղային զանգվածը,

- ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդները հանձնվելու է ասֆալտապատող ընկերություններին,

- յուղերով աղտոտված ավազը հանձնվելու է մասնագիտացված ընկերություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- սև և գունավոր մետաղի ջարդոնը հանձնվելու է մասնագիտացված կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Արևակայանի շահագործման ընթացքում առաջանալու են նաև վնասված վահանակներ և այլ խոտանված մասեր, որոնք կուտակվելու են տարածքում մոտ 30մ² մակերեսով փակ պահեստային շենքում՝ մետաղական վազոն-տնակում՝ մինչև համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին հանձնելը: Արևային կայանի ներկրված վահանակներն ունեն 25 տարվա օգտագործման երաշխիք, համաձայն որի շարքից դուրս եկած կամ վնասված պանելները հետ են վերադարձվելու արտադրող կազմակերպությանը՝ նորով փոխարինելու նպատակով: Մնացած ժամանակաշրջանում շարքից դուրս եկած վահանակները կկուտակվեն պահեստարանում՝ մինչև դրանց արտահանման կամ Հայաստանի Հանրապետությունում դրանց վերամշակման հնարավորությունների ստեղծումը, մասնավորապես համապատասխան մասնագիտական կազմակերպությունների ստեղծումը:

Շահագործման փուլում կենցաղային աղբի կուտակում չի նախատեսվում: Աղբը կուտակվելու է պոլիէթիլենային պարկերի մեջ և ամենօր տեղափոխվելու է աշխատողների կողմից:

11.6. Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.

Շինարարության փուլ: Համաձայն «Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից տարածքում կատարված ուսումնասիրությունների տարածքում հուշարձաններ չկան: Միաժամանակ շինարարական աշխատանքների ընթացքում հնարավոր են հուշարձանների կամ հնագիտական շերտի ի հայտ գալու դեպքեր, դրանց պահպանությունն ապահովելու համար, ընկերությունն առաջնորդվելու է պատահական գտածոյի ընթացակարգով:

Պատահական գտածոյի ընթացակարգը ներառում է.

- Գտածոյի տեղամասում անմիջապէս կանգնեցնել բոլոր աշխատանքները, տեղեկացնել տեղական իշխանութիւններին և մշակույթի նախարարությանը:
- Գտածոյի բնորոշումը պետք է իրականացվի լիազոր մարմնի պատմական և մշակութային հուշարձանների պահպանության վարչության կողմից,
- Հայտնաբերված իրերի հետ կապված հետագա քայլերը որոշվում են պատասխանատու մարմինների կողմից, այդ թվում դրանց տեղափոխման և պահպանման հարցը,
- հնագիտական շերտի կամ որևէ հուշարձանի հայտնաբերման դեպքում շինարարական աշխատանքներն անմիջապէս դադարեցվելու են և տեղեկացվելու է համապատասխան լիազոր մարմնին:

Շինարարական աշխատանքները կարելի է վերսկսել միայն մինչև համապատասխան պետական մարմնի (Պատմական և մշակութային հուշարձանների պահպանության վարչությանը) կողմից թույլտվության տրամադրումը՝ համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության հետագա գործողությունները կազմակերպելու համար:

Շահագործման փուլում պատմամշակութային հուշարձանների վրա հնարավոր ազդեցություն չի նախատեսվում:

11.7. Աղմուկ և թրթռում.

Շինարարության փուլում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում է.

- շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին,
- տրանսպորտային միջոցները և շինարարական տեխնիկան օգտագործել միայն սարքին վիճակում,
- պարբերաբար ստուգել և կարգաբերել տեխնիկական միջոցները, տրանսպորտային միջոցների շարժիչները,
- շինհրապարակում աղմուկի մակարդակը գերազանցելու դեպքում աշխատողներին ապահովել ականջակալներով,
- Արևակայանի, ենթակայանի, և դրանց տարրերի անցկացման ժամանակ հաշվի առնել տարածքի կլիմայական պայմանները՝ քամու ճնշումը, սառցակեղևի շերտի հաստությունը, օդի ջերմաստիճանը, հաղորդալարերի և մետաղաձուլանների պարը, թրթռումը,

Շահագործման փուլ. Արևակայանի և ենթակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից բավական մեծ հեռավորության վրա, աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակավայրերի վրա, ուստի միջոցառումներ չեն նախատեսվում:

11.8. Արտակարգ իրավիճակներ.

Շինարարության փուլ: Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ռիսկերը մեղմելու և դրանց առաջացումը կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.

- պահպանել հակահրդեհային նորմերը, նախատեսվող գործունեության վայրն

ապահովվել հրդեհաշիջման վահանակով՝ 2 հատ, հակահրդեհային կրակմարիչներով՝ 6 հատ, տեղադրվելու են ջրի բաքեր,

- աշխատակիցներին նախապատրաստել արտակարգ իրավիճակներում գործելուն,
- տարածքն ապահովել առաջին օգնության ծառայությունների հետ հուսալի կապով,
- հեղուկ նյութերը տեղափոխել շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար,
- ապահովել էլեկտահողորդալարերի բարձր հաղորդականությունը, մեխանիկական ամրությունը,
- հողային աշխատանքեր կատարելուց առաջ անհրաժեշտ է նախօրոք ստանալ կոմունիկացիաները շահագործող կազմակերպությունների համաձայնությունը,
- մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցնել,
- տարերային երևույթների(քամու ուժգնացում, փոթորիկ, մրրիկ, երկրաշարժ, սողանք) և վթարների դեպքում անջատել էլեկտրասնուցման սարքերը, ապահովելով վտանգավոր տարածքից մարդկանց տարահանումը:

Շահագործման փուլ. արտակարգ իրավիճակները կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.

- արևակայանը և ենթակայանն ապահովված է լինելու հրդեհաշիջման միջոցներով, տեսահսկման տեսախցիկներով, ավտոմատ կառավարման համակարգով, հրդեհաշիջման միջոցներով՝ հակահրդեհային կրակմարիչներով, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներով, ազդանշանային համակարգերով, անվտանգության նշաններով,

-արևակայանի տարածքում տեղադրվելու են ավտոմատ կառավարման համակարգ, փոխակերպիչներ(ինվենտորներ), տեսահսկման համակարգ՝ 12 հատ տեսախցիկ՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ, լուսատուներ՝ 50Վտ հզորությամբ, 1 հատ հրդեհաշիջման վահանակով, 1 հատ հաշվառքի կետում և 1 հատ մուտքի մոտ,

- պարբերաբար ստուգել աղետներին հակազդելու համակարգերի աշխատունակությունը,

- գործունեության տարածքում փակցվելու են արտակարգ իրավիճակների պլանը՝ ներառված անբարենպաստ պայմանների և վթարային իրավիճակներին ուղղված միջոցառումները՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով,

-պողպատե էլեմենտները պատված են մթնոլորտակայուն էմալով, շինարարական կոնստրուկցիաներն ապահովել հակակոռոզիոն պաշտպանությամբ,

- անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով նախատեսվում է, մշտական մոնիթորինգ, հերթափոխային գրաֆիկով՝ 2-4 աշխատողի միջոցով:

11.9. Մարդու առողջություն, աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն.
Շինարարության փուլ: Գործունեության իրականացման ընթացքում մարդու առողջության և անվտանգության պահպանման, աշխատանքի ճիշտ կազմակերպման համար նախատեսվում է.

- պահպանել ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային անվտանգության նորմերը, ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրամանի պահանջները,

- շինհրապարակն ապահովել 1-ին բուժօգնության համար անհրաժեշտ դեղարկղիկով,

- աշխատողների համար հատկացնել ընդհանուր ծառայությունների տարածք՝ հանգստի և անձնական հիգիենայի կարիքները հոգալու համար(տնակ),

- շինհրապարակում և հարակից տարածքում տեղադրել հնարավոր վտանգների մասին նախազգուշացնող նշաններ,

- հեղուկ նյութերը տեղափոխել շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար,

- ապահովել շինարարական նյութերի, վառելիքի, նավթամթերքի պահեստավորման և բեռնաթափման կանոնների համապատասխանությունը գործող օրենսդրության պահանջներին,

- մալուխային գծերի տեղադրումը կատարել, բացառելով մալուխային գծերի հավաքակցման և շահագործման գործընթացում վտանգավոր մեխանիկական լարումների և վնասվածքների առաջացումը,

- շինհրապարակն ապահովել հակահրդեհային միջոցներով, լուսավորության սարքերով՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ,

- վերահսկել աշխատող սարքավորումների պիտանելիությունը, մեքենաների երթերը, հաջորդականությունը, բացառելով մեքենաների կուտակումները,

- նվազագույնի հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը բնակչության անվտանգությունն ապահովելու նպատակով,

- իրականացնել տեխնիկական վերահսկողություն՝ նախագծային անհամապատասխանությունները ժամանակին շտկելու նպատակով:

Շինաշխատանքները կկատարվեն պահպանելով շինարարության ժամանակացույցը և աշխատանքի անվտանգության կանոններն՝ ըստ ՇՆևԿ-3-480* նորմերի:

Շահագործման փուլ.

- Արևակայանի, ենթակայանի պլանային վերանորոգման և վերակառուցման աշխատանքները պետք է կատարել ՏԿ-ի պահանջներին համապատասխան,

- ՕԳ-ի ուղեգծի երկայնքով երթանցի և դրանց մերձենալու համար տնկիներից, կոճղերից, քարերից և այլնից մաքրված հողի շերտի ապահովում՝ ոչ պակաս 2,5 մ լայնությամբ,

- ցանկացած եղանակի ժամանակ ՕԳ-ին մոտենալու համար ճանապարհի ապահովում՝ ոչ ավելի ՕԳ ուղեգծից 0,5 կմ-ից:

- պահպանել լարերի ամենացածր կետից մինչև գետնին ամենափոքր հեռավորությունը (ջուր, ճանապարհ, հուն)՝ գծի տակ գտնվող մարդկանց և տրանսպորտային միջոցների անվտանգությունն ապահովվելու նպատակով,

- Էլեկտրամատակարար կազմակերպությունը պետք է ապահովի իր սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական ցանցերին անմիջականորեն միացված՝ սպառողի սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական գծերի պաշտպանությունն էլեկտրական վնասվածքներից՝ համաձայն միացման պայմանագրի:
- ապահովել առաջին բուժօգնության անհրաժեշտության դեղարկղիկով:

11.10. Սոցիալական գործունեք .

Շինարարության փուլ: Գործունեության իրականացման ընթացքում սոցիալական խնդիրներից խուսափելու նպատակով նախատեսվում է.

- բացառել գործունեության տարածքից դուրս այլ տարածքների օգտագործումը,
- աշխատանքները կազմակերպել ցերեկային ժամերին, նվազագույնի հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով,
- կարգավորել մեքենաների երթերի հաճախականությունը՝ ճանապարհների ծանրաբեռնվածությունից խուսափելու նպատակով,
- օդային գծի անցկացման ժամանակ չխաթարել գյուղացիների գյուղատնտեսական աշխատանքների իրականացումը,
- փորված տարածքների արագ վերականգնում:

Գործունեության իրականացման շինարարության փուլում բացվելու են նոր աշխատատեղեր:

Շահագործման փուլ. Հանրային քննարկումների ընթացքում համայնքի կողմից հարց բարձրացվեց և առաջարկվեց Ձեռնարկողին ֆինանսական աջակցություն ցուցաբերել համայնքին, մասնակցել համայնքում նախատեսվող ծրագրերի իրականացմանը, մասնավորապես ճանապարհների վերանորոգման, լուսավորության բարեկարգման աշխատանքներին և այլն:

Ձեռնարկողը պատրաստակամություն հայտնեց աջակցություն ցուցաբերել համայնքին պայմանագրային հիմունքներով, վերջինիս հետ փոխադարձ համաձայնությամբ ճշտել համայնքային խնդիրների աջակցման ուղղությունները:

11.11 Բարեկարգում և Լանդշաֆտ.

Շինարարության փուլ: նախատեսվող գործունեության իրականացման տարածքներում (ազդեցության գոտում) լանդշաֆտի վրա էական վնասակար ազդեցությունները մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.

- բացառել նախատեսված նախագծից դուրս կառուցապատման այլ աշխատանքները, լանդշաֆտային այլ փոփոխությունները,
- հնարավորինս պահպանել ռելիեֆի բնական ձևերը, նվազագույնի հասցնել ռելիեֆի խախտման, կանաչ տարածքների վնասման, աղտոտմանն ուղղված գործողությունները,
- գործունեության տարածքը մաքրել թափոններից, վերականգնել լանդշաֆտը:

Բարեկարգում. շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում.

- շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո տարածքը մաքրել ավելորդ թափոններից և բերելով հնարավորինս նախքին տեսքի,
- շինարարական սարքավորումներն ապամոնտաժել և հեռացնել տարածքից,
- կատարել գործունեության ենթակա տարածքի հարթեցման, բարեկարգման աշխատանքներ,
- արևակայանի և ենթակայանի տարածքն ամբողջությամբ ցանկապատվելու է 1.9մ բարձրության մետաղական ցանկապատով՝ դարպասներով:

Արևակայանի տարածքի որոշ հատվածներ բետոնապատվելու են կամ լցվելու են մանրախճով:

Ելնելով գործունեության բնույթից՝ հրդեհավտանգությունն ապահովելու նպատակով, տարածքի ազատ հատվածներում կանաչապատման աշխատանքներ չեն կատարվելու:

**12. Նախատեսվող գործունեության ազդեցության մշտադիտարկման ծրագիրը.
(Մոնիթորինգ).**

Մոնիթորինգը՝ ԲԿՊ-ում նախանշված մեղմացնող միջոցառումների կատարման, դրանց արդյունավետությունը ստուգելու և վերահսկելու նպատակով իրականացվող գործընթաց է, գործընթացում մթնոլորտային օդում, ջրային ռեսուրսներում վնասակար նյութերի պարունակությունը վերահսկելու, ինչպես նաև թափոնների կառավարումը ճիշտ կազմակերպելու համար նախատեսված է իրականացնել մոնիթորինգ (մշտադիտարկումներ)՝ շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանը կամ մեղմանն ուղղված:

- Այդ նպատակով նախատեսվում է.
- շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր ազդեցությունների մեղմանն ուղղված միջոցառումների կիրառման հսկողություն:
- Համապատասխան մասնագետների կողմից ստուգայցերի կատարում՝ շինարարական և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանման նպատակով:
- Բնապահպանական, առողջության և աշխատանքային անվտանգության տեխնիկական վերահսկողություն՝ ամենօրյա ռեժիմով:
- Գործունեության տարածքում շինարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ պարբերաբար կատարել մոնիթորինգ, առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ. «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշման պահանջներից՝ ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների պոպուլյացիաների հայտնաբերման և դրանց պահպանության նպատակով:
- Տրանսպորտային միջոցների երթևեկության վերահսկում՝ դաշտային տարածքներում վերջիններիս տեղաշարժը վերահսկելու նպատակով:

- Շին տեխնիկայի և մեքենաների համապատասխան տեխնիկական վիճակի պարբերաբար ստուգումների իրականացում՝ անսարք վիճակում գտնվող և արտահոսքեր ունեցող մեքենաների օգտագործումը բացառելու նպատակով:
- Անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով մշտական մոնիթորինգի իրականացում՝ 2 աշխատողի միջոցով:
- Շինարարության իրականացման ժամանակացույցի պահպանման վերահսկողություն:
- Բարեկարգման աշխատանքների իրականացման ապահովում, վերահսկում:
- Կանոնավոր կատարել սոցիալական պարտավորությունները՝ համաձայն համայնքի հետ կնքած պայմանագրի:

13. Բնապահպանական կառավարման պլան

Աղյուսակ 8

№	Արտադրական գործընթացում ազդեցության ենթակա շրջակա միջավայրի բաղադրիչները և ազդող գործոնները	Մեղմող միջոցառման անվանումը	Միջոցառման իրականացման պատասխանատու	Վերահսկող
1	Օդային ավազան	<p>Շինարարության փուլ Օդային ավազան արտանետումները մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - օդի դրական ջերմաստիճանի դեպքում շինարարական հրապարակը, բացառությամբ վերանորոգվող և վերակառուցվող փողոցների, օրվա ընթացքում պարբերաբար ջրել բացառելով կեղտաջրերի թափանցումը շինարարական հրապարակի սահմաններից դուրս, - ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը տեղափոխել փոշու համար անթափանց ծածկոցներով ծածկված տրանսպորտային միջոցներով, - ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը պահեստավորել փակ տարածքներում կամ ծածկել անթափանց թաղանթներով, 	Կապալառու	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ

		<ul style="list-style-type: none"> - ցանկապատել շինարարական հրապարակը նախագծին համապատասխան, - շինարարական հրապարակից դուրս եկող տրանսպորտային միջոցների անվադողերը լվանալ, - հղկման աշխատանքներ կատարելիս օգտագործել փոշու արտանետումը բացառող սարքեր և տեխնոլոգիաներ, - շինարարական աղբը տեղափոխել դրանց հեռացման համար հատուկ հատկացված վայրեր և հատուկ սահմանված երթուղով: - շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցներն կօգտագործվեն միայն սարքին վիճակում, պարբերաբար կիրականացվեն ստուգումներ: 		
--	--	---	--	--

		Շահագործման փուլում օդային ավազանի վրա ազդեցություններ չեն նախատեսվում:		
2.	Հողային ռեսուրսներ	<p>Շինարարության փուլ Հողային ռեսուրսների աղտոտումից պահպանելու նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - հողի բերրի շերտը կհանվի և կպահվի համաձայն ՀՀ կառավարության 02.1.2017թ. «Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը և հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու և ՀՀ կառավարության 2006 թվականի հուլիսի 20-ի թիվ 1026-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» թիվ 1404-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան, - բերրի շերտը հանելու, պահեստավորելու և պահպանելու ընթացքում ձեռնարկվում են միջոցներ, որոնք բացառում են դրա որակական հատկանիշների վատթարացումը: - նախքան բերրի շերտի հանելը՝ հողի մակերեսը կմաքրվի խոշոր քարերից, թփերից, կոճղերից, - հողի բերրի շերտը օգտահանվելու է, հեռացվելու են ապարները, պահեստավորվելու է առանձին, - ջրային և հողմնային հողատարումից զերծ պահելու համար պահեստավորված 	Կապալառու	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ

	<p>հողաթմբերը ծածկվելու է խոտաբույսերով կամ հողաթմբերը ամրացվելու է, ծածկվելու է անջրթափանց թաղանթով,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Մալուխագծի, օդային գիծ անցկացման աշխատանքերի ժամանակ հանվող հողային զանգվածը կկուտակվի անմիջական հորատանցքերի հարևանությամբ՝ ծածկված վիճակում, - հողային զանգվածի մի մասն օգտագործվելու է տեղում՝ հետլցման և տարածքի քարեկարգման համար, - ճանապարհի ջրցանը և գրունտի խոնավեցումը կկատարվի այնպես, որպեսզի չառաջանան մակերևութային հոսքաջրեր, - շինարարության ընթացքում կօգտագործվեն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհները, - շինարարական նյութերը կտեղադրվեն հատուկ տակդիրների, իսկ շինարարական տեխնիկան ժամանակավոր կկայանվի գրունտային ճանապարհի վրա, - շինարարական տեխնիկայի, լիցքավորումը և սարքավորումների վերանորոգումը կկատարվի գործունեության տարածքից դուրս՝ հատուկ մասնագիտացված կետերում: <p>Շահագործման փուլում հողային ռեսուրսների պահպանման նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - հնարավորինս պահպանել գործունեության վայրում՝ ազատ տարածքում խոտածածկ 		
--	---	--	--

		<p>հատվածները,</p> <p>-մալուխագծի կառուցման ավարտից հետո՝ անմիջապես իրականացնել համայնքային հողերի վերականգնում:</p>		
3	Ջրային ռեսուրսներ	<p>Շինարարության փուլ. ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու կամ կանխարգելու, նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - գործունեության իրականացման ընթացքում աշխատողների համար մատակարարել խմելու որակի ջուր՝ բերովի(շշերով), - աշխատողների կենցաղային կարիքները հոգալու, ինչպես նաև հրդեհաշիջման նպատակով կղեղադրվեն ջրի բաքեր, - շինհրապարակում կտեղադրվի 3 տոննա տարողության պլաստմասե տարա՝ շինարարական հոսքաջրերի, անձրևաջրերի հեռացման և հավաքման նպատակով, - ջրցանի և փոշենստեցման, մեքենաների անիվների լվացման համար օգտագործել տեխնիկական որակի ջուր, որը բերվելու է ավտոցիստեռնով՝ պայմանագրային հիմունքներով, կամ օգտագործվելու է պարզարանի ջուրը, 	Կապալառու	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ

		<p>- ճանապարհների ջրցանն իրականացվելու է տարվա չոր եղանակներին՝ ըստ անհրաժեշտության,</p> <p>- պարզարանում առաջացած նստվածքը կտեղափոխվի աղբավայր՝ պայմանագրային հիմունքներով,</p> <p>- շինարարական տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների սպասարկումը կատարել համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում,</p> <p>- շինարարության համար անհրաժեշտ բետոնախառնուրդը բերվելու է պատրաստի վիճակում մասնագիտացված կազմակերպությունների բետոնախառնիչ մեքենաներով՝ ըստ պահանջի :</p> <p>Կեղտաջրեր.</p> <p>- շինհրապարակում տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների լվացումից առաջացած հոսքաջրերը կուղղորդվեն տարածքում տեղադրված բիոզուգարան,</p> <p>-բիոզուգարանի մաքրումը կկատարվի մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:</p> <p>Շահագործման փուլ. Ջրային ռեսուրսների պահպանման համար նախատեսվում է.</p> <p>- աշխատողների համար խմելու ջուրը բերել պատրաստի վիճակում՝ շշերով,</p>		
--	--	--	--	--

		<p>- աշխատողների կենցաղային և սանիտարական կարիքները հոգալու նպատակով կտեղադրվի սանհանգույց (բիոզուգարան),</p> <p>- բիոզուգարանի մաքրումը կատարել մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:</p>		
4	Կենսաբազմազանություն	<p>Շինարարության փուլ. Գործունեության իրականացման ընթացքում բուսական և կենդանական աշխարհին հնարավոր ազդեցություններից զերծ պահելու համար նախատեսվում է.</p> <p>- գործունեության և հարակից տարածքներում ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսատեսակների նոր պոպուլյացիաների կամ կենդանիների բնադրավայրերի հայտնաբերման դեպքում դադարեցնել շինարարական աշխատանքները և տեղեկացնել համապատասխան գերատեսչություններին,</p> <p>- գործունեության տարածքում շինարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ ընկերության կողմից պարբերաբար կատարել մոնիթորինգ, առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ. «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին»</p>	Կապալառու	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ

		<p>N781-Ն որոշման պահանջներից՝ ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների պոպուլիացիաների հայտնաբերման և դրանց պահպանության նպատակով,</p> <ul style="list-style-type: none"> - շինարարական աշխատանքներն իրականացնել բացառապես ցերեկային ժամերին՝ տարածքում հնարավոր գոյություն ունեցող որոշ կենդանիների կենսակերպի վրա ազդեցությունից խուսափելու համար: <p>Շահագործման փուլ. Կենդանական աշխարհին չվնասելու համար նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - հնարավորինս նվազեցնել տարածքի գիշերային լուսավորությունը՝ կենդանիների որոշ տեսակների բնականոն վարքին չխանգարելու նպատակով, - խախտված հողաշերտի հնարավորինս արագ վերականգնում՝ տարածքում կենդանական աշխարհի տեղաշարժը չխաթարելու նպատակով: 		
5	Թափոններ	<p>Շինարարության փուլում թափոնների հնարավոր ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - տարածքում խուսափել վտանգավոր նյութերի և մետաղական թափոնների կուտակումից, - նյութերի մնացորդները (մետաղական մասեր, 	Կապալառու	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ

	<p>մետաղալարեր և այլն) Կապալառու կազմակերպության կողմից հավաքել հատուկ տարողությունների մեջ և աշխատանքների ավարտից հետո տեղափոխել, անհրաժեշտության դեպքում հանձնել համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին, դրանց հետագա վերամշակման և օգտագործման համար,</p> <p>- շինարարական թափոնները՝ շինադր, բետոնի մնացորդներ, կհավաքվեն պարկերի մեջ և կտեղափոխվեն համայնքի կողմից հատկացված վայր, քանի որ տարածաշրջանում չկան կազմակերպված սանիտարական աղբավայրեր,</p> <p>- կենցաղային աղբը հավաքել աղբահավաք տարողության մեջ և տեղափոխել աղբավայր՝ համայնքապետարանի համաձայնությամբ,</p> <p>- շինարարության ժամանակ առաջացած աղտոտված լաթերը, պարկերը հանձնել թափոնների ջերմային վնասազերծում կատարող կազմակերպություններին կամ խառնել կենցաղային աղբի հետ 1/10 հարաբերակցությամբ և տեղափոխել աղբավայր:</p> <p>Ենթակայանի տարածքում հնարավոր վթարների կամ վերանորոգման ժամանակ հողային ռեսուրսների մեջ տրանսֆորմատորային յուղի հնարավոր արտահոսքերը կանխելու</p>		
--	---	--	--

	<p>նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - կառուցել յուղընդունիչներ (հոր)՝ տրանսֆորմատորներից յուղի հեռացման նպատակով: Յուղընդունիչները լինելու են բետոնյա հիմքով՝ խճաքարի և մետաղական էլեմենտների համակցությամբ, - հնարավոր վթարների դեպքում յուղընդունիչում հավաքված յուղը, յուղոտված լաթերը և յուղային նյութեր պարունակող այլ մասերը հեռացվելու և հանձնվելու են համապատասխան վերամշակող կազմակերպություններին, - հալոգեններ, դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղերը հավաքվելու է համապատասխան տարրաների մեջ և հանձնվելու է մասնագիտացված վերամշակող կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով, - հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կիրառվելու են spill kit կոչված ներծծիչ կտորներ, որոնք հնարավորություն են տալիս արագ ներծծելու յուղային զանգվածը, - ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդները հանձնվելու է ասֆալտապատող ընկերություններին, 		
--	---	--	--

		<p>- յուղերով աղտոտված ավազը հանձնվելու է մասնագիտացված ընկերություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով,</p> <p>- սև և գունավոր մետաղի ջարդոնը հանձնվելու է մասնագիտացված կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով:</p> <p>Շահագործման փուլում առաջացող վնասված վահանակները կուտակվելու են պահեստում՝ փակ տարածքում՝ մինչև համապատասխան կազմակերպություններին հանձնելը:</p>		
6	Պատմամշակութային Բնության հուշարձաններ.	<p>Լճնագիտական շերտի կամ որևէ հուշարձանի հայտնաբերման դեպքում շինարարական աշխատանքներն անմիջապես դադարեցվելու են և տեղեկացվելու է համապատասխան լիազորմամբին:</p> <p>Շինարարական աշխատանքները կարելի է վերսկսել միայն մինչև համապատասխան պետական մարմնի (Պատմական և մշակութային հուշարձանների պահպանության վարչությանը) կողմից թույլտվության տրամադրումը՝ համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության հետագա գործողությունները կազմակերպելու համար:</p> <p>Համապատասխան թույլտվությունները ստանալուց հետո, Կապալառու կազմակերպությունը կպարտավորվի հողային աշխատանքները</p>	Կապալառու	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ

		սկսելուց առաջ, ներգրավել հնագետի՝ նախարարությանը տրամադրելով վերջինիս տվյալները:		
7	Աղմուկ և թրթռում	<p>Շինարարության փուլում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - շինարարական աշխատանքները, տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին, - տրանսպորտային միջոցները և շինարարական տեխնիկան օգտագործել միայն սարքին վիճակում, - պարբերաբար ստուգել և կարգաբերել տեխնիկական միջոցները, տրանսպորտային միջոցների շարժիչները, - Արևակայանի, ենթակայանի, և դրանց տարրերի անցկացման ժամանակ հաշվի առնել տարածքի կլիմայական պայմանները՝ քամու ճնշումը, սառցակեղևի շերտի հաստությունը, օդի ջերմաստիճանը, հաղորդալարերի և մետաղաձուլանների պարը, թրթռումը, <p>Արևակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից հեռու, աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակավայրերի վրա, ուստի միջոցառումներ չեն նախատեսվում:</p>	Կապալառու	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ
8	Արտակարգ իրավիճակներ	<p>Շինարարության փուլ. Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում</p>	Կապալառու	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ

		<p>արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ռիսկերը մեղմելու և դրանց առաջացումը կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - պահպանել հակահրդեհային նորմերը, նախատեսվող գործունեության վայրն ապահովել հրդեհաշիջման վահանակով՝ 2 հատ, հակահրդեհային կրակմարիչներով՝ 6 հատ, տեղադրվելու են ջրի բաքեր, - աշխատակիցներին նախապատրաստել արտակարգ իրավիճակներում գործելուն, - տարածքն ապահովել առաջին օգնության ծառայությունների հետ հուսալի կապով, - հեղուկ նյութերը տեղափոխել շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար, - ապահովել էլեկտահողորդալարերի բարձր հաղորդականությունը, մեխանիկական ամրությունը, - մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցնել, - տարերային երևույթների (քամու ուժգնացում, փոթորիկ, մրրիկ, երկրաշարժ, սողանք) և վթարների դեպքում անջատել 		
--	--	---	--	--

	<p>էլեկտրասնուցման սարքերը, ապահովելով վտանգավոր տարածքից մարդկանց տարհանումը:</p> <p>Շահագործման փուլում արտակարգ իրավիճակները կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - արևակայանն և ենթակայանն ապահովված են լինելու հրդեհաշիջման միջոցներով, տեսահսկման տեսախցիկներով, ավտոմատ կառավարման համակարգով, հրդեհաշիջման միջոցներով՝ հակահրդեհային կրակմարիչներով, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներով, ազդանշանային համակարգերով, անվտանգության նշաններով, - արևակայանի տարածքում տեղադրվելու են փոխակերպիչներ(ինվենտորներ), տեսահսկման համակարգ, 25 հատ տեսախցիկ՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ, 1 հատ հրդեհաշիջման վահանակով, 1 հատ հաշվառքի կետում և 1 հատ մուտքի մոտ, - պարբերաբար ստուգել աղետների հակազդելու համակարգերի աշխատունակությունը, - գործունեության տարածքում փակցվելու են արտակարգ իրավիճակների պլանը՝ ներառված անբարենպաստ պայմանների և վթարային իրավիճակներին ուղղված միջոցառումները՝ 		
--	--	--	--

		<p>Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով,</p> <ul style="list-style-type: none"> - պողպատե էլեմենտները շինհրապարակ են բերում արդեն ներկված մթնոլորտակայուն էմալով, շինարարական կոնստրուկցիաներն ապահովել հակակոռոզիոն պաշտպանությամբ, - անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով նախատեսվում է, մշտական մոնիթորինգ, հերթափոխային գրաֆիկով՝ 3 աշխատողի միջոցով: 		
9	<p>Մարդու առողջություն, աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն</p>	<p>Շինարարության փուլ. Մարդու առողջության և անվտանգության պահպանման, աշխատանքի ճիշտ կազմակերպման համար նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - պահպանել ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային անվտանգության նորմերը, ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրամանի պահանջները, - շինհրապարակն ապահովել 1-ին բուժօգնության համար անհրաժեշտ դեղարկղիկով, - աշխատողների համար հատկացնել ընդհանուր ծառայությունների տարածք՝ 	Կապալառու	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ

	<p>հանգստի և անձնական հիգիենայի կարիքները հոգալու համար(տնակ),</p> <ul style="list-style-type: none"> - շինհրապարակում և հարակից տարածքում տեղադրել հնարավոր վտանգների մասին նախազգուշացնող նշաններ, - հեղուկ նյութերը տեղափոխել շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար, - ապահովել շինարարական նյութերի, վառելիքի, նավթամթերքի պահեստավորման և բեռնաթափման կանոնների համապատասխանությունը գործող օրենսդրության պահանջներին, - շինհրապարակն ապահովվել հակահրդեհային միջոցներով, լուսավորության սարքերով՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ, - վերահսկել աշխատող սարքավորումների պիտանելիությունը, մեքենաների երթերը, հաջորդականությունը, բացառելով մեքենաների կուտակումները, - նվազագույնի հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը բնակչության անվտանգությունն ապահովելու նպատակով, 		
--	--	--	--

		<p>- իրականացնել տեխնիկական վերահսկողություն՝ նախագծային անհամապատասխանությունները ժամանակին շտկելու նպատակով:</p> <p>Շինաշխատանքները կկատարվեն պահպանելով շինարարության ժամանակացույցը և աշխատանքի անվտանգության կանոններն՝ ըստ ՇՆևԿ-3-480* նորմերի:</p> <p>Շահագործման փուլ.</p> <p>-Արևակայանի, ենթակայանի պլանային վերանորոգման և վերակառուցման աշխատանքները պետք է կատարել ՏԿ-ի պահանջներին համապատասխան,</p> <p>-ՕԳ-ի ուղեգծի երկայնքով երթանցի և դրանց մերձենալու համար տնկիներից, կոճղերից, քարերից և այլնից մաքրված հողի շերտի ապահովում՝ ոչ պակաս 2,5 մ լայնությամբ,</p> <p>ցանկացած եղանակի ժամանակ ՕԳ-ին մոտենալու համար ճանապարհի ապահովում՝ ոչ ավելի ՕԳ ուղեգծից 0,5 կմ-ից,</p> <p>-պահպանել լարերի ամենացածր կետից մինչև գետնին ամենափոքր հեռավորությունը (ջուր, ճանապարհ, հուն)՝ գծի տակ գտնվող մարդկանց և տրանսպորտային միջոցների անվտանգությունն ապահովվելու նպատակով,</p> <p>-Էլեկտրամատակարար կազմակերպությունը պետք է ապահովի իր սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական</p>	
--	--	--	--

		<p>ցանցերին անմիջականորեն միացված՝ սպառողի սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական գծերի պաշտպանությունն էլեկտրական վնասվածքներից՝ համաձայն միացման պայմանագրի:</p> <p>-ապահովել առաջին բուժօգնության անհրաժեշտության դեղարկղիկով:</p>		
10	Սոցիալական	<p>Շինարարության փուլ. Գործունեության իրականացման ընթացքում սոցիալական խնդիրներից խուսափելու նպատակով նախատեսվում է.</p> <p>- բացառել գործունեության տարածքից դուրս այլ տարածքների օգտագործումը,</p> <p>-աշխատանքները կազմակերպել ցերեկային ժամերին, նվազագույնի են հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով,</p> <p>-կարգավորել մեքենաների երթերի հաճախականությունը՝ ճանապարհների ծանրաբեռնվածությունից խուսափելու նպատակով,</p> <p>- բացվելու են նոր աշխատատեղեր:</p> <p>Շահագործման փուլում գործունեության իրականացումն ունենալու է համայնքի</p>	Կապալառու	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ

		<p>բնակիչների համար դրական սոցիալ-տնտեսական ազդեցություն՝ բացվելու են նոր աշխատատեղեր՝ 2-4 աշխատողների համար:</p> <p>Նախաձեռնողը ֆինանսական աջակցություն կցուցաբերի համայնքին, կմասնակցի համայնքում նախատեսվող ծրագրերի իրականացմանը, մասնավորապես ճանապարհների վերանորոգման, լուսավորության բարեկարգման աշխատանքներին և այլն:</p>		
11	Բարեկարգում, Լանդշաֆտ.	<p>Տարածքի բարեկարգման նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> -բացառել նախատեսված նախագծից դուրս կառուցապատման այլ աշխատանքները, լանդշաֆտային այլ փոփոխությունները, -հնարավորինս պահպանել ռելիեֆի բնական ձևերը, բնահողի բնական վիճակի պահպանման պահանջները, նվազագույնի հասցնել ռելիեֆի խախտմանը, կանաչ տարածքների վնասմանն, աղտոտմանն ուղղված գործողությունները, -գործունեության տարածքը մաքրել թափոններից, վերականգնել լանդշաֆտը -շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո շինարարական սարքավորումներն ապամոնտաժել և հեռացնել տարածքից, -տարածքը մաքրել ավելորդ թափոններից և բերելով հնարավորինս նախկին տեսքի, կատարել 		

	տարածքի հարթեցման, բարեկարգման աշխատանքներ, - արևակայանի և ենթակայանի տարածքն ամբողջությամբ ցանկապատվելու է 1.9մ բարձրության մետաղական ցանկապատով՝ դարպասով:		
--	---	--	--

14. Մոնիթորինգի (մշտադիտարկում) պլան (շինարարության և շահագործման փուլեր)

Շինարարության փուլ	Պարբերականությունը (ժամանակամիջոցը)	Մոնիթորինգի եղանակը	Մոնիթորինգի վայրը	Պատասխանատու, Վերահսկող
1. Օդային ավազան արտանետումները մեղմում՝ օդի աղտոտումը կանխելու նպատակով (փոշի, ծխագազեր)	Ամենօրյա, 8 ժամ տևողությամբ: Ամիսը 1 անգամ	Տեսողական ուսումնասիրություն, անհրաժեշտության դեպքում չափագրում՝ համապատասխան մասնագետի կողմից	Շինհրապարակ, գործունեության տարածք, հարակից տարածքներ:	Կապալառու
2. Հողային ռեսուրսների մոնիթորինգ՝ հողի աղտոտումը կանխելու նպատակով:	Պարբերաբար	Տեսողական ուսումնասիրություններ	Շինհրապարակ, գործունեության տարածք, ճանապարհներ, հարակից տարածքներ:	Կապալառու «ԷՆԵՐՁԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ Համապատասխան գերատեսչության տեսչական մարմին
3. Շինարարական նյութերի և թափոնների տեղափոխում:	Չպլանավորված ստուգումներ օրվա բոլոր ժամերին	Տեսողական ուսումնասիրություններ՝	Շինհրապարակ, գործունեության տարածք, ճանապարհներ	Կապալառու «ԷՆԵՐՁԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ

<p>4. Կենսաբազմազանության մոնիթորինգ</p>	<p>- գործունեության և հարակից տարածքներում ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսատեսակների նոր պոպուլյացիաների կամ կենդանիների բնադրավայրերի հայտնաբերման դեպքում՝ վերահսկում:</p>			
<p>5. Արտակարգ իրավիճակների և աշխատանքի անվտանգության վերահսկում</p>	<p>Ամենօրյա Պարբերաբար</p>	<p>Տեսողական ուսումնասիրություններ,</p>	<p>Գործունեության տարածքում, շինհրապարակում</p>	<p>Կապալառու «ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ</p>
<p>6 Աղմուկի մակարդակի տատանումներ</p>	<p>Ամենօրյա, շաբաթը մեկ անգամ</p>	<p>Աղմկաչափ</p>	<p>Շինհրապարակում</p>	<p>Կապալառու</p>
<p>7. Մարդու առողջություն և անվտանգություն</p>	<p>Ամենօրյա</p>	<p>Հարցումների իրականացում, համապատասխան ցուցատախտակների տեղադրում:</p>	<p>Շինարարության ընթացքում</p>	<p>Կապալառու «ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ Համապատասխան գերատեսչության տեսչական մարմին</p>
<p>7.Տարածքի բարեկարգում</p>	<p>Շինարարության ավարտից հետո</p>	<p>Տեսողական ուսումնասիրություն:</p>	<p>Գործունեության տարածք, ճանապարհներ</p>	<p>Կապալառու, «ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ</p>

Շահագործման փուլ				
1. Կենսաբազմազանության ապրելավայրերի և աճելավայրերի Փոփոխությունների վերաբերյալ հսկողություն	Հինգ տարին մեկ անգամ	Մասնագիտական ուսումնասիրություն:	Ենթակա տարածք	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ Համապատասխան մասնագետներ
2. Արտակարգ իրավիճակների հսկողություն՝ վթարային իրավիճակների նվազեցման նպատակով	Համապատասխան հակահրդեհային միջոցների առկայություն Անվտանգության համակարգերի սարդյունքների վերահսկում:	Պարբերական Ստուգումներ Մշտական մոնիթորիզ՝ աշխատողների միջոցով:	Ենթակայանի տարածքում	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ
3. Սոցիալական	Գործունեության իրականացման ընթացքում	Անվտանգության գոտու պահպանում: Կանոնավոր կատարել սոցիալական պարտավորությունները՝ ամրագրված համայնքի հետ կնքված պայմանագրում:	համայնք	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ
4. Թափոնների հաշվառում փաստացի ծավալների հիման վրա:	Համաձայն ՀՀ Կառավարության 14 սեպտեմբերի 2006թ N 1343-N որոշման տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ:		Գործունեության տարածք:	«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ

15. Հանրային քննարկումներ

Համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014 թվականի հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) Օրենքի և ՀՀ կառավարության 28 դեկտեմբերի 2023 թվականի «Հայաստանի հանրապետության կառավարության 2014թվականի նոյեմբերի 19-ի N 1325-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 2343-Ն որոշմամբ սահմանված պահանջների՝ հանրային ծանուցումը և քննարկումները կատարվել են ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Թալին և Դաշտադեմ բնակավայրի վարչական ղեկավարի նստավայրերում: Հանրային քննարկումների նպատակն է հաշվի առնել բոլոր շահագրգիռ կողմերի և ազդակիր հանրության կարծիքները, առարկություններն, առաջարկություններն և դիտողությունները նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ: Հանրությունը համաձայն ընթացակարգի իր կարծիքը և առաջարկությունները կարող է ներկայացնել գրավոր՝ օրենսդրությամբ սահմանված ժամկետներում:

Հանրային քննարկմանը ներկա էին համայնքի, գործունեություն իրականացնող ընկերության ներկայացուցիչները, ազդակիր համայնքի բնակիչներ: Հանրային քննարկմանը ներկայացվել է նախատեսվող գործունեության նախագծային լուծումները և գործունեության իրականացման հետևանքով շրջակա միջավայրի բաղադրիչների և մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունները, դրանց մեղմանն ու կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումները:

Հաշվետվությունում ներառվել են հանրային քննարկման ընթացքում բարձրացված բոլոր դիտարկումների և հարցադրումների պատասխանները՝ մասնավորապես համայնքի սոցիալ-տնտեսական խնդիրներին՝ Նախաձեռնողը նախատեսում է համայնքային բյուջե կատարել ներդրում Յվն դրամի չափով:

Նախագծի վերաբերյալ համայնքի ավագանին որոշում է ընդունել՝ գործունեության իրականացմանը համաձայնություն տրամադրելու վերաբերյալ: Հավելված 6,7:

16. Բողոքների ընթացակարգ

Ընկերությունում կներդրվի բողոքների ուսումնասիրման ընթացակարգ՝ գործունեության իրականացման ընթացքում առաջացած շեղումների. օդային ավազան արտանետումների, հողային ռեսուրսների, կենսաբազմազանության պահպանման, ինչպես նաև գյուղացիների հողագործական աշխատանքներին խոչընդոտելու վերաբերյալ բողոքներին արձագանքելու, շեղումները, դրանց պատճառները բացահայտելու, ժամանակին արձագանքելու և թերությունները վերացնելու նպատակով:

17. Նախատեսվող գործունեության իրականացման նպատակահարմարությունը, հաստատված հիմնադրույթային փաստաթղթերին նախատեսվող գործունեության համապատասխանության հիմնավորումները.

Համաշխարհային տնտեսության զարգացման հեռանկարներում Արևային Էներգիան օգտագործվելու է տնտեսության տարբեր բնագավառներում՝ ջեռուցման, լուսավորության, տաք ջրի, ավտոտրանսպորտի, վառելիքի արտադրության, գյուղատնտեսության և այլ ոլորտներում: Արևային և քամու վերականգնվող էներգիան այսօր աշխարհում էլեկտրաէներգիայի ամենաարագ աճող աղբյուրներն են և տեխնոլոգիապես ավելի առաջադեմ, տնտեսապես մատչելի են: Սա պայմանավորված է մի շարք դրական գործոններով, ինչպիսիք են վառելիքի ծախսերի, ջերմոցային գազերի և այլ աղտոտող թափոնների արտանետումների կրճատումը: 2011 թվականին Էներգետիկայի միջազգային գործակալության զեկույցում նշվել է, որ արևային էներգիայի տեխնոլոգիաները, ինչպիսիք են ֆոտոգալվաները, արևային տաք ջուրը և կենտրոնացված արևային էներգիան, կարող են ապահովել աշխարհի էներգիայի մեկ երրորդը մինչև 2060 թվականը, սահմանափակել կլիմայի փոփոխությունը և անցնել վերականգնվող էներգիայի: Արեգակից ստացված էներգիան կարող է առանցքային դեր ունենալ համաշխարհային տնտեսությունը ապաածխաթթվայնացնելու գործընթացում և էներգախնայողության բարելավման ոլորտում:

Համաձայն Էներգետիկ Ember վերլուծական կենտրոնի զեկույցի՝ 2022 թվականին քամու և արևի արտադրության աճը ծածկել է էլեկտրաէներգիայի համաշխարհային պահանջարկի աճի 80%-ը: Քամին և արևը 2022 թվականին հասել են համաշխարհային էլեկտրաէներգիայի արտադրության ռեկորդային 12%-ի՝ մեկ տարի առաջվա 10%-ի դիմաց:

Արևային էներգիայի օգտագործումը կնպաստի Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկ անվտանգության ավելացմանը, ապավինելով բնածին, անսպառ և հիմնականում ներմուծումից անկախ՝ ռեսուրսին, կբարձրացնի էներգետիկ համակարգի կայունությունը, կախվածությունը ածխաջրածինների պաշարներով հարուստ վառելիքից, կնվազեցնի շրջակա միջավայրի աղտոտումը: ՀՀ կառավարությունը խթանում է արևային և այլ այլընտրանքային կայանների կառուցման և հետագա զարգացման ներդրումային ծրագրերը՝ հատկապես չգազիֆիկացված համայնքներում: Արևային էլեկտրաէներգիայի ստացումը բավականին նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում, թե շրջակա միջավայրի պահպանման, և թե մարդկության կայուն զարգացման համար, հատկապես այն դեպքում երբ հանրապետությունը հարուստ է արևային էներգիայի գոտիներով/ Globalsolaratlas.info/:

Նախատեսվող արևակայանը համահունչ է ՀՀ կառավարության 2022 թվականի մարտի 24-ի «ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ 2022-2030 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻՆ, ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ

ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ 2022-2030 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՓՈՒԼԻ (2022-2024 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ) ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆ ԱՊԱՀՈՎՈՂ ԾՐԱԳԻՐ-ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑԻՆ ՀԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» N 398-Լ որոշման պահանջներին:

Թալին քաղաքում և Դաշտադեմ բնակավայրում իրականացված հանրային քննարկման արդյունքում նախագծի վերաբերյալ համայնքը տվել է իր նախնական համաձայնությունը, որն էլ հիմնավորում է նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության համապատասխանությունը համայնքի հեռանկարային զարգացման հիմնադրույթային փաստաթղթերին, համայնքի հեռանկարային զարգացմանը:

18. Փակման և հետփակման փուլեր.

Ընկերության կողմից գործունեության հնարավոր դադարեցման դեպքում վերջինիս կողմից նախատեսվում են գործողությունների պլան, որը ներառում է.

- ✓ սարքավորումների, արևային պանելների, էլեկտրասյունների ապամոնտաժում,
- ✓ արևակայանի, ենթակայանի և օդային ուղեգծի տարածքների կարգաբերում, նախկին տեսքի բերում:

Գործողությունները կատարվելու է համայնքի վերահսկողությամբ:

Փակման փուլի ազդեցություն. Հայաստանի Հանրապետությունում, ինչպես նաև աշխարհի զարգացած երկրներում, արևային կայանների սարքավորումների, մասնավորապես որպես թափոնատեսակ՝ ֆոտոէլեմենտներ պարունակող պանելների և այլ ուղեկցող մասերի պահպանման, տեղակայման լուծումները դեռևս ուսումնասիրման փուլում են:

Քանի որ արևային կայանի պանելները (ծաթեյկա) պատրաստվում են տարբեր ֆոտոէլեմենտներ պարունակող (ապակի, պլաստիկ) նյութերից, որոնք իրենց մեջ պարունակում են (կապար, քրոմ, կադմիում, սիլիցիում և այլն), ուստի դրանց ուտիլիզացիան և վերամշակումը հանդիսանում են Հայաստանի Հանրապետության համար հրատապ լուծում պահանջող խնդիր, որի լուծումը պետք է տրվի ՀՀ կառավարության կողմից մշակված համապատասխան օրենսդրության, ծրագրի հիման վրա, հաշվի առնելով առաջավոր զարգացած երկրների փորձը:

Միջոցառումներ. Մինչև համապատասխան ռազմավարության մշակումը ընկերությունը նախատեսում է կիրառել հետևյալ հնարավոր տարբերակները.

- հնարավորության դեպքում վերանորոգել և կրկնակի օգտագործել վթարված մասերը,
- ֆոտոէլեմենտներ պարունակող պանելները չթաղել կամ չհավաքել աղբավայրերում, բաց վիճակում,

- վաճառել թափոնների հավաքմամբ զբաղվող այլ կազմակերպությունների՝ ներառյալ արտասահմանյան զարգացած երկրներին, որոնք ունեն նման ժամկետանց արևային թափոնների վերամշակման տեխնոլոգիաներ,

- ֆոտոէլեմենտներ պարունակող թափոնները հանձնել էլեկտրական և էլեկտրոնային սարքավորումներ հավաքող կետերին կամ կազմակերպություններին (նաև

արտասահմանյան)՝ կազմակերպված թափոնների հավաքագրման նպատակով,

- թափոնները հանձնել այն երկրների կազմակերպություններին, որոնք զբաղված են արևային պանելների արտադրությամբ և որոնցից ձեռք են բերվել ֆոտոէլեկտրոնային արևային պանելները:

Գործունեության փակման կամ լուծարման նպատակով նախաձեռնողի կողմից կատարվելու է պայմանագրերի երկկողմանի դադարեցում, ապամոնտաժվելու են բոլոր սարքավորումները, պանելները, էլեկտրահաղորդման հենասյուները, էլեկտրահաղորդման գծերը: Ենթակայանի տարածքում կապամոնտաժվեն տրանսֆորմատորները, յուղահեռացման համակարգերը և այլ սարքավորումները: Ապամոնտաժված պիտանի սարքավորումները, պանելները կվաճառվեն, իսկ խոտանը(ոչ պիտանի մետաղական մասեր, լարեր և այլն) կտեսակավորվի և կհանձնվի համապատասխան մասնագիտական կազմակերպություններին: Բետոնյա մնացորդները կհանձնվեն ճանապարհաշինարարական ընկերություններին: Տարածքը կբարեկարգվի, կբերվի նախկին տեսքի: Փակման փուլը կիրականացվի համապատասխան նախագծային փաստաթղթերի հիման վրա, ՀՀ Օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Գրականություն

1. Թալին համայնքի 2023-2027թթ. 5-ամյա զարգացման ծրագիր:
2. «ԱՂՄՈՒԿՆ ԱՇԽԱՏԱՏԵՂԵՐՈՒՄ, ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՇԵՆՔԵՐՈՒՄ ԵՎ ԲՆԱԿԵԼԻ ԿԱՌՈՒՑԱՊԱՏՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐՈՒՄ» N2-III-11.3 ՄԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ N 138 և ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի 2014թ. մարտի 17-ի՝ ՀՀՇՆ 22-04-2014 «ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՂՄՈՒԿԻՑ» ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻ 2001 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-Ի N 82 ՀՐԱՄԱՆՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ N79-Ն հրամաններ:
3. Էներգետիկայի միջազգային գործակալությունը (IEA): Էներգախնայողության ցուցանիշներ. Քաղաքականության շրջանակ, Էդ. IEA, 2014 թ.:
4. ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի՝ «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկի» N430-Ն և 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության /այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման/ և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N342-Ն հրամաններ:
5. Հայաստանի Հանրապետության Էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարություն արդյունաբերական մասշտաբի արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայաններ:
6. ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրաման:
7. ՀՀ կառավարության 2020թ. հուլիսի 2-ի նիստի N87 արձանագրություն:
8. СП.485.13130.2021:
9. ՀՀՇՆ 22-01-2024թ. «Շինարարական կլիմայաբանություն:
10. Քաղաքաշինության նախարարի ՀՀ ՇՆ 10-01-2014 Շինարարությունում, նորմատիվ փաստաթղթերի համակարգ:
11. <https://chambarak.am/Pages/DocFlow/Def.aspx?nt=1&dt=Projects,`/armland.am/>:
12. <https://energyagency.am/>:
13. Էներգետիկ Ember վերլուծական կենտրոնի զեկույց՝ 2022 թ:

Տարածքի սեփականության իրավունքի վկայականը, պետական
ռեգիստրը

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Կադաստրի
կոմիտե

Սույն վկայականով հաստատվում է 13 ապրիլի 2023 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Մարզ Արագածոտն, համայնք Թալին գյուղ Դաշտադեմ Սահղներ դաշտամիջյան փողոց թիվ 3 հողամաս

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՏՏԱԹՂԹԵՐԸ

Անշարժ գույքի առուվաճառքի պայմանագիր կնքված 23/03/2023թ. սմ.- 5300

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 02-035-0117-0032

Մակերեսի չափը (հա)՝ 3.18

Նպատակային նշանակությունը՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 13042023-02-0012, գաղտնաբառ՝ 4E89GGZYIW3K

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Ձբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի ավագ ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 13042023-02-0012, գաղտնաբառ՝ 4E89GGZYIW3K

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

Էջ 2/2

Սույն վկայականով հաստատվում է 13 ապրիլի 2023 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Մարզ Արագածոտն, համայնք Թալին գյուղ Դաշտադեն Սաիդներ դաշտամիջյան փողոց թիվ 1 հողամաս

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՏՏԱԹՂԹԵՐԸ

Անշարժ գույքի առուվաճառքի պայմանագիր՝ 23/03/2023թ. հ. 5299

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 02-035-0118-0025

Մակերեսի չափը (հա)՝ 1.42

Նպատակային նշանակությունը՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 13042023-02-0016, գաղտնաբառ՝ YTEEAENCIDZP

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ՄԱՐԻՆԵ ՄԱՏԻՆՅԱՆ

Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի ավագ ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 13042023-02-0016, գաղտնաբառ՝ YTEEAENCIDZP

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

Էջ 2/2

Կադաստրի
կոմիտե

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՊԵՏԱԿԱՆ ՌԵԳԻՍՏՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՍԴԱՄՆԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑԱՄԲԱՏՄԱՆԻՑ ՔԱՂՎԱԾՔ առ 2024-04-01

«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ԶԻ ԷՍ»

Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն (ՍՊԸ)

Գրանցման համար 271.110.1302100

Հիմնադրման տարի 2023

Գրանցման ամսաթիվ 2023-03-09

Գործունեության ժամկետ **Անժամկետ**

Կարգավիճակ **Իրավաբանական անձի լուծարման գործընթացում գտնվելու կամ գործունեության (գոյության) դադարման մասին պետական միասնական գրանցամատյանում տեղեկություններ գրառված չեն:**

Իրավաբանական անձի ծածկագիր (ՁԿԴ) 53895220

Հարկ վճարողի հաշվառման համար (ՀՎՀՀ) 01335013

Սոցիալական վճարների պարտավորությունների անձնական հաշվի քարտի համար (Ապահովագրողի ծածկագիր) 49712100

Էլ. փոստ arutyunyantigran@gmail.com

Կայք -

Գտնվելու վայրը

Հասցե **ԾԻԾԵՈՆԱԿԱՐԵՐԴԻ ԽՃ. / 8/3 ԿԵՆՏՐՈՆ 0082
ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ**

Հեռախոս -

Գործադիր մարմնի ղեկավար

Պաշտոն **Տնօրեն**

Անուն Ազգանուն **ՎԱՀԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ԳԵՎՈՐԳԻ**

Անձնագրային տվյալներ **BA1493352 2015-02-05 011**

Հասցե **ՀԱԿՈՐՅԱՆ Փ. / Շ / 9/1 / քն 32 ԱՐՎԱԿԻՐ 0033
ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ**

Տեղեկություններ իրավահաջորդության / իրավանախորդության վերաբերյալ
Իրավանախորդ(ներ) գրաված չեն

Տեղեկությունների կանոնադրական կապիտալի չափի մասին
Կանոնադրական կապիտալի չափը << դրամով՝ 10,000.00

Մասնակիցներ

Անուն Ազգանուն / Անվանում	Գրանցամատյանում գրառման ամսաթիվ	Բաժնեմասի չափը	Բաժնեմասի չափը << դրամով
ՎԱՇԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ԳԵՎՈՐԳԻ Անձնագիր №/h BA1493352 2015-02-05 տրվ. 011 ի կողմից ՀՅՀ 2211740065 Հասցե՝ ՀԱԿՈՐՅԱՆ Փ. / Ը / 9/1 / քմ 32 ԱՐՄԲԿԻՐ 0033 ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՏԱՏԱՆ	2024-04-01	100 %	10000

Պետական միասնական գրանցամատյանում կատարված փոփոխություններ

Գրանցման ամսաթիվ	Փոփոխություններ
2024-04-01	Իրավաբանական հասցեի փոփոխություն Պաշտոնական կայքի և/կամ էլ. փոստի մասին տվյալների փոփոխություն Մասնակիցների փոփոխություն Կանոնադրության փոփոխություն (կանոնադրության լրացում/փոփոխություն) Գործադիր մարմնի ղեկավարի փոփոխություն

Քաղվածքը տրամադրող՝

ՈՒՆԻՎԵՐՍԱԼ ՔԻՉԼԵՍ ԱՈՒՈՒՇԵՍ

Քաղվածքի տրամադրման ամսաթիվը՝

2024-04-01

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶԻ ԹԱԼԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱՀԱՏԱԿԱԳԾԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ)

N 148

26 դեկտեմբեր 2024թ.

Օբյեկտ

999 ԿՎր դրվածքային հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցում, . . . 3-րդ կարգորիա

(օբյեկտի անվանումը, կառուցում, վերակառուցում, ուժեղացում, վերականգնում, գործառնական նշանակության փոփոխություն, հակիրճ բնորոշումը, հզորությունը, ռիսկայնության աստիճանը (կարգորիան))

նախագծային փաստաթղթերի մշակման համար

(նախագծման փուլերը և այլն)

Գտնվելու վայրը

ՀՀ Արագածոտնի մարզ, Թալին համայնք Դաշտադեն բնակավայր Սաիդներ դաշտամիջյան փողոց 1 հողամաս, ծածկագիր՝ 02-035-0118-0025

(մարզի, համայնքի, փողոցի անվանումները, շենքի համարը, հողամասի ծածկագիրը)

Կառուցապատող

«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ, Հայաստան, ԵՐԵՎԱՆ, ԿԵՆՏՐՈՆ, ԾԻՇԵՌՆԱԿԱՐԵՐԴԻ ԽՃ., 8/3, +37493112116 01335013

(կազմակերպության անվանումը, գտնվելու վայրը, ֆիզիկական անձի անունը, ազգանունը, բնակության վայրը, հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային հասցեն)

Առաջարկանքի տրամադրման հիմքը

Կառուցապարտողի 26.12.2024թ N 056/6186 հայրը, օբյեկտի էքզիզը և անշարժ գույքի նկատմամբ թիվ 13042023-02-0016 սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայականը

(կառուցապարտման նպատակով Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը սահմանված կարգով հողամասի տրամադրման, անշարժ գույքի փոփոխման իրավունքը հաստատող անհրաժեշտ փաստաթղթերը)

Առաջարկանքի գործողության ժամկետը

18 ամիս

(N 1 հավելվածի 32-րդ կետին համապատասխան)

ՆԱԽԱԳԾՎՈՂ ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

1. Հողամասը գտնվում է

ՀՀ Արագածոտնի մարզ, Թալին համայնք Դաշտադեն բնակավայր Սաիդներ դաշտամիջյան փողոց 1 հողամաս, Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների նպատակային նշանակության, էներգետիկայի գործառնական նշանակության

2.(*) Հողամասի չափերը

(հողամասի դիրքը քաղաքաշինական միջավայրում, դրա նպատակային և գործառական նշանակությունը)

1,42 հա

(հողամասի սահմանները՝ կողորդիտարային նշահարմամբ, մակերեսը (հա))

3. Հողամասի առկա վիճակը

Չկառուցապարված տարածք

(ռեզիմի բնութագիրը, շենքերի (այդ թվում՝ քանդման ենթակա) առկայությունը (օգտագործումը, նշանակությունը, հարկայնությունը, շինարարական նյութերը և այլն), կանաչապատումը, բարակարգումը և այլն)

4.(*) Տրանսպորտային պայմանները

Սահիղներ դաշտամիջան փողոց

(ճանապարհների առկայությունը, երկաթուղային տրանսպորտի մուգեցումները և այլն)

5. Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ

(ջրամատակարարման, կոյուղու, գազամատակարարման, տաք ջրի մատակարարման, էլեկտրամատակարարման, էլեկտրոնային հաղորդակցության համակարգեր)

Գոյություն ունեցող ինժեներական ենթակառուցվածքներ

(նախագծվող հողամասով կամ կից տարածքով անցնող ինժեներական ենթակառուցվածքները, այդ թվում՝ ստորգետնյա)

6.(*) Կից հողամասեր

Մասնավոր և համայնքային սեփականություն

(կից հողօգտագործումների անվանումը և դրանց սահմանները՝ համաձայն ներկայացված սխեմայի)

7. Բնության հատուկ պահպանվող և (կամ) պատմամշակութային հուշարձանների տարածքներ (պահպանական գոտիներ)

Չկան

(հուշարձանի անվանումը, կարգավիճակը և այլն)

8.(*) Հատակագծային սահմանափակումներ

Չկան

(լրծղանցում գործող արտադրական, պաշտպանվող օբյեկտների, ինժեներատրանսպորտային ենթակառուցվածքների և այլ օբյեկտների նկատմամբ սահմանափակումները, այդ թվում՝ սերվիտուտները)

ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՊԱՇՏՆԱԳՐՆԵՐ

(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով Մ 1:500)

9. Ճարտարապետահատակագծային պահանջներ

Համաձայնեցնել բնակավայրում գտնվող մատակարար կազմակերպությունների հետ

(եղևելով Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության և նորմատիվ-ադմինիստրատիվական փաստաթղթերի պահանջներից, առկա քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի դրույթներից կամ դրանց բացակայության դեպքում՝ կազմավորված (կազմավորվող) քաղաքաշինական միջավայրի պայմաններից, առաջարկություններ ճակատների ձևավորման, գանիքների, արտաքին դռների, պատուհանների համամասնությունների և գույնային լուծումների վերաբերյալ)

9.1.(*) օբյեկտի հեռավորությունը կարմիր գծից (մետր)

Ըստ պահանջվող նորմերի

9.2.(*) հեռավորությունը հարևան հողակտորներից (օբյեկտներից) (մետր)

Ըստ պահանջվող նորմերի

9.3. թույլատրելի բարձրությունը (մետր)

Ըստ պահանջվող նորմերի

9.4. կառուցապատման խտության գործակիցը (կառուցի (կառույցների) ընդհանուր մակերեսի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին)

Մինչև 0,9

9.5. կառուցապատման տոկոսը

90%

(կառուցապատվող (անջրանցիկ) տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով (%))

9.6. կանաչապատման տոկոսը (կանաչապատ տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով (%))

9.7. այլ պահանջներ

10. Հողամասում գտնվող շենքերի ու շինությունների քանդման կամ տեղափոխման (ապամոնտաժման) պայմանները և աշխատանքների հերթականությունը **Չկա**

11. Ստորգետնյա, կիսանկուղի և առաջին հարկերի տարածքների օգտագործման պայմանները **Չկա**

12. (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ

12.1. (*) ցրամատակարարում, կոյուղի, տաք ջրի մատակարարում **Չկա**

(Իսամանայն մարտկարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)

12.2. (*) էլեկտրամատակարարում **Համաձայն տեխնիկական պայմանների**

Համաձայն տեխնիկական պայմանների

(Իսամանայն մարտկարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)

12.3. (*) գազամատակարարում **Չկա**

Չկա

(Իսամանայն մարտկարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)

12.4. (*) էլեկտրոնային հաղորդակցության մատվիսատար կոյուղու (ներառյալ դիտահորը) տեղադիրքը **Չկա**

Չկա

(Իսամանայն N 1 հավելվածի 57-րդ կետի 2-րդ ենթակետով սահմանված երակերային տվյալների)

12.5. թույլ հոսանքներ **Չկա**

Չկա

12.6. աղբահանություն **Պայմանագրային**

Պայմանագրային

13. Տարածքի ինժեներական նախապատրաստում **Ըստ պահանջվող նորմերի**

Ըստ պահանջվող նորմերի

(տեխնիկական կազմակերպման, ցրահեռացման, ինժեներական պաշտպանության միջոցառումները)

14. Բարեկարգում **Տարածքի բարեկարգում**

Տարածքի բարեկարգում

(անդշաֆային պլանմիջոցառումներ, վերաբերյալ պահանջները, կանաչապատում, ճարտարապետական փորձը ձևեր, ցանկապատում, զուլազդ և այլն)

15. Շինարարական նյութեր **Տեղական շինարարական նյութեր**

Տեղական շինարարական նյութեր

(շինարարական նյութերի օգտագործման առաջարկությունները տրամադրված են շինարարական նյութերի, արտաքին դոնորի, պատրաստման վերաբերյալ)

16. Պաշտպանական կառույցներ **Ըստ պահանջվող նորմերի**

Ըստ պահանջվող նորմերի

(արտակարգ իրավիճակներում մարդկանց և օբյեկտների պաշտպանության միջոցառումները)

17. Հակահրդեհային պահանջներ

Ըստ պահանջվող նորմերի

(Իսկահրդեհային անվտանգության ապահովման միջոցառումները)

18. Հաշմանդամների և բնակչության սակավաշարժ խմբերի պաշտպանության միջոցառումներ

Չկա

19. Շրջակա միջավայրի պահպանում

Ըստ պահանջվող նորմերի

(Շրջակա միջավայրը վնասագլոր ազդեցությունից բացառելու միջոցառումները)

20. Շինարարության կազմակերպում

Շին հրապարակի կազմակերպման նախագիծ

(առաջարկություններ շինարարության հետ կապված անբարենպաստ ազդեցության բացառման, քաղաքային տեսարանի և տրանսպորտի անխափան աշխարհային ապահովման վերաբերյալ)

21. Առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը

26/12/2024-ից մինչև 26/06/2026-ը,

(նշվում են առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը)

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

22. Նախագծային փաստաթղթերի

Պարզ փորձաքննություն

(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված փորձաքննության ժամկետը կամ նախագծողի երաշխավորագիրը՝ հղում կատարելով հանապարհատեսն իրավական ակտին)

փորձաքննությանը ներկայացվող պահանջներ

23. Միջանկյալ համաձայնեցում

Օրենքով սահմանված կարգով

(Իրավասու մարմնի կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքում շահագրգիռ մարմինների հետ էքսիզային նախագծի նախնական համաձայնեցում, նշվում է նաև առաջադրանքի փոփոխման հնարավորությունը՝ N 1 հավելվածի 87-րդ կետով նախատեսված դեպքում)

24. Հասարակական քննարկումներ

Հանրային խումներ

(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով)

25. Համաձայնեցումների կամ մասնագիտական եզրակացությունների ստացում

Օրենքով սահմանված կարգով

(նշվում են տվյալ օբյեկտի համաձայնեցման՝ օրենքով սահմանված պահանջները՝ հոշարձանների ու բնության պահպանության և այլ լիազորված մարմինների հետ, ինչպես նաև N 1 հավելվածի 56-րդ կետով սահմանված դեպքերում՝ ինժեներական ելքակառուցվածքի սեփականատիրոջ (օգտագործողի) հետ)

26. Փոստային բաժանորդային պահարանների տեղադրում

Չկան

27. Այլ պայմաններ

Չկան

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿՈՎԱՐ
Կ.Տ.

ՏԱՎՐՈՍ ՍԱՓԵՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐԱԳԱԾՈՆՆԻ ՄԱՐԶԻ ԹԱԼԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՎՈՒԹՅՈՒՆ (ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱՀԱՏԱԿԱԳԾԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ)

N 149

26 դեկտեմբեր 2024թ.

Օբյեկտ

2,997 Մ² կր դրվածքային հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի և պահակարան կառուցում, , , 4-րդ կայքագրի հատվածում, կառուցում, վերակառուցում, ուժեղացում, վերականգնում, գործառնական նշանակության փոփոխություն, հակիրճ ընդլայնում, հզորությունը, ղիսկայնության աստիճանը (կայքագրի հատվածում)
նախագծային փաստաթղթերի մշակման համար

(նախագծման փուլերը և այլն)

Գտնվելու վայրը

ՀՀ Արագածոտնի մարզ, Թալին համայնք Դաշտաղեն բնակավայր Սաիդներ դաշտամիջյան փողոց 3 հողամաս, ծածկագիր՝ 02-035-0117-0032
(մարզի, համայնքի, փողոցի անվանումները, շենքի համարը, հողամասի ծածկագիրը)

Կառուցապատող

«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ , Հայաստան, ԵՐԵՎԱՆ, ԿԵՆՏՐՈՆ, ԾԻԾԵՈՆԱԿԱՐԵՐԴԻ ԽՃ., 8/3, +37493112116 01335013

(կազմակերպության անվանումը, գտնվելու վայրը, ֆիզիկական անձի անունը, ազգանունը, բնակության վայրը, հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային հասցեն)
Կառուցապատողի՝ 26.12.2024թ N 056/6191 հայրը, օբյեկտի էքսիզը և անշարժ գույքի նկարմամբ թիվ 13042023-02-0012 սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայականը

Առաջադրանքի տրամադրման հիմքը

(կառուցապատման նպատակով Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հողամասի տրամադրման, անշարժ գույքի փոփոխման իրավունքը հաստատող անհրաժեշտ փաստաթղթերը)
2 փարի

Առաջադրանքի գործողության ժամկետը

(N 1 հավելվածի 32-րդ կետին համապատասխան)

ՆԱԽԱԳԾՎՈՂ ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

1. Հողամասը գտնվում է

ՀՀ Արագածոտնի մարզ, Թալին համայնք Դաշտաղեն բնակավայր Սաիդներ դաշտամիջյան փողոց 3 հողամաս, Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների նպատակային նշանակության, էներգետիկայի գործառնական նշանակության

2.(*) Հողամասի չափերը	(հողամասի դիրքը քաղաքաշինական միջավայրում, դրա նպատակային և գործառական նշանակությունը)
3. Հողամասի առկա վիճակը	3,18 հա (հողամասի սահմանները՝ կոորդինատային նշահարմամբ, մակերեսը (հա))
4.(*) Տրանսպորտային պայմանները	Չկառուցապատված տարածք (ռեզիմիտի բնութագիրը, շենքերի (այդ թվում՝ քանդման ենթակա) առկայությունը (օգտագործումը, նշանակությունը, հարկայնությունը, շինարարական կոտրերը և այլն), կանաչապատումը, բարեկարգումը և այլն)
5. Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ	Մտիդներ դաշտամիջյան փողոց (ճանապարհների առկայությունը, երկաթուղային տրանսպորտի մուտքումները և այլն)
6.(*) Կից հողամասեր	Փոյություն ունեցող ինժեներական ենթակառուցվածքներ (նախագծվող հողամասով կամ կից տարածքով անցնող ինժեներական ենթակառուցվածքները, այդ թվում՝ սփորձերնայա)
7. Բնության հատուկ պահպանվող և (կամ) պատմամշակութային հուշարձանների տարածքներ (պահպանական գոտիներ)	Մասնավոր և համայնքային սեփականություն (կից հողօգտագործումների անվանումը և դրանց սահմանները՝ համաձայն ներկայացված սխեմայի)
8.(*) Հանրակազմային սահմանափակումներ	Չկան (հուշարձանի անվանումը, կարգավիճակը և այլն)
	Չկան (լրիվանքում գործող արտադրական, պաշտպանվող օբյեկտների, ինժեներապատմա-արտադրային ենթակառուցվածքների և այլ օբյեկտների նկարագրումը՝ սահմանափակումները, այդ թվում՝ սերմիությունները)

ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ

(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով Մ 1:500)

9. Ծարտարապետահատակազմային պահանջներ	Համաձայնեցնել բնակավայրում գտնվող մարակարար կազմակերպությունների հետ (նշելով Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության և նորմատիվադեյնիկական փաստաթղթերի պահանջներից, առկա քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի դրույթներից կամ դրանց բացակայության դեպքում՝ կազմավորված (կազմավորվող) քաղաքաշինական միջավայրի պայմաններից, առաջարկություններ ճակատների ձևավորման, փակերների, արտաքին դռների, պատուհանների համամասնությունների և գունային լուծումների վերաբերյալ)
9.1.(*) օբյեկտի հեռավորությունը կարմիր գծից (մետր)	Ըստ պահանջվող նորմերի
9.2.(*) հեռավորությունը հարևան հողատիրներից (օբյեկտներից) (մետր)	Ըստ պահանջվող նորմերի
9.3. թուլատրելի բարձրությունը (մետր)	Ըստ պահանջվող նորմերի
9.4. կառուցապատման խտության գործակիցը (կառուցի (կառույցների) ընդհանուր մակերեսի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին)	Մինչև 0,9
9.5. կառուցապատման տոկոսը	90%

(կառուցապատվող (անջրանցիկ) տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով (%))

9.6. կանաչապատման տոկոսը (կանաչապատ տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով (%))

9.7. այլ պահանջներ

10. Հողամասում գտնվող շենքերի ու շինությունների քանդման կամ տեղափոխման (ապամոնտաժման) պայմանները և աշխատանքների հերթականությունը **Չկա**

11. Ստորգետնյա, կիսանկուղի և առաջին հարկերի տարածքների օգտագործման պայմանները **Չկա**

12. (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ

12.1. (*) ջրամատակարարում, կոյուղի, տաք ջրի մատակարարում **Չկա**

(Խամաձայն մատակարարող կազմակերպության փեխնիկական պայմանների)

12.2. (*) էլեկտրամատակարարում **Համաձայն փեխնիկական պայմանների**

(Խամաձայն մատակարարող կազմակերպության փեխնիկական պայմանների)

12.3. (*) գազամատակարարում **Չկա**

(Խամաձայն մատակարարող կազմակերպության փեխնիկական պայմանների)

12.4. (*) էլեկտրոնային հաղորդակցության մալուխատար կոյուղու (ներառյալ դիտահորը) տեղադիրքը **Չկա**

(Խամաձայն N 1 հավելվածի 57-րդ կետի 2-րդ ենթակետով սահմանված ելակետային տվյալների)

12.5. թույլ հոսանքներ **Չկա**

12.6. աղբահանություն **Պայմանագրային**

13. Տարածքի ինժեներական նախապատրաստում **Ըստ պահանջվող նորմերի**

(ռելիեֆի կազմակերպման, ջրահեռացման, ինժեներական պաշտպանության միջոցառումները)

14. Բարեկարգում **Տարածքի բարեկարգում**

(կանոնաֆային պլանավորման մերաբերյալ պահանջները, կանոնադատում, ճարտարապետական փոքր ձևեր, ցանկապատում, գոմաղղ և այլն)

15. Շինարարական նյութեր **Տեղական շինարարական նյութեր**

(շինարարական նյութերի օգտագործման առաջարկությունները փանիքների, ճակարների լուծումների, արուաքին դռների, պատմասների մերաբերյալ)

16. Պաշտպանական կառույցներ **Ըստ պահանջվող նորմերի**

(արտակարգ իրավիճակներում մարդկանց և օբյեկտների պաշտպանության միջոցառումները)

17. Հակահրդեհային պահանջներ

Ըստ պահանջվող նորմերի

(հակահրդեհային անվտանգության ապահովման միջոցառումները)

18. Հաշմանդամների և բնակչության սակավաշարժ խմբերի պաշտպանության միջոցառումներ

Չկա

19. Շրջակա միջավայրի պահպանում

Ըստ պահանջվող նորմերի

(շրջակա միջավայրը վրանգավոր ազդեցությունից բացառելու միջոցառումները)

20. Շինարարության կազմակերպում

Շին հրապարակի կազմակերպման նախագիծ

(առաջարկություններ շինարարության հետ կապված անբարենպաստ ազդեցության բացառման, քաղաքային տեսքի պահպանման և կրթամատչելի անխափան աշխարհային ապահովման վերաբերյալ)

21. Առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը

26/12/2024-ից մինչև 26/12/2026-ը,

(նշվում են առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը)

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

22. Նախագծային փաստաթղթերի

Համալիր փորձաքննություն

(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված փորձաքննության տեսակը կամ նախագծողի երաշխավորագիրը՝ իդրոմ կազմակերպության համապատասխան իրավական ակտի)

փորձաքննությանը ներկայացվող պահանջներ

23. Միջանկյալ համաձայնեցում

Օրենքով սահմանված կարգով

(իրավաստ մարմնի կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքում շահագրգիռ մարմինների հետ էպիզոդային նախագծի նախնական համաձայնեցում, նշվում է նաև առաջադրանքի փոփոխման հնարավորությունը՝ N I հավելվածի 87-րդ կետով բախտարեական դեպքում)

24. Հասարակական քննարկումներ

Հանրային լսումներ

(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով)

25. Համաձայնեցումների կամ մասնագիտական եզրակացությունների ստացում

Օրենքով սահմանված կարգով

(նշվում են փոխադրյալ համաձայնեցման՝ օրենքով սահմանված պահանջները՝ հուշարձանների ու բնության պահպանության և այլ փազրկված մարմինների հետ, ինչպես նաև N I հավելվածի 56-րդ կետով սահմանված դեպքերում՝ ինժեներական ելքակառուցվածքի սեփականատիրոջ (օգտագործողի) հետ)

26. Փոստային բաժանորդային պահարանների տեղադրում

Չկան

27. Այլ պայմաններ

Չկան

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝
Կ.Տ.

ՏԱՎՐՈՍ ՍԱՓԵՅԱՆ

Էլեկտրաէներգիայի արտադրության լիցենզիան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ
Հ Ա Ն Ձ Ն Ա Ժ Ո Ղ Ո Վ

Էլեկտրական էներգիայի (իզոբրության) արտադրության

Լ Ի Ց Ե Ն Ձ Ի Ա

ԼԷ № 0763 (7 էջից)

Տրվում է «ԷՆԵՐՁԻ ԷՍ ՁԻ ԷՍ» սահմանափակ պատասխանատվության ընկերությանը՝ մինչև 2046 թվականի հունվարի 18-ը գործողության ժամկետով.

Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2024 թվականի հունվարի 17-ի №13-Ա որոշմամբ
-1997-

Հայաստանի Հանրապետության
հանրային ծառայությունները կարգավորող
հանձնաժողովի նախագահ՝

[Signature] Գ. Բաղրամյան

« 17 » հունվարի 2024 թ.

ԵՐԵՎԱՆ - 2023թ.

Հավելված 3

«ՀԷՑ»ՓԲԸ-ի տեխնիկական պայմանը

«ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑՎԱԾ Է»
ՀՀ «ԷԼԵԿՏՐԱԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՕՊԵՐԱՏՈՐ» ՓԲԸ
ԳԼԽԱՎՈՐ ԾԱՐՏԱՐԱԳԵՏ
Գ. ԲԱԼՅԱՆ
2024թ.

«ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ»
«ԲԱՐՁՐԱՎՈՒՆ ԷԼԵԿՏՐԱՑԱՆՅԵՐ» ՓԲԸ
ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏ,
ԳԼԽԱՎՈՐ ՏՆՕՐԵՆԻ ՏԵՂԱԿԱԼ-ԳԼԽԱՎՈՐ
ԾԱՐՏԱՐԱԳԵՏԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
ԿԱՏԱՐՈՂ
Ս. ԱՍԱՏՐՅԱՆ
«12» 04 2024թ.

ՀԱՂՈՐԴՄԱՆ ՑԱՆՅԻՆ ՀՁՈՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻԱՑՄԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

1. Հայտատու՝

գործունեությունը՝
կայանի անվանումը՝
գործունեության վայրը՝
միացվող հզորությունը՝

«Էներջի ԷՍ ԶԻ ԷՍ» ՍՊԸ
Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն
Արևային ֆոտովոլտային կայան
ՀՀ Արագածոտնի մարզ, Թալին համայնք,
Դաշտաղեմ բնակավայր Սայիդներ
դաշտամիջյան փողոց, թիվ 1 և 3 հողամասեր
4,0 ՄՎտ

2. Արևային ֆոտովոլտային 4,0 ՄՎտ հզորության կայանի միացումն իրականացնել 220/110/10 կՎ «Աշնակ» ենթակայանի 10 կՎ լարման N 9 պահուստային բջջից՝ մալուխային միացմամբ:

3. Արևային կայանի միացման նախագիծը համաձայնեցնել «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» և «Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատոր» ՓԲ ընկերությունների հետ:

4. Արևային կայանում նախատեսվող կառավարման և հակավթարային ավտոմատիկայի սկզբունքները համաձայնեցնել «Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատոր» ՓԲ ընկերության հետ:

5. 220/110/10 կՎ «Աշնակ» ենթակայանի 10 կՎ N 9 բջջի վրա տեղադրել էլեկտրաէներգիայի երկկողմանի հաշվառման հաշվիչ և միացնել ԷՀԱՀ-ի հետ:

6. Նախագիծն իրականացնել «Էլեկտրատեղակայանքների սարքվածքի կանոններ»-ի և ՀՀ-ում գործող շինարարական նորմերի պահանջներին համապատասխան:

7. ՀՀ քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից ստանալ էլեկտրատեղակայանքների գործարկման եզրակացություն:

8. Տեխնիկական պայմանները ուժի մեջ է ընկերության կողմից վավերացված Միացման պայմանագիրը հայտատուին փոխանցելու պահից հետո 6 (վեց) ամիս:

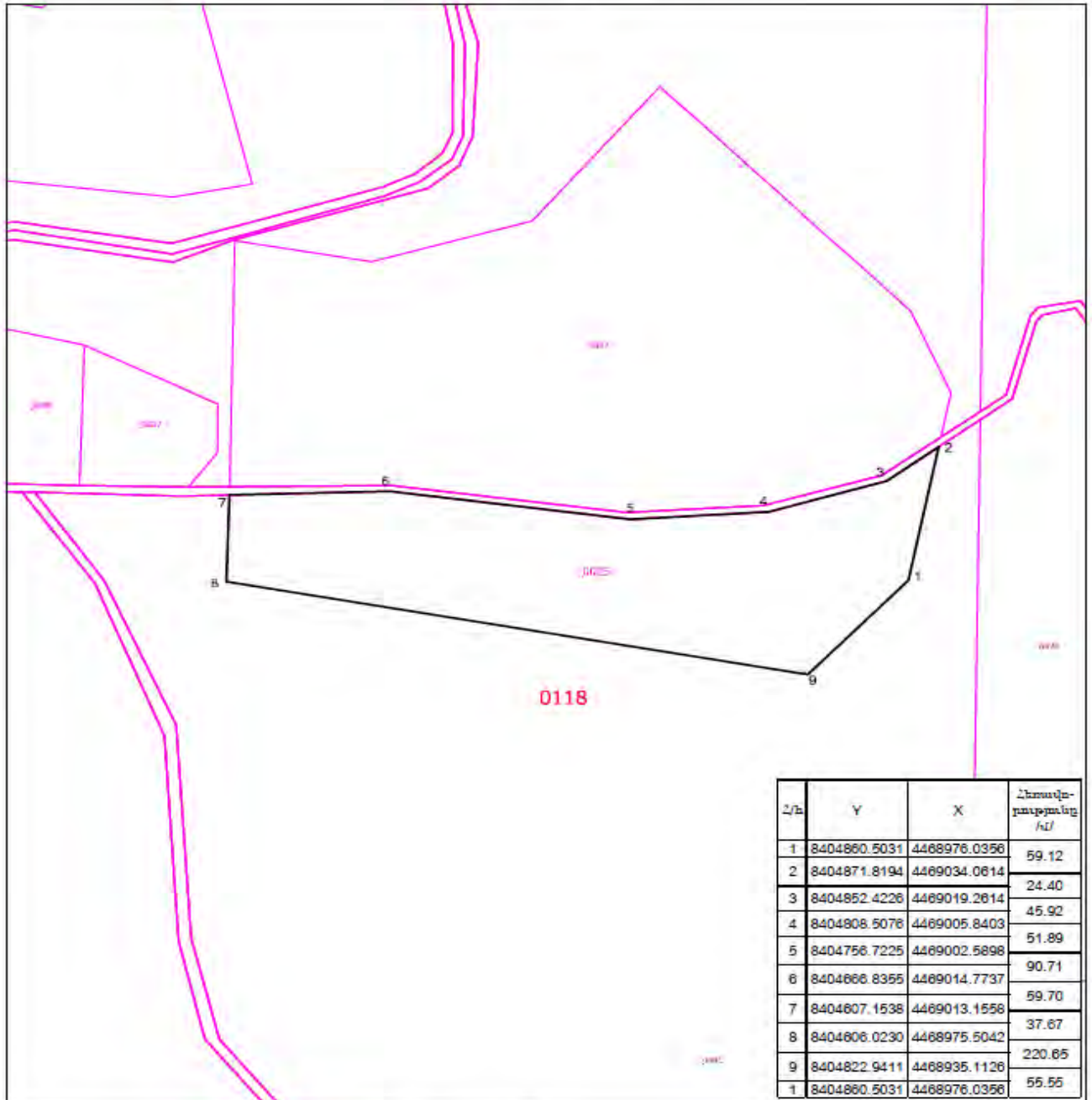
Գլխավոր ճարտարագետի տեղակալ

Ս. Իգիտբաշյան

Արևակայանի հատակագիծը, կոորդինատները
Թիվ 1 հողամաս, թիվ 3 հողամաս

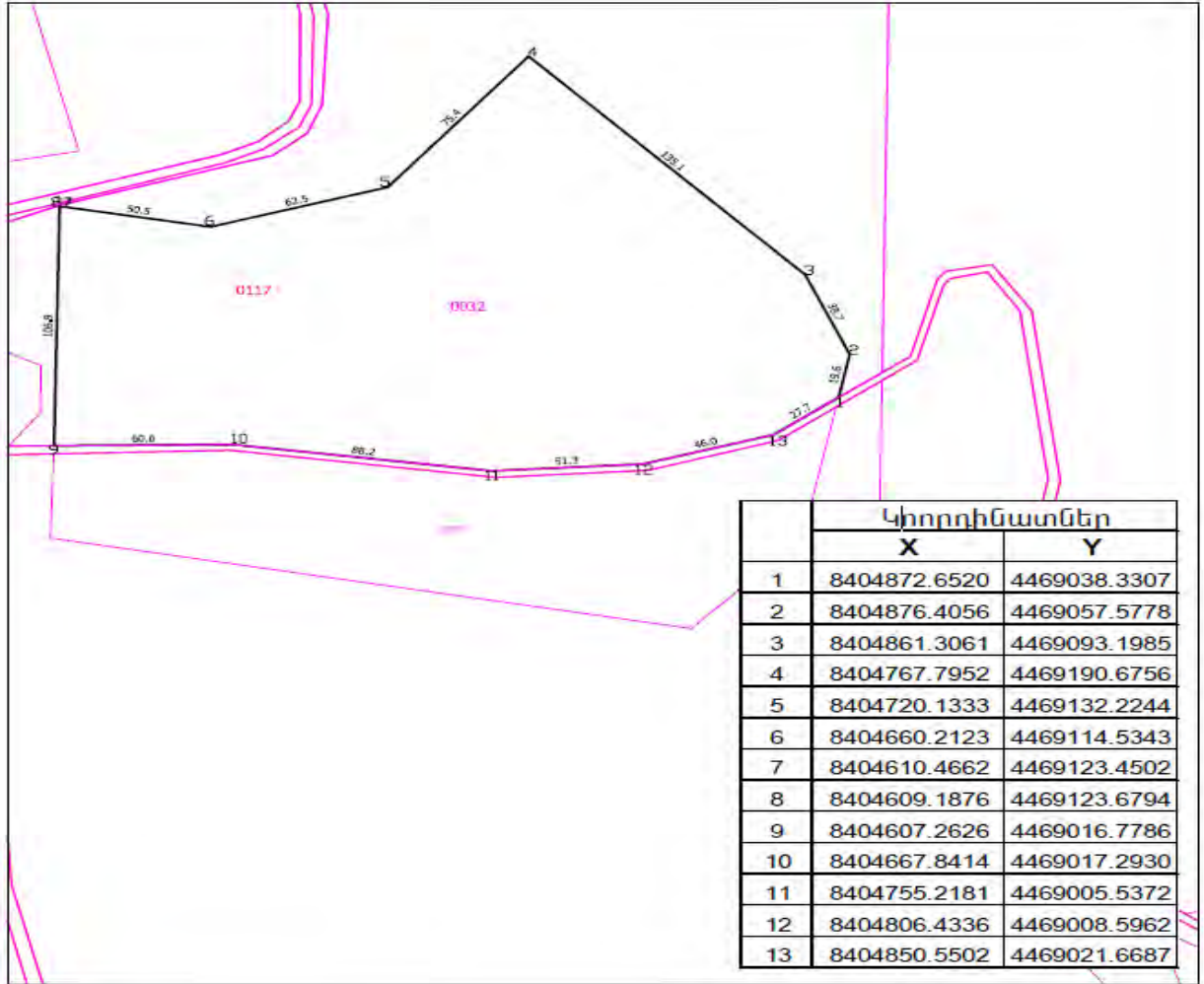
Արագածոտնի մարզ
Համայնք Թալին գյուղ Ղաչտաղեն
Հատված կադաստրային քարտեզից
Կադաստրային ծածկագիր՝ 02-035-0118-0025
Մասշտաբ 1: 2000

սպասարկման գրասենյակ

Կ.Տ

Արագածոտնի մարզ
 Դաշտադեն համայնք
 Հատված կադաստրային քարտեզից
 Կադաստրային ծածկագիր՝ 02-035-0117-0032
 Մասշտաբ 1: 2000

սպասարկման գրասենյակ

Կ.Տ

REPUBLIC OF ARMENIA
MINISTRY OF EDUCATION,
SCIENCE, CULTURE AND SPORT
"SCIENTIFIC RESEARCH CENTER OF
THE HISTORICAL AND CULTURAL
HERITAGE" SN-CO

РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ,
НАУКИ, КУЛЬТУРЫ И СПОРТА
"НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ
ЦЕНТР ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО
НАСЛЕДИЯ" ГНКО

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԴԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՊԱՏՄԱՄՇՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅԱՆ
ԳԻՏԱԸՆՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊՈԱԿ

N 01/436 10 ղեկավարման 2024թ.

«Էներջի ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ տնօրեն
ՎԱՀԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԻՆ

Հարգելի պարոն Պետրոսյան,

Ի պատասխան 2024 թ. նոյեմբերի 20-ին «Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին հասցեագրած Ձեր գրության՝ ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտաղեմ բնակավայրի «Մաիղներ» դաշտամիջյան փողոցի թիվ 1 և 3 հասցեներում, սեփականության իրավունքով «Էներջի ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ-ին պատկանող էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների նշանակության հողամասերում հնագիտական օբյեկտների և պատմամամշակութային արժեք ներկայացնող շերտերի առկայության մասին վերգետնյա հետազոտություն իրականացնելու վերաբերյալ, տեղեկացնում ենք, որ գիտահետազոտական մեր կենտրոնի գիտաշխատողները, վերգետնյա դիտարկումներից զատ, ուսումնասիրել են նաև երկրաբանական եզրակացության նպատակով արված հետախուզահորերը և փաստագրել, որ նշված տարածքում մշակութային շերտեր չկան:

Տեղեկացնում ենք նաև, որ մինչև տեղում տարածքի դիտարկումը ուսումնասիրվել են նաև մեր կենտրոնի արխիվում առկա փաստաթղթերը՝ տարածքի հուշարձանների պահպանական գոտիները և վկայագրերը, ինչպես նաև դիտարկվող հողատարածքներից ոչ հեռու գտնվող մեր կենտրոնի կողմից 2021թ. կատարված ուսումնասիրության արդյունքում կազմված քարտեզագրական նյութերը: Նշված ուսումնասիրությունների արդյունքում համադրվել են դիտարկվող հողատարածքների բոլոր քարտեզ-սխեմաները:

Համադրության արդյունքում պարզվել է, որ դիտարկվող տարածքում, նախկինում ևս փաստագրված հուշարձաններ չկան: Մակայն նկատի ունենալով տարածաշրջանին բնորոշ հուշարձանների առատությունը և վերգետնյա դրանց վատ պահպանվածությունը՝ առաջարկվում է դիտարկվող տարածքներում հողային աշխատանքները կատարել հնագետի հսկողությամբ, իսկ անհրաժեշտության դեպքում՝ կատարել նաև հետախուզական պեղումներ (բացել հետախուզանոր)՝ հուշարձանի խաթարումից խուսափելու նպատակով:

Կից ներկայացնում ենք ռաումնասիրության արդյունքում կազմված դիտարկվող հողատարածքների և հուշարձանապատկան տարածքների համադրման քարտեզ-սխեմաներն ու լուսանկարներ:

Առդիր՝ 1 խտաֆայլ:

Հարգանքով՝
Տնօրեն՝ ԽԱԶԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Գրատ.՝ Ս. Մուսոյան
Ա. Ջուլֆալյան
Գ. Գյուլամիլյան
Հեռ.՝ 010 526618

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ, ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶ
ԹԱԼԻՆԻ ՀԱՄԱՅՆՔԱՊԵՏԱՐԱՆ
REPUBLIC OF ARMENIA, ARAGATSOTN MARZ
MUNICIPALITY OF TALIN

0501, ք. Թալին, Գայի - 1, Հեռ.՝ 060-75-77-87, էլ. փոստ՝ talinihamayhqapetaran@list.ru
0501, r. Talin, Tel.: 060-75-77-87, E-mail: talinihamayhqapetaran@list.ru

N 1584
30 ապրիլի 2024թ.

«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ-Ի ՏՆՕՐԵՆ
ՊԱՐՈՆ ՖԻԼԻՊ ՀԱԿՈՒՅԱՆԻՆ

Հարգելի պարոն Հակոբյան

Ի պատասխան Ձեր 2024 թվականի մարտի 28-ի գրության հայտնում եմ, որ 2024թ. ապրիլի 29-ին, ժամը 12:00-ին ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրի վարչական շենքում կայացել է հանրային լսումներ՝ «ՆՈՎԱԼ» ՍՊԸ-ի կողմից Դաշտադեմ բնակավայրի վարչական տարածքում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման աշխատանքների վերաբերյալ:

Հանրային լսումների արդյունքում համայնքը տալիս է նախնական համաձայնություն տվյալ նախաձեռնությանը:

Կից ներկայացնում եմ հանրային լսումների արձանագրությունը, տեսաձայնագրությունը և մասնակիցների ցուցակը:

ԹԱԼԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝ **S. ՍԱՓԵՅԱՆ**

Կատարող՝ Գյուլջանտենուհյան և
Բնապահպանության բաժնի պետ՝ Գ. Միրզախանյան
Հեռ. 093-92-05-91

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝

Տ. ՄԱՓԵՏԱՆ

Գ. Բաղյան
31 մայիսի 2024թ.

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Էներջի ԷՍ Ջի ԷՍ» ՍՊ Ընկերության կողմից ՀՀ Արագածոտնի մարզի, Թալին համայնքի Դաշտաղեմ բնակավայրի Մախդներ Դաշտամիջյան փողոց թիվ 1 և թիվ 3 հողամասեր հասցեներում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային կայանի կառուցման, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտի վերաբերյալ հանրային առաջին քննարկման:

29.04.2024թ.

Թալին համայնք,
Դաշտաղեմ բնակավայր

2024թ. Ապրիլի 29-ին ժամը 12:45-ին «Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) ՀՀ Օրենքի, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 19.11.2014թ. N 1325-Ն որոշմամբ սահմանված կարգով տեղի ունեցավ «Էներջի ԷՍ Ջի ԷՍ» ՍՊ Ընկերության կողմից, Թալին համայնքի Դաշտաղեմ բնակավայրում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման վերաբերյալ հանրային առաջին քննարկումը:

Բացման խոսքով հանդես եկավ համայնքի գյուղատնտեսության և բնապահպանության բաժնի պետ Գագիկ Միրզախանյանը: Նշեց, որ հանրային քննարկումը վերաբերվում է «Էներջի ԷՍ Ջի ԷՍ» ՍՊ Ընկերության կողմից Դաշտաղեմ բնակավայրում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցմանը: Ներկայացրեց, որ հանրային քննարկման նպատակն է հանրությանը իրագրել համայնքում հերթական արևակայանի նախատեսման վերաբերյալ: Նշեց որ արևակայանի օդային գիծը անցնում է նաև Թալին բնակավայրով:

«Նովայ» ՍՊԸ ընկերության ներկայացուցիչ Ազգանուշ Գոնոյանը ներկայացրեց, որ հայտը կազմվել է Հայաստանում գործող, տարբեր ոլորտներին առնչվող նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան: Նշեց, որ ՀՀ-ում գործընթացը կարգավորվում է «Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն: Ներկայացրեց, որ ընդունվել է նոր Օրենքի փոփոխություններ, որի համաձայն բոլոր ազդակիր բնակավայրերում պետք է իրականացվեն հանրային քննարկումներ, հաշվի առնվեն հանրության կարծիքը:

Նշեց, որ 10 ԿՎ լարման օդային գծի 1650 մետրը անցնում է Թալին բնակավայրով, ուստի անհրաժեշտություն է առաջացել լարման իրականացնել նաև Թալին բնակավայրում: Նշեց, որ 10ԿՎ լարման օդային գիծը համաձայն գործող օրենքի ենթակա չէ ԾՄԱԳ-ի և փորձաքննության, Փորձաքննության են ենթակա համապատասխան երկարության 110ԿՎ –ից սկսած օդային գծերը:

Սևակ Կարապետյան՝ «Էներջի ԷՍ Ջի ԷՍ» ՍՊ Ընկերության ներկայացուցիչ, նանրամասն ներկայացրեց նախատեսվող գործունեության տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները: Նշեց, որ սոցիալական աջակցության և սշխատատեղերի վերաբերյալ քննարկումներ են իրականացվել Դաշտաղենում այնքան: Պատասխանեց բնակիչների կողմից հնչեցված հարցադրումներին:

Բնակիչների կողմից հնչեցին հարցեր աշխատատեղերի, սոցիալական աջակցության, էլեկտրահաղորդման գծերի ճառագայթումների վերաբերյալ:

Համայնքի ներկայացուցիչները հավանություն տվեցին նախագծի իրականացմանը:

Գագիկ Միրզախանյանը՝ շնորհակալություն հայտնեց ներկաներին լասնակցության համար և եզրափակեց հանրային քննարկումը:

Վարդ՝ Թալին համայնքի

Գյուղատնտեսության և բնապահպանության բաժնի պետ

Գագիկ Միրզախանյան

Ձեռնարկողի ներկայացուցիչ՝

Սևակ Կարապետյան

ԱՐՉԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Էներջի ԷՍ Ձի ԷՍ» ՍՊ Ընկերության կողմից ՀՀ Արագածոտնի մարզի, Թալին համայնքի Դաշտաղեմ բնակավայրի Սախիդներ Դաշտամիջյան փողոց թիվ 1 և թիվ 3 հողամասեր հասցեներում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային կայանի կառուցման, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտի վերաբերյալ հանրային առաջին քննարկման:

29.04.2024թ.

Թալին համայնք
Թալին բնակավայր

2024թ. Ապրիլի 29-ին ժամը 12:45-ին «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) ՀՀ Օրենքի, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 19.11.2014թ. N 1325-Ն որոշմամբ սահմանված կարգով տեղի ունեցավ «Էներջի ԷՍ Ձի ԷՍ» ՍՊ Ընկերության կողմից, Թալին համայնքի Դաշտաղեմ բնակավայրում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման վերաբերյալ հանրային առաջին քննարկումը:

Քաղման խոսքով հանդես եկավ համայնքի գյուղատնտեսության և բնապահպանության բաժնի պետ Գագիկ Միրզախանյանը: Նշեց, որ հանրային քննարկումը վերաբերում է «Էներջի ԷՍ Ձի ԷՍ» ՍՊ Ընկերության կողմից Դաշտաղեմ բնակավայրում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցմանը: Ներկայացրեց, որ հանրային քննարկման նպատակն է հանրությանը իրազեկել համայնքում հերթական արևակայանի նախատեսման վերաբերյալ: Նշեց որ արևակայանի օդային գիծը անցնում է նաև Թալին բնակավայրով:

«Նովալ» ՍՊԸ ընկերության ներկայացուցիչ Ազգանուշ Դեռոյանը ներկայացրեց, որ հայտը կազմվել է Հայաստանում գործող, տարբեր ոլորտներին առնչվող նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան: Նշեց, որ ՀՀ-ում գործընթացը կարգավորվում է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն: Ներկայացրեց, որ ընտրվել է կարգավորող օրենքի փոփոխություններ, որի համաձայն բոլոր ազդակիր բնակավայրերում պետք է իրականացվեն հանրային քննարկումներ, հաշվի առնվեն հանրության կարծիքը:

Նշեց, որ 10 ԿՎ յարման օդային գծի 1650 մետրը անցնում է Թալին բնակավայրով, ուստի անհրաժեշտություն է առաջացել լուսններ իրականացնել նաև Թալին բնակավայրում: Նշեց, որ 10ԿՎ յարման օդային գիծը համաձայն գործող օրենքի ենթակա չէ, ՇՄԱԳ-ի և փորձաքննության, Փորձաքննության եւ ներթափանցող համապատասխան երկարության 110ԿՎ -ից սկսած օդային գծերը:

Սևակ Կարապետյան՝ «Էներջի ԷՍ Ջի ԷՍ» ՍՊ Ընկերության ներկայացուցիչ, մանրամասն ներկայացրեց նախատեսվող գործունեության տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները: Նշեց, որ սոցիալական աջակցության և աշխատատեղերի վերաբերյալ քննարկումներ են իրականացվել Գաշտաղեմ համայնքում: Պատասխանեց բնակիչների կողմից հնչեցված հարցադրումներին:

Բնակիչների կողմից հնչեցին հարցեր աշխատատեղերի, սոցիալական աջակցության, էլեկտրահաղորդման գծերի ճառագայթումների վերաբերյալ:

Համայնքի ներկայացուցիչները հավանություն տվեցին նախագծի իրականացմանը:

Գագիկ Միրզախանյանը՝ շնորհակալություն հայտնեց ներկաներին մասնակցության համար և եզրափակեց հանրային քննարկումը:

Վարող՝ Թային համայնքի

Գյուղատնտեսության և քնապահպանության բաժնի պետ

Գագիկ Միրզախանյան

Ձեռնարկողի ներկայացուցիչ՝

Սևակ Կարապետյան

Մասնակիցների ցանկ

/Թալին բնակավայր/

«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ-ի Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտաղեմ բնակավայրի վարչական տարածքում Դաշտաղեմ Սահղներ Դաշտամիջյան փողոց թիվ 1, թիվ 3 հողամասեր հասցեում արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ հանրային քննարկման /I-ին քննարկում/

Գ/Գ	Անուն, Ազգանուն	Տեղեկատվություն	Հեռախոսահամար	Ստորագրություն
1.	Պետրոսյան, Կարոյի	Քաղաքի համայնքապետարան	094 68 07 36	<i>[Signature]</i>
2.	Իսախանյան, Գևորգյան	Քաղաքի համայնքապետարան	099 37 99 77	<i>[Signature]</i>
3.	Անյա Անյան	Քաղաքի համայնքապետարան	077 08 8 21	<i>[Signature]</i>
4.	Լեւոն Եղիշյան	Քաղաքի համայնքապետարան	094 15 75 02	<i>[Signature]</i>
5.	Աննա Մարտիրոսյան	Քաղաքի համայնքապետարան	093 11 2 200	<i>[Signature]</i>
6.	Պարուհի Պարսևանյան	Քաղաքի համայնքապետարան	092 88 86 18	<i>[Signature]</i>
7.	Վարդ Կարապետյան	«Դեմոկրատիա» ՖԻ ՋԻ ՅԵ 2020 ՆԵՐԿ	093 112 116	<i>[Signature]</i>
8.	Մանուկ Մանուկյան	«Դեմոկրատիա» ՖԻ ՋԻ ՅԵ 2020 ՆԵՐԿ	077 77 79 72	<i>[Signature]</i>
9.	Գրիգոր Կարապետյան		097 06 08 27	<i>[Signature]</i>
10.	Պարուհի Պարսևանյան	Քաղաքի համայնքապետարան	094 97 49 29	<i>[Signature]</i>
11.	Գրիգոր Կարապետյան	Քաղաքի համայնքապետարան	094 82 62 58	<i>[Signature]</i>
12.	Գրիգոր Կարապետյան	Քաղաքի համայնքապետարան	094 94 03 02	<i>[Signature]</i>
13.	Պարուհի Պարսևանյան	Քաղաքի համայնքապետարան	094 07 05 74	<i>[Signature]</i>
14.	Վարդ Կարապետյան	Քաղաքի համայնքապետարան	094 26 82 23	<i>[Signature]</i>
15.	Պարուհի Պարսևանյան	Քաղաքի համայնքապետարան	093 48 30 38	<i>[Signature]</i>
16.	Աննա Մարտիրոսյան	Քաղաքի համայնքապետարան	092 00 19 57	<i>[Signature]</i>
17.	Վարդ Կարապետյան «Դեմոկրատիա» ՖԻ ՋԻ ՅԵ		093 39 78 60	<i>[Signature]</i>

Մասնակիցների ցանկ

«ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ» ՍՊԸ-ի Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտաղեմ բնակավայրի վարչական տարածքում Դաշտաղեմ Սահղներ Դաշտամիջյան փողոց թիվ 1, թիվ 3 հողամասեր հասցեում արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ հանրային քննարկման /I-ին քննարկում/

Գ/Գ	Անուն, Ազգանուն	Տեղեկատվություն	Հեռախոսահամար	Ստորագրություն
1.	Արմեն Մարտիրոսյան	Քաղաքի համայնքապետարան	094 34 11 35	<i>[Signature]</i>
2.	Վահագն Կարապետյան	Քաղաքի համայնքապետարան	093 54 78 27	<i>[Signature]</i>
3.	Կարապետյան Գևորգյան	Քաղաքի համայնքապետարան	094 27 96 26	<i>[Signature]</i>
4.	Պարուհի Պարսևանյան	Քաղաքի համայնքապետարան	093 48 01 12	<i>[Signature]</i>
5.	Պարուհի Պարսևանյան	Քաղաքի համայնքապետարան	094 93 59 57	<i>[Signature]</i>
6.	Պարուհի Պարսևանյան	Քաղաքի համայնքապետարան	094 50 98 18	<i>[Signature]</i>
7.	Վարդ Կարապետյան	«Դեմոկրատիա» ՖԻ ՋԻ ՅԵ 2020 ՆԵՐԿ	093 39 78 60	<i>[Signature]</i>
8.	Մանուկ Մանուկյան	«Դեմոկրատիա» ՖԻ ՋԻ ՅԵ 2020 ՆԵՐԿ	077 77 79 72	<i>[Signature]</i>
9.	Վարդ Կարապետյան	Քաղաքի համայնքապետարան	93-92-05-91	<i>[Signature]</i>
10.	Վարդ Կարապետյան	Քաղաքի համայնքապետարան	055 005 665	<i>[Signature]</i>
11.	Պարուհի Պարսևանյան	Քաղաքի համայնքապետարան	077-49-03-68	<i>[Signature]</i>
12.	Վարդ Կարապետյան	Քաղաքի համայնքապետարան	093 11 49 16	<i>[Signature]</i>
13.	Վարդ Կարապետյան	«Դեմոկրատիա» ՖԻ ՋԻ ՅԵ 2020 ՆԵՐԿ	093 112 116	<i>[Signature]</i>
14.				
15.				
16.				
17.				

Մթնոլորտային օդի հաշվարկներ

Հողային աշխատանքներ

Հողային աշխատանքների ժամանակ առաջանում են փոշու արտանետումներ: Դրանք առաջանում են փորման-բեռնման աշխատանքների արդյունքում՝ հիմնականում հորատող, հարթեցնող և ինքնաթափ մեքենաների: Փորման-բեռնման աշխատանքները իրականացվում՝

2 ամիս x 26 օր/ամիս x 8 ժամ/օր = 416 ժամ:

Հաշվարկները կատարված են համաձայն “ВРЕМЕННОЕ МЕТОДИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ ПО РАСЧЕТУ ВЫБРОСОВ ОТ НЕОРГАНИЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ”, Минпромстрой СССР, 1987 մեթոդակարգի հետևյալ բանաձևի.

$Q_{\text{Ф.Б.}} = (P1 \times P2 \times P3 \times P4 \times P5 \times G \times P6 \times B) \times 10^6 / 3600$ տ/ժամ, որտեղ (նշված մեթոդակարգի աղյուսակ 1):

P1 – փոշու ֆրակցիայի բաժնեմասն է, ընդունվում է 0.05

P2 – 0-50 մ/կմ չափերով մասնիկների բաժնեմասն է տարածվող փոշու աերոզոլում, 0.02

P3 - գործակից, որը հաշվի է առնում շինարարական տեխնիկայի աշխատանքի գոտում քամու արագությունը, 1.0,

P4- գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի խոնավությունը, 0.4¹

P5 - գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի խոշորությունը, 0.5

P6 - գործակից, որը հաշվի է առնում տեղանքի պայմանները, 1.0

G – հանվող հողային զանգվածը:

Արևային կայանի շինարարության ժամանակ հանվող հողի ծավալը կկազմի՝ 959մ³, հաշվի առնելով հողային զանգվածների միջին տեսակարար կշիռը՝ 1582.4տ:

Ժամում հանվող տեղափոխվող գրունտի քանակը կկազմի՝

1582.4տ : 416 ժամ/շին. ժամանակամիջոց = 3,8 տ/ժամ.:

B - գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի թափման բարձրությունը, 0.6

$Q_{\text{Ф.Б.}} = 0.05 \times 0.02 \times 1.0 \times 0.4 \times 0.5 \times 3.8 \times 1.0 \times 0.6 \times 10^6 / 3600 = 0.13$ /վրկ, կամ՝

0,13 x 3600 x 416 : 10⁶ = 0,19 տ/շին. ժամանակամիջոց:

Շինարարական տեխնիկայի և ավտոտրանսպորտային միջոցների շահագործում

Շինարարական տեխնիկայի և ավտոտրանսպորտային միջոցների շահագործման ընթացքում արտանետումները առաջանում են վառելիքի այրման արդյունքում: Հիմնականում օգտագործվում է դիզելային վառելիք:

Դիզ. վառելիքի հետ կապված արտանետումները հաշվարկվում են ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության կողմից մշակված “Ավտոտրանսպորտից մթնոլորտ արտանետվող վնասակար նյութերի քանակների որոշման” մեթոդական հրահանգի² հիման վրա:

Հաշվարկը իրականացվում է ըստ ծախսվող վառելիքի քանակի, տվյալ դեպքում դա ներկայացվում է դիզելային վառելիքով:

Ըստ նշված մեթոդակարգի, ավտոտրանսպորտի և շինարարական տեխնիկայի տեսակարար

²Մեթոդիկայում ընդունված է տրանսպորտային միջոցների դասակարգումը “Core Inventory of Emissions in Europe” (այսուհետ՝ CORINAIR)՝ “Եվրոպայում մթնոլորտային արտանետումների բազային գույքագրում” մեթոդոլոգիային համապատասխան”

արտանետումները բերված են ստորև:
Տեսակարար արտանետումներ (գ/կգ վառելիք)

Վառելիքի տեսակը	Նյութի անվանումը						
	NO2	CH	ՑՕՍ	CO	N2O	CO23	ՊՄ
Դիզելային վառելիք	42.3	0.243	8.16	36.4	0.122	3138	4.3

Շինարարության ընթացքում շահագործվելու են հորատող, հարթեցնող, ինքնաթափ մեքենաներ: Շինարարական տեխնիկան աշխատելու է շինարարության ընթացքում մոտ 1 ամիս (26 օր, 208 ժամ):

Հաշվի առնելով ստույգ նախագծային տվյալների բացակայությունը, հաշվարկների համար օգտագործվել են փորձագիտական գնահատականների հիման վրա ընդունված ցուցանիշները, ըստ որոնց դիզելային վառելիքի քանակները հետևյալն են ընդունվել.

- շինարարական տեխնիկա՝ 0.08 տ/օր, ընդամենը՝ 0.08 տ/օր x 26 օր = 2,08 տ;
Ընդամենը՝ 2,08 տ:

Արտանետումների հաշվարկները ըստ շահագործվող տեխնիկայի տեսակի բերված են աղյուսակ 2-ում:

Ծծմբային անհիդրիդ

Ծծմբային անհիդրիդի (SO₂) արտանետումները հաշվարկվում են ելնելով այն մոտեցումից, որ վառելիքում պարունակվող ամբողջ ծծումբը լիովին վերածվում է SO₂-ի: Այդ դեպքում կիրառվում է CORINAIR գույքագրման համակարգի բանաձևը.

ESO₂ = 2Σksb, որտեղ՝

ks-ը վառելիքում ծծմբի միջին պարունակությունն է՝ 0.002 տ/տ

b –ն վառելիքի ծախսն է՝ 2,08 տ/շինժամ

SO₂ = 2 x 2,08 x 0.002 = 0.32 տ/ շին. ժամ կամ 0.0083 գ/վրկ:

Շահագործվող տեխնիկայի և շին հրապարակի անկազմակերպ փոշու արտանետումների հաշվարկի արդյունքները

Վնասակար նյութը	Տեսակարար արտանետումները, գ/կգ	Արտանետումները	
		գ/վրկ	տ/շին. ժամանակահատված: /208ժամ/
CO (ածխածնի մոնօքսիդ)	36.4	0.101	0,0756
CH (ածխաջրածիններ)	0,243	0.000675	0.000505
NO ₂ (ազոտի օքսիդներ, երկօքսիդի հաշվարկով)	42.3	0.117	0,087
ՊՄ (պինդ)	4.3	0.0119	0,0089

³ Ածխածնի երկօքսիդը, ըստ ՀՀ օրենսդրության, չի հանդիսանում վնասակար նյութ և ենթակա չէ նորմավորման, համապատասխանաբար հետագա հաշվարկներում հաշվի չի առվել:

մասնիկներ)			
Ծծմբային անհիդրիդ		0,0083	0,32
Անկազմակերպ փոշու արտանետում		0,13	0,19

Հավելված 9.
Վճարման անդորրագիրը

Արդշինինվեստբանկ ՓԲԸ
Վճարման հանձնարարական N241226005877003 32754_12
26/12/24

26/12/24 11:57:24 F209

Դեբետի հաշիվ	217003234564001 / 30202	Գումար և արժույթ
Վճարողի բանկ	AM21700 AM21700 Արդշինինվեստբանկ ՓԲԸ	300,000.00
Վճարողի ԱԱՀ կամ անվանում	ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ ՍՊԸ	
ՀՎՀՀ/ՀԾՀ	1401335013	
Հիմնական պարտ ԱԱՀ կամ անվանում	ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ ՍՊԸ	
Հիմնական պարտ ՀՎՀՀ/ՀԾՀ		
Հիմնական պարտ ՀՎՀՀ/ՀԾՀ		
Գումար և արժույթը բաժնեջրով	900005000196	AMD
Ստացող (Շահառուի) բանկ	AM90000 ՀՀ Էկոնոմ. եվ ֆինանս. նախարարություն	
Ստացողի (Շահառուի) ԱԱՀ կամ անվանում	Շրջակա միջավայրի նախարարություն	
Ստացողի (Շահառուի) ՀԾՀ		
Վճարման նպատակ	ԷՆԵՐՋԻ ԷՍ ՋԻ ԷՍ ՍՊԸ , ՀՎՀՀ 01335013 արևային ֆոտովոլտային կայանի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության համար	
Միջնորդավճար		0.00
Շահառուին վճարման		26/12/24

Կ.Տ. Վճարողի 1. _____
ստորագրություն 2. _____

Կատարողի ստորագրություն ը ԱԱՀ

